

Nr 31

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försvarsgrensstabernas organisation m. m.; given Stockholms slott den 30 december 1963.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I anslutning till 1961 års riksdagsbeslut angående krigsmaktens högsta ledning (prop. 1961: 109, SU 90, rskr. 258) framlägges i förevarande proposition förslag till organisation och personaluppsättning m. m. av försvarsgrensstaberna — arméstaben, marinstaben och flygstaben. Förslagen innebär bland annat, att arméstaben organiseras på sammanlagt 14 avdelningar, marinstaben på 17 avdelningar och flygstaben på 11 avdelningar. I fråga om antalet officerare på aktiv stat föreslås för arméstaben sammanlagt 145 beställningar, för marinstaben 98 beställningar och för flygstaben 90 beställningar. Detta innebär att sammanlagt 19 beställningar föreslås till indragning, varav fyra vid armén, nio vid marinen och sex vid flygvapnet. Samtidigt föreslås en mindre ökning av andra personalkategorier vid försvarsgrensstaberna.

Försvarsgrensstabernas nya organisation föreslås skola genomföras från och med den 1 oktober 1964.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 december 1963.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, fråga om försvarsgrensstabernas organisation m. m. I anslutning härtill upptager departementschefen till behandling även framställning från chefen för flygvapnet om förbättring av flygsäkerhetstjänsten. Departementschefen anför därvid följande.

I. Försvarsgrensstabernas organisation

1961 års beslut beträffande krigsmaktens högsta ledning (prop. 1961:109, SU 90, rskr. 258) avsåg principerna för ansvars- och uppgiftsfördelning mellan myndigheter och stabsorgan inom den högsta ledningen, grunddragen i högkvarterets krigsorganisation samt försvarsstabens fredsorganisation. Vid anmälan av denna fråga i propositionen 1961:109 anförde föredragande departementschefen, att tillräckligt underlag då inte fanns för att också besluta om fredsorganisationen av försvarsgrensstaberna. Ytterligare undersökningar skulle göras i denna fråga. I anslutning härtill framhölls (sid. 114) angelägenheten av att snarast möjligt få klarlagt vilka arbetsuppgifter, vilken organisation och vilka personalresurser som borde avses för de mer eller mindre provisoriskt organiserade försvarsgrensstaberna. Dessa spörsmål borde självfallet ses mot bakgrunden av de då förestående besluten om ansvars- och arbetsfördelningen inom krigsmaktens högsta ledning samt försvarsstabens organisation. Som allmänna riktlinjer för översynen angavs, att en anpassning skulle ske till försvarsledningsreformens principer samt att en rationalisering och ökad fasthet i organisationen skulle åstadkommas. Uppmärksamhet borde ägnas frågan om att ge de tre försvarsgrensledningarna en i fråga om grunddragen mera likformig organisation än för närvarande. Alla möjligheter att — utan förfång för tjänstens ofrånkomliga krav — vinna personalbesparingar borde givetvis tillvaratagas.

Statsutskottet (SU 1961:90) anförde i fråga om de personalökningar i försvarsstaben som följde av beslutet beträffande krigsmaktens högsta ledning att viss mycket väsentlig verksamhet, som i dåvarande organisation icke alls eller endast i otillräcklig grad bedrivits, skulle komma att åläggas försvarsstaben, och att det därvid alltså vore fråga om nya arbetsuppgifter som i huvudsak skulle tillkomma utöver redan befintliga. Det vore enligt utskottet givetvis angeläget att tillräckliga personalresurser ställdes till förfogande för att den nya ledningsorganisationen skulle kunna fungera tillfredsställande. I fråga om försvarsgrensstaberna utgick utskottet emellertid från att samtidigt en minskning av försvarsgrensstabernas arbetsbelastning måste inträda. Ehuru denna icke lät sig kvantitativt precisera, uttalade utskottet, att den borde föranleda personalminskningar i dessa staber. Utredningsarbetet i syfte att möjliggöra ett snabbt beslut av denna innebörd borde enligt utskottets mening bedrivas med skyndsamhet.

Statsutskottets utlåtande godkändes av riksdagen (rskr. 1961:258).

Genom beslut den 5 maj 1961 uppdrog Kungl. Maj:t sedermera åt överbefälhavaren att, under beaktande av vad enligt propositionen 1961:109 anförts i ämnet, utarbeta förslag rörande arbetsuppgifter, organisation och personaluppsättning för i arméledningen, marinledningen och flygledningens ingående enheter med undantag för försvarsgrensförvaltningarna. Utredningsarbetet skulle bedrivas med utgångspunkt i att arbetsmängden och det sammanlagda antalet befattningshavare vid ifrågavarande enheter skulle minskas. Överbefälhavaren ingav den 13 oktober 1961 av försvarsgrenscheferna gjorda utredningar och förslag angående försvarsgrensledningarnas (utom försvarsgrensförvaltningarnas) organisation jämte sina egna yttranden över dessa utredningar.

I propositionen 1962:110 anmäldes, att det befunnits nödvändigt att underkasta förslagen en grundlig överarbetning. Den 12 april 1962 anmodade departementschefen med hänsyn härtill en särskild utredningsman¹ att inom försvarsdepartementet svara för ifrågavarande överarbetning av förenämnda förslag rörande försvarsgrensstabernas m. m. organisation och därmed sammanhängande frågor. I en den 4 april 1963 dagtecknad promemoria angående försvarsgrensstabernas organisation (i det följande kallad promemorian) har utredningsmannen redovisat resultatet av den utförda överarbetningen. Arbetet har utmynnat i ett förslag till principorganisation av försvarsgrensstaberna. Kungl. Maj:t har sedermera genom särskilda beslut den 3 maj 1963 uppdragit åt försvarsgrenscheferna att, med beaktande av vad i förenämnda promemoria anförts, i samband med medelsäskandena för budgetåret 1964/65 inkomma med fullständiga personalberäkningar för arméstaben, marinstaben och flygstaben. Överbefälhavaren har slutligen med anledning härav med eget yttrande den 14 oktober 1963 över-

¹ Numera överdirektören K. G. Linden.

lämnat av försvarsgrenscheferna utarbetade förslag till personaluppsättning för försvarsgrensstaberna.

Innehörden av 1961 års beslut om krigsmaktens högsta ledning

1961 års beslut angående krigsmaktens högsta ledning innefattade, förutom den närmare utformningen av en ny organisation för försvarsstaben, även ställningstaganden i fråga om fördelningen av uppgifter mellan toppmyndigheten (överbefälhavaren och försvarsstaben) och försvarsgrensledningarna på vissa väsentliga funktionsområden. I viss utsträckning förut-sattes gemensamt eller samordnat stabsarbete av staber på de två nivåerna och av personal, som ingår i de olika staberna.

I fråga om ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan myndigheter och stabsorgan inom krigsmaktens högsta ledning i fred innebär beslutet, att försvarsstaben skall svara för den operativa verksamheten inom krigsmakten. De operativa uppgifter och därmed sammanhängande stödverksamheter, främst underrättelse-, kommunikations-, underhålls- och sambands-tjänst, som förut tillkom marin- och flygstaberna, har till följd härav över-förts till försvarsstaben. De tre försvarsgrenarna är härigenom principiellt likställda beträffande arbetsuppgifter och ansvarsområde. Försvarsgrenschef utövar i den nya organisationen under Kungl. Maj:t och överbefälhavaren den militära ledningen av och uppsikten över vederbörande försvarsgren och är, i vad på honom ankommer, Kungl. Maj:t och överbefälhavaren ansvarig för försvarsgrenens krigsduglighet och tjänstbarhet i övrigt. Detta innebär, att försvarsgrenschef skall ställa krigsdugliga förband till överbefälhavarens förfogande för den operativa verksamheten och han är följaktligen i första hand ansvarig för organisation, utbildning, utrustning, personaltjänst, värnpliktsväsende och mobiliseringsarbete inom försvarsgrenens verksamhetsområde, s. k. förbandsproduktion. Försvarsgrenschef åligger härvid bland annat

att ägna uppmärksamhet åt den allmänna utvecklingen inom försvarsgrenens verksamhetsområde och föranstalta om eller föreslå åtgärder, som är ägnade att främja försvarsgrenens tidsenliga organisation och utrustning;

att låta utarbeta planer och bestämmelser för försvarsgrenens krigsorganisation och mobilisering eller avge förslag till sådana planer och bestämmelser till Kungl. Maj:t eller överbefälhavaren;

att fastställa riktlinjerna för utbildningen inom försvarsgrenen samt utarbeta erforderliga utbildningsbestämmelser, reglementen och instruktioner;

att leda större övningar inom försvarsgrenen;

att utöva eller leda erforderlig inspektionsverksamhet;

att skaffa sig kännedom om den kvalificerade personalens duglighet och användbarhet samt till Kungl. Maj:t avge förslag om anställning, befordran,

avgång m. m. eller själv avgöra sådana ärenden enligt gällande särskilda bestämmelser; samt

att i erforderlig grad samråda med övriga försvarsgrenschefer och andra myndigheter.

Cheferna för marinen och flygvapnet biträdes vid handläggning av värnpliktsfrågor av den i arméledningen ingående centrala värnpliktsbyrån.

Av försvarsstaben bedrivet operativt krigsförberedelsearbete samordnas nära med försvarsgrensledningarnas ledning av den förbandsproducerande verksamheten.

I fråga om långsiktsplanering bibehålles uppdelningen av ansvaret mellan försvarsstaben, försvarsgrensledningarna samt förvaltningarna och försvarrets forskningsanstalt. Försvarsstaben skall ej åläggas detaljarbete i detta hänseende utan endast verka som ledande och samordnande organ.

Även i övrigt skall försvarsstaben koncentrera sitt arbete till de viktigaste verksamhetsområdena och icke betungas med detaljarbete.

I syfte att avlasta försvarsstaben detaljarbete i dess huvuduppgifter samt att befria den från handläggning av vissa ärendegrupper som är gemensamma för krigsmakten fördelas ärenden till handläggning enligt en huvudstabsprincip. Denna innebär, att överbefälhavaren ålägger underlydande myndigheter att för hans räkning bereda ärenden samt, i vissa fall, att besluta på hans uppdrag.

Försvarsstaben skall i krig förstärkas genom att försvarsgrensstabscheferna och delar av försvarsgrensstaberna tillföres försvarsstaben för att tillsammans med denna utgöra högkvarterets operativa del. Försvarsgrensstabscheferna skall vara försvarsstabschefens ställföreträdare.

Den närmare sammansättningen av högkvarterets operativa del i krigsorganisationen har fastställts i särskild ordning. Det kan förutsättas, att personal ur de delar av försvarsgrensstaberna som i fred närmast samarbetar med försvarsstaben i operativa ärenden och i långsiktsplaneringen kommer att ingå i högkvarterets operativa del.

För att den operativa ledningens övergång från freds- till krigsorganisation skall kunna ske smidigt förutsättes, att ett nära samarbete mellan försvarsstabschefen och försvarsgrensstabscheferna fortlöpande äger rum. Utbildning och övning har härvid angivits vara av stor betydelse.

Av den del av en försvarsgrensstab som icke tages i anspråk för förstärkning av försvarsstaben avses en mindre del alltjämt stå till försvarsgrenschefs förfogande i krig för inspektionsverksamhet och för ledning av förbandsproducerande verksamhet.

Vissa uppgifter i krigsmaktens ledningsfunktioner skall ankomma på försvarsgrenschef personligen. I krig skall försvarsgrenschef vara rådgivare åt och ställföreträdare för överbefälhavaren. I fred skall han såsom ledamot i militärledningen vara rådgivare åt överbefälhavaren. På uppdrag av

överbefälhavaren skall han inspektera operativt krigsförberedelsearbete i regional instans.

Beslut har fattats om att försvarsgrenschef icke längre skall vara chef för försvarsgrensförvaltning (prop. 1963: 1, bil. 6, s. 54 f).

Försvarsgrensstabernas nuvarande organisation och försvarsgrenschefernas förslag till ny organisation m.m.

Försvarsgrensledningarnas organisation har icke sedan 1948 års försvarsbeslut (prop. 1948: 206) varit föremål för samlad översyn. I de instruktioner för armé- och flygledningarna som utfärdades i anslutning till nämnda försvarsbeslut har gjorts vissa ändringar. Därjämte har Kungl. Maj:t lämnat försvarsgrenscheferna bemyndiganden att utan hinder av instruktionerna försöksvis ändra stabsorganisationerna. Provisorisk instruktion för marinledningen utfärdades 1954. I det följande inbegripes *icke* försvarsgrensförvaltning i begreppet försvarsgrensledning.

Nuvarande organisation framgår översiktligt av tablåer, som torde få fogas till statsrådsprotokollet såsom bilagor (*Bilaga 1—3*).

A r m é l e d n i n g e n utgöres för närvarande av chefen för armén samt arméstaben, centrala värnpliktsbyrån, rikshemvärnschefen jämte hemvärnsstaben, tjänstegrensinspektörerna (generalfälttygmästaren, arméöverdirektören, arméöverläkaren och överfältveterinären) samt arméchefen direkt underlydande personalkårchefer.

Verksamheten inom arméstaben bedrivs under chefen för staben för närvarande dels på följande sektioner, nämligen sektion I, bestående av planeringsavdelning, organisationsavdelning och utrustningsavdelning, sektion II, bestående av taktikavdelning, utbildningsavdelning, underrättelseavdelning och arméstabens bibliotek samt — försöksvis organiserad — sektion III, bestående av personalavdelning, pressavdelning, FN-avdelning och militärmusikinspektören, dels på sju truppslagsinspektioner, nämligen infanteri-, pansar-, artilleri-, luftvärns-, ingenjör-, signal- och tränginspektionerna. Direkt under arméstabschefen sorterar slutligen arméstabens expedition.

Arméchefens hösten 1961 avgivna organisationsförslag innebär i stort sett ingen förändring i förhållande till det redovisade nuläget. Dock föreslås, att tjänstegrensinspektörerna utgår ur organisationen och att deras funktioner överföres på truppslagsinspektörer eller personalkårchefer. Vidare föreslås en viss centralisering av expeditionstjänsten.

M a r i n l e d n i n g e n utgöres för närvarande av chefen för marinen samt marininstaben, kustartilleriinspektionen, chefen för flottans underofficerare, underbefäl och meniga (CUM), tjänstegrensinspektörerna (inspektören för ubåtstjänsten, inspektören för torped- och mintjänsten, inspektören för marinens sambands- och stridsledningstjänst och marinöverläkaren) samt marinchefen direkt underlydande personalkårchefer.

Verksamheten inom marinstaben bedrivs under chefen för marinstaben för närvarande på dels följande sektioner, nämligen sektion I, bestående av operationsavdelning, underrättelseavdelning, sjöfartsavdelning och — under inspektören för marinens sambands- och stridsledningstjänst — förbindelseavdelning, samt sektion II, bestående av organisationsavdelning, personalavdelning, utbildningsavdelning och kärstab för sjövärnskåren, dels planeringsavdelning. I staben ingår vidare artilleritjänstavdelning, ubåts-tjänstavdelning under inspektören för ubåttjänsten och torped- och mintjänstavdelning under inspektören för torped- och mintjänsten samt expedition, bibliotek, intendentsdetalj och säkerhetsdetalj.

Kustartilleriinspektionen är under inspektören för kustartilleriet och dennes stabchef organisatoriskt indelad i personal- och organisationsavdelning, utbildningsavdelning, materiel- och befästningsavdelning, krigsorganisationsavdelning samt expedition.

Chefen för flottans underofficerare, underbefäl och meniga har till sitt förfogande underofficersavdelning, underbefälsavdelning, truppregister och expedition.

I förhållande till nuvarande organisation innebär det förslag som chefen för marinen avgav hösten 1961 i huvudsak följande ändringar. I marinstaben tillkommer en ny sektion för personalärenden (sektion III), varvid CUM-organisationen och nuvarande personalavdelningen utgår. Sektionen föreslås uppdelad på officersavdelning, underofficersavdelning, underbefälsavdelning, krigsplaceringsavdelning och rekryteringsdetalj. Sektionschefen föreslås bli personalkårchef för flottans samtliga personalkårer.

Operationsavdelningen ändras till taktik- och utrustningsavdelning.

En inspektion för övervattenstjänsten inrättas omfattande torped- och mintjänsten samt artilleritjänsten.

En direkt under marinchefen ställd intendenturinspektion tillkommer för de inspektionsuppgifter som efter inrättandet av ett gemensamt intendenturverk ankommer på marinledningen.

Flygledningen utgöres för närvarande av chefen för flygvapnet samt flygstaben, inspektören för luftbevakningen, inspektören för bastjänsten, flygöverläkaren och flygöverdirektören.

Verksamheten inom flygstaben bedrivs under chefen för flygstaben på följande enheter, nämligen operationsavdelning, teleavdelning och underrättelseavdelning (sammanhållna av inspektören för luftbevakningen), organisationsavdelning, utbildningsavdelning, personalavdelning, markstridsinspektion och säkerhetsdetalj (sammanhållna av souschefen vid flygstaben), flygsäkerhetsavdelning och väderleksavdelning (sammanhållna av inspektören för flygsäkerhetstjänsten) samt planeringsavdelning, inspektion för frivilligverksamheten, pressdetalj och expedition.

Enligt arbetsordning för flygstaben den 1 mars 1962 har souschefen för flygstaben, luftbevakningsinspektören och inspektören för flygsäkerhets-

tjänsten som nyss anförts givits ansvar för olika avdelningars och andra organisationsenheters inom flygstaben verksamhetsområden så att dessa befattningshavare i realiteten tjänstgör som sektionschefer.

Inspektionen av bastjänsten omfattar inspektören jämte stab. Luftbevakningsinspektionens stab utgick år 1957 ur organisationen och dess personal fördelades på avdelningarna inom flygstaben.

De väsentligaste förändringarna jämfört med nuläget, som flygvapenchefen föreslagit, är sammanfattningsvis följande.

Luftbevaknings- och flygsäkerhetsinspektörerna frigöres från dubbelbefattning som sektionschefer; luftbevakningsinspektören benämnes inspektör för luftbevakningen och stridsledningstjänsten. Flygsäkerhetsinspektören ställes direkt under flygvapenchefen och ges genom en egen stab (bland annat med delar ur hittillsvarande flygsäkerhetsavdelning i flygstaben) ökade resurser för effektivare flygsäkerhetsarbete.

Flygstaben sektionsindelas på tre sektioner, varvid två sektionschefer tillkommer.

Intendenturavdelning tillkommer.

Delar av flygsäkerhetsavdelningen omvandlas till trafikavdelning.

Benämningarna operationsavdelning och teleavdelning ändras till taktik- och utrustningsavdelning respektive signaltjänstavdelning.

Sammanfattningsvis kan grundragen i försvarsgrensledningarnas organisation anges på följande sätt.

Kännetecknande för arméstabens organisation är en strikt sakmässig indelning av stabsarbetet i sakavdelningar för organisation, utrustning, taktik, utbildning och personal. Avdelningarna är sammanförda i sektioner. Organisations- och utrustningsavdelningarna ingår i sektion I. Taktik- och utbildningsavdelningarna ingår i sektion II. Underrättelsetjänsten har tidigare ingått i arméstabens organisation som en detalj i taktikavdelningen men handhas nu inom en egen avdelning i sektion II. Personalavdelningen ingår i en försöksvis inrättad sektion III.

Förbandsproduktionen vid armén sammanhålls efter sin karaktär i truppslag. I stabsarbetet kompletteras därför sakavdelningarna med truppslagsavdelningar, som i förhållande till sakavdelningarna svarar för underlag, samordning och detaljarbete för truppslaget.

Särskilda tjänstegrensinspektörer finns för tygmaterieltjänsten, intendenturtjänsten, den tekniska fältreparationstjänsten i fråga om tygmateriel och för den tekniska motortjänsten, för sjukvårdstjänsten samt för veterinärtjänsten.

Enligt gällande instruktion hänför sig vissa truppslagsinspektörers verksamhetsområden — förutom till truppslaget — till viss specialtjänst. Sålunda hänförs till luftvärnsinspektören radartjänsten inom armén och till signalinspektören signaltjänsten inom armén. Chefen för armén kan även i övrigt hänföra vissa specialtjänster till truppslagsinspektörs verksamhetsområde.

Grunden för den organisatoriska uppbyggnaden av marin- och flygstaberna är de operativa ledningsfunktioner som ålåg marin- och flygvapencheferna före försvarsledningsreformen. I de föreslagna organisationerna har detta grunddrag bibehållits. Utmärkande för marinledningen är vidare att kustartilleriinspektionen är ställd utanför marininstaben.

Den nuvarande operationsavdelningen i marin- och flygstaberna föreslås av cheferna för marinen och flygvapnet skola ersättas med en avdelning med benämningen taktik- och utrustningsavdelning. Denna avdelning ingår i sektion I, som i övrigt innehåller signaltjänst- och underrättelseavdelningar samt, vid marininstaben, sjöfartsavdelning. I en sektion II vid marininstaben ingår organisations- och utbildningsavdelningar. Personalavdelningen, som nu ingår i sektion II, föreslås av chefen för marinen i den nya organisationen utbrytas därifrån och tillsammans med den nuvarande CUM-organisationen bilda en sektion III. Vid flygstaben ingår organisations-, utbildnings- och personalavdelningar i sektion II. En sektion III vid flygstaben innehåller militära väderlekscentralen och flygsäkerhetsavdelningen. Sektionsindelningen är vid flygstaben provisoriskt anordnad med utnyttjande av tillgängliga beställningar.

Motsvarigheter till arméns truppslagsavdelningar är vapentjänstavdelningarna vid marinen och basinspektionen vid flygvapnet. Kustartilleriinspektionen intar en särställning i organisationen. Den är i viss mån jämförlig med en truppslagsinspektion men har självständigare befogenheter än denna.

Särskilda tjänstegrensinspektörer finns för intendenturtjänst och hälso- och sjukvårdstjänst vid marinen och flygvapnet. Därjämte skall marinöverdirektören och flygöverdirektören delta i stabsarbetet i ärenden som rör ingenjör- och annan teknisk personal.

Planeringsavdelningarna i marin- och flygstaberna är direkt underställda respektive stabschefer och har till huvuduppgifter att följa den taktisk-tekniska utvecklingen av stridskrafterna, att långsiktsplanera för försvarsgrenarnas utveckling och sammansättning samt att vara sammanhållande för materiel- och organisationsplaner liksom för större budgetfrågor. De är även sammanhållande för försvarsgrenschefens anvisningar till centrala förvaltningsmyndigheter. Planeringsavdelningen i arméstaben ingår i sektion I och har endast till uppgift att leda och samordna studieverksamheten beträffande arméns utveckling. Långsiktsplaneringen åligger sakavdelningarna, var för sitt område.

Överbefälhavarens ställningstagande. Överbefälhavaren har vid sin behandling av försvarsgrenschefernas förslag lagt huvudvikten på de delar av försvarsgrensstaberna som skall samverka med försvarsstaben samt de delar som inom de tre försvarsgrensledningarna närmast skall samverka inbördes.

Överbefälhavaren anser, att den principiella likhet i försvarsgrensledningarnas uppbyggnad som bör eftersträvas, sedan ämbetsområdena efter

1961 års beslut blivit desamma för försvarsgrenscheferna, kunnat åstadkommas i förslagen i fråga om att sammanföra ärendegrupper till avdelningar och införande av gemensamma benämningar på avdelningarna. Olikheter föreligger i fråga om sammanförande av avdelningarna till sektioner. Med hänsyn till att arbetsmängden för olika ärendegrupper växlar på grund av den olika art av förband som de skilda försvarsgrenarna sätter upp måste dock enligt överbefälhavarens mening en viss sådan olikhet vara godtagbar för att varje stab skall kunna fylla sin primära uppgift att handha förbandsproduktionen.

I fråga om samverkan i frågor rörande operativt krigsförberedelsearbete, inklusive stödfunktioner, anser överbefälhavaren, att kravet på enkla samverkanslinjer mellan försvarsstaben och försvarsgrensstaberna har tillgodosetts med de framlagda förslagen. De olikheter försvarsgrenarna emellan som finns i fråga om vederbörlig organisationsenhets infogande i sektioner motiveras av olikheter i relationerna mellan arbetsmängd och sammanhang för respektive ärendegrupper inom försvarsgrensstaberna.

Vad beträffar samverkan i fråga om långsiktsplanering och budgetarbete har överbefälhavaren haft erinringar mot arméstabens organisation. Överbefälhavaren anser det angeläget, att planeringsavdelningen i arméstaben ges sådana uppgifter och omfattning, att den direkt kan företräda arméstabschefen vid samverkan med de övriga försvarsgrenarnas och försvarsstabens planeringsavdelningar. Genom att i arméstaben överföra organisationsavdelningen till sektion II samt taktik- och underrättelseavdelningarna till sektion I skulle, anför överbefälhavaren, bättre formell överensstämmelse mellan försvarsgrenarna kunna uppnås. En organisation av planeringsverksamheten i arméstaben enligt de angivna riktlinjerna borde enligt överbefälhavaren övervägas.

I övrigt tillstyrker överbefälhavaren försvarsgrenschefernas förslag till indelning av respektive staber.

I fråga om inspektionsverksamheten hade överbefälhavaren i sina direktiv för försvarsgrenschefernas utredningar angivit, att densamma skulle organiseras så att klart avgränsade ansvarsområden åstadkoms och att för varje verksamhetsområde i princip endast en inspektionsmyndighet skulle finnas. I begreppet inspektionsverksamhet inrymde överbefälhavaren därvid stabsmässig ledning och kontroll av viss avgränsad del av den förbandsproducerande verksamheten.

Överbefälhavaren anser, att de framlagda förslagen i huvudsak tillgodoser de fordringar, som uppställts. De föreslagna inspektörernas ansvarsområden och organisatoriska ställning företer emellertid stora olikheter. Enligt överbefälhavarens mening bör även inspektörerna i marin- och flygledningarna inordnas under försvarsgrensstabschef. Härigenom skulle samordning av inspektionsverksamheten förläggas till samma organisatoriska nivå i samtliga försvarsgrenar.

Beträffande kustartilleriinspektören ansåg överbefälhavaren, att denne principiellt borde vara underställd marininstabschefen och att inspektionen borde inordnas i marininstaben så att full enhetlighet beträffande inspektörernas och inspektionernas ställning inom samtliga försvarsgrenar kunde ernås. I en sådan organisation borde det även övervägas att, när marinchefen är sjöofficer, besätta befattningen såsom marininstabschef med kustartilleriofficer. Chefen för marinen hade övervägt frågan om integrering av kustartilleriinspektionen i en gemensam marininstab. Med hänsyn, bland annat, till vissa redan beslutade utnämningar samt till av 1960 års försvarsledningsutredning uttalade betänkligheter mot att nu genomföra alltför genomgripande ändringar också av ledningen för de förbandsproducerande funktionerna hade marinchefen emellertid ansett sig icke böra framlägga förslag härom vid den tidpunkten. Överbefälhavaren anser också, av de skäl marinchefen anfört, i nuläget olämpligt att genomföra en integration. Den borde dock, anför överbefälhavaren, förberedas för genomförande vid en senare tidpunkt.

Resultatet av överarbetningen inom försvarsdepartementet

Utgångspunkter och vissa allmänna synpunkter m. m. Överbefälhavaren har i maj 1962 meddelat riktlinjer för studieverksamheten rörande långsiktsplaneringen. I mars och september 1962 har meddelats anvisningar för långsiktsplaneringen inom krigsmakten. Överbefälhavaren har vidare i februari 1963 utfärdat bestämmelser om fördelning mellan försvarsstaben och försvarsgrensstaberna av ärenden rörande operativt krigsförberedelsearbete och stödfunktioner m. m. Bestämmelserna reglerar chefsansvaret för visst ärende och förutsätter, att erforderliga kontakter och samråd med andra berörda chefer och myndigheter ombesörjes av den för ärendet ansvarige chefen. Bestämmelserna upptar sådana ärendegrupper inom angivna områden som efter den 1 oktober 1961 överförts från försvarsgrensstab till försvarsstaben eller omvänt, ärendegrupper vid vilkas beredning både försvarsstab och försvarsgrensstab deltar, vissa andra ärendegrupper samt huvudstabsärenden.

Med dessa bestämmelser har underlag fastställts för arbetsfördelningen mellan försvarsstaben och försvarsgrensledningarna. Erfarenheter saknas emellertid ännu rörande vad denna arbetsfördelning kommer att i praktiken innebära för de olika staberna. I promemorian anföres, att säkra underlag för arbetsmängdsbedömningar därför alltjämt saknas i vad avser stabernas uppgifter.

Översynsarbetet har främst inriktats på att undersöka, huruvida stabsarbetet är lämpligt organiserat för att främja samordning av ärendena och en smidig samverkan i arbetet samt om klart avgränsade ansvarsförhållanden föreligger för sektions- och avdelningschefer och därmed jämställd stabspersonal.

Som allmänt omdöme uttalas, att stabsarbetet fungerar bra. Skadligt dubbelarbete har icke kunnat påvisas.

Arten av de arbetsuppgifter som bör ankomma på en försvarsgrensledning är given i och med att den måste leda och samordna allt arbete för förbandsproduktion inom försvarsgrenen. I fråga om ansvar för utförandet av visst arbete är gränsen mellan försvarsstaben och försvarsgrensstaberna möjlig att draga. Ansvarsfördelningen blir dock beroende av hur huvudstabsprincipen tillämpas och hur principen, att försvarsstaben icke skall syssla med detaljarbete utan härför skall anlita andra stabsresurser, kommer till användning i praktiken. För arméstaben har båda dessa principer enligt promemorian medfört, att nya arbetsuppgifter tillkommit.

I promemorian anföres i vad avser arbetsmängden vidare följande.

I fråga om mängden av det arbete som ankommer på försvarsgrensledningarna kan sägas, att arbetsmängden är teoretiskt sett obegränsad. Verksamheten avser framställning av produkter, vilkas effekt är beroende av faktorer, som inte kan i förväg exakt fastställas, och vilkas överensstämmelse med mål, som ändock måste fastställas, icke kan objektivt mätas. Obegränsat arbete kan läggas ned på en dylik produkt i strävan att göra den fullkomlig även inom ramen för givna betingelser i övrigt. Tilldelade personalresurser för arbetets utförande utgör praktiskt sett gränsen för mängden — liksom givetvis för kvaliteten — av det arbete som utförs.

Enligt promemorian kommer som nyss sagts den nya försvarsstabens befogenheter och sätt att arbeta att påverka arbetet i försvarsgrensledningarna. Härom anföres följande.

Arméstaben får en direkt utökning av sina arbetsuppgifter. Med överbefälhavarens befogenheter att inrikta arbetet inom försvarsgrenarna kan försvarsstaben komma att ingripa på praktiskt taget alla områden av förbandsproduktionen. Arbetsplaneringen inom försvarsgrensstaberna påverkas härav. Försvarsstaben kan aktivisera arbetsområden och uppgifter, som försvarsgrensstaberna, i den prioritering som begränsade stabsresurser tvingar till, nödgats eftersätta eller tills vidare skjuta undan. Ytterst kan otillräckliga stabsresurser i försvarsgrensledningarna medföra, att försvarsstabens möjligheter att verka begränsas.

Vid översynsarbetet har enligt promemorian en utgångspunkt varit att arbetsuppgifter inom förbandsproduktionen inte kommer att överflyttas från central till regional instans.

En försvarsgrenslednings uppgift är att inrikta, leda och utveckla försvarsgrenen. Möjligheterna att delegera dylika arbetsuppgifter till regional stab eller till lokalorganisationen är enligt promemorian begränsade redan på grund av arbetets art. Givetvis bör tillvaratagas alla möjligheter till sådan decentralisering som medför ökad effekt i arbetet och personalbesparingar. Många gånger är det emellertid tveksamt, om man når dylika vinster med decentralisering av arbetet. Utspritt på många regionala eller lokala organisationer tar arbetet ofta sammanlagt mera personal i anspråk än om det utföres centralt. Med hänsyn till att det oftast föreligger krav på enhet-

ligt handlande hos de lokala organisationerna blir det ur den centrala ledningens synpunkt sett fråga om ett val mellan att ge de underlydande organen förhållandevis fullständigt underlag för deras handlande och att begränsa sig till allmänt avfattade riktlinjer härför. I det senare fallet måste emellertid i stället resurser avdelas för att successivt eller i efterhand kontrollera, att verksamheten bedrivs i enlighet med ledningens intentioner. Det förra förfarandet torde enligt promemorian innebära mindre risker för felaktigheter i arbetsinriktningen och för onödigt arbete. Med begränsade personalresurser torde det vara lämpligare att lägga tyngdpunkten i stabsarbetet på att ge de lokala organisationerna bästa möjliga ledning och utgångspunkter för deras verksamhet.

I promemorian anföres, att översynen inte omfattat arbete av servicekaraktär. Det förutsattes, att rationaliseringsundersökningar på detta område skall komma till stånd genom statskontorets försorg.

Vissa för försvarsgrenarna gemensamma frågor. Försvarsgrenschef skall icke längre vara chef för försvarsgrensförvaltning. Begreppet försvarsgrensledning omfattar därmed enligt promemorian icke längre dessa förvaltningar. Härigenom bortfaller behovet av detta samlande begrepp. Chefen för armén, chefen för marinen och chefen för flygvapnet betecknar försvarsgrenschefen personligen och den stab eller de stabsorgan som biträder honom i hans egenskap av chefsmyndighet.

Försvarsgrenschefs personliga engagemang i vissa uppgifter inom och utom den egna försvarsgrenen gör det enligt promemorian angeläget att stabsarbetet i försvarsgrenens centrala ledning ställes under enhetlig ledning av en stabchef. Även rent arbetstekniska skäl talar för lämpligheten härav. Såsom överbefälhavaren anfört bör därför enligt promemorian förekommande inspektörer och inspektionsorgan principiellt vara underställda cheferna för respektive staber.

Personalkårchef bör emellertid i denna sin egenskap alltjämt vara direkt underställd försvarsgrenschefen. I personfrågor anses nämligen inte samma behov av stabsmässig samordning föreligga.

Från den principiella regeln att allt stabsarbete bör inordnas under en gemensam stabchef bör rikshemvärnschefen med hemvärnsstaben undantagas med hänsyn till hemvärnets speciella ställning. Rikshemvärnschefen med stab, vars organisation icke berörts av översynen, bör alltjämt vara direkt underställd chefen för armén. Inte heller i centrala värnpliktsbyråns ställning direkt under chefen för armén föreslås ändring.

Följande allmänna synpunkter anföres på olika chefers uppgifter och ansvarsförhållanden.

Stabschefens uppgift är i första hand att leda och samordna stabens arbete och beredningen av ärenden till beslut av försvarsgrenschefen. Särskilt angivna uppgifter därutöver bör inte instruktionsmässigt åläggas stabschefen.

I försvarsledningsbeslutet förutsattes, att försvarsgrensstabscheferna och

den personal i övrigt i försvarsgrensstaberna som skall ingå i högkvarterets operativa ledning i krig utbildas och tränas härför i fred. Dessa uppgifter bör enligt promemorian beaktas, när personalens arbetsomfattning i fred bedömes. De påverkar inriktningen av särskilt stabschefens arbete.

Sektionschefens uppgift bör vara att avlasta stabschefen arbete för att göra det möjligt för denne att ägna sig åt ledningen av stabsarbetet och att till de väsentligaste frågorna begränsa sin uppgift att samordna detta arbete. Till sektionschef bör kunna delegeras stabschefens beslutanderätt i ärenden, som bereds inom sektionen. Härvid bör eftersträvas ett sådant sammanförande av avdelningarna till sektioner att de avdelningar mellan vilka samordningsbehoven är störst hänförs till samma sektion. Sektionschef utgör sålunda ett mellanled mellan avdelningschef och stabschefen. Sektionschef bör däremot icke ges befogenheter, som fråntager avdelningschef ansvar för det ämnesområde som denne såsom fackkunnig är satt att leda.

För att flygstabschefen skall kunna avlastas detaljarbete föreslås i promemorian att även flygstaben sektionsindelas i likhet med vad fallet redan är med armé- och marinstaberna. Förslaget redovisas närmare i det följande.

Ansvarsförhållandena för cheferna för sektioner, avdelningar och andra självständiga stabsenheter bör vidare enligt promemorian vara klart formulerade och avgränsade. Inom en avdelning eller fristående detalj samordnar avdelningschefen eller detaljchefen arbetet. För samordning mellan avdelningar inom en sektion svarar sektionschefen. I sista hand är stabschefen ansvarig för att stabsarbetet är i erforderlig grad samordnat.

Stabsarbetet kännetecknas av stor flexibilitet. Samarbete mellan avdelningar förekommer på alla nivåer. Stundom är det enligt promemorian lämpligt att bilda arbetsgrupper för att lösa aktuella arbetsuppgifter eller för att effektivisera ett visst verksamhetsområde. Detta får dock icke rubba ansvaret för arbetsuppgiften i fråga.

En chefs ansvar skall helt sammanfalla med de arbetsuppgifter som ankommer på hans sektion, avdelning respektive fristående detalj. Korsande ansvarslinjer i stabsarbetet får icke förekomma.

I fråga om inspektionsverksamheten konstateras, att begreppet inspektion sådant det förekommer i förevarande sammanhang i första hand är ett uttryck för försvarsgrenschefens ledning och kontroll av verksamheten ute på fältet. I lednings- och kontrollverksamheten åtföljes försvarsgrenschefen av personal ur försvarsgrensstaberna, som utväljes med hänsyn till den aktuella inspektionsuppgiften. Härigenom har försvarsgrenschefen tillgång till de stabsmässiga synpunkterna på verksamheten, och han kan direkt på platsen utöva sin ledningsverksamhet. Inspektion är alltså ett åliggande för chefen, och stabspersonalens deltagande i eller utövande på uppdrag av chefen av inspektionsverksamhet är en del av dess stabsarbete. Denna del av stabsarbetet behöver därför enligt promemorian icke instruktionsmässigt särskilt markeras och anses icke heller kräva särskild benämning.

Ordet inspektion förekommer i instruktionerna också som benämning på

enhet, som utgör arbetsorgan åt en inspektör, eller som sammanfattande benämning på inspektören och hans arbetsorgan. Sålunda utgöres kustartilleriinspektionen av inspektören för kustartilleriet jämte stab. Vid flygvapnet har inspektionen för luftbevakningen uppgått i staben och av inspektionen återstår i nuvarande organisation endast inspektören för luftbevakningen. Inspektionen för bastjänsten utgöres av inspektören för bastjänsten jämte stab och en bastjänstskola. Med stöd av Kungl. Maj:ts medgivande till försöksvis ändrad organisation av arméstaben har de tidigare truppslagsavdelningarna kommit att benämnas truppslagsinspektioner (infanteri-, pansar- etc. inspektioner) med truppslagsinspektörerna som chefer för inspektionerna.

I promemorian föreslås, som närmare framgår av det följande, att kustartilleriinspektionen omvandlas till sektion i marinstaben. Bastjänstinspektionens stab föreslås bibehållas endast övergångsvis såsom arbetsgrupp för bastjänstärenden. Truppslagsinspektionerna i arméstaben föreslås åter benämnas truppslagsavdelningar. Benämningen inspektion på organisationsenhet i staberna blir härigenom enligt promemoria inte längre erforderlig.

Särskilda uppgifter som inspektör har vidare instruktionsmässigt ålagts vissa befattningshavare. De intar olika ställning i organisationen. En del av dem ingår i försvarsgrensstab, andra utgör självständiga stabsorgan, direkt underställda försvarsgrenschefen. En tredje grupp utgöres av befattningshavare i förvaltningarna, som ålagts speciella inspektionsuppgifter.

Enligt promemorian skulle särskilda arbetsuppgifter behöva instruktionsmässigt regleras endast för denna tredje grupp av inspektörer. Eftersom de nämligen inte i annat avseende är underställda försvarsgrenschefen måste deras lydnadsställning till försvarsgrenschefen och deras ansvar inför honom särskilt föreskrivas. När det gäller befattningshavare som ingår i försvarsgrensstab finns enligt promemorian inget egentligt behov att instruktionsmässigt reglera hans inspektionsområde. Han fullgör arbete inom staben med ett bestämt ansvarsområde på samma sätt som andra chefer på olika nivåer i stabsarbetet. Särskild inspektionsuppgift bör därför icke markeras för chefen för nuvarande förbindelseavdelningen med avseende på marinens förbindelse- och stridsledningstjänst.

En särskild ställning intar de inspektörer, som tillika är chefer för truppslags- eller motsvarande avdelningar i staberna. Hit är att hänföra truppslagsinspektörerna vid armén och de tjänstegrensinspektörer vid marinen som är chefer för vapentjänstavdelningarna. Även kustartilleriinspektören kan enligt promemorian räknas till denna kategori. Dessa inspektörer fullgör med sina avdelningar normalt stabsarbete. Benämningen inspektör är även i dessa fall onödig. Kontrolluppgiften är en normal del av deras stabsarbete. Det finns emellertid enligt promemorian skäl att bibehålla dessa avdelningschefer vid högre tjänsteställning än andra avdelningschefer och anledning att särskilt markera dem i organisationen. Benämningen inspek-

tör har gammal hävd och anses kunna bibehållas för här avsedda befattningshavare.

För flygvapnet föreslås som framgår av det följande ett organ för kontroll av funktionen av såväl bastjänsten som stridslednings- och luftbevakningssystemen, en systeminspektör underställd flygstabschefen.

Tjänstegrensinspektörer vid armén är enligt gällande instruktion för arméledningen generalfälttygmästaren för tygmaterielvårdstjänsten, arméöverdirektören för den tekniska fältreparationstjänsten i fråga om tygmateriel och för den tekniska motortjänsten, arméöverläkaren för sjukvårdstjänsten samt överfältveterinären för veterinärtjänsten. Instruktionen för marinledningen anger som tjänstegrensinspektörer — förutom de förut nämnda cheferna för vapentjänstavdelningarna vid marinstaben och inspektören för marinens förbindelse- och stridsledningstjänst — inspektören för marinens sjukvårdstjänst, marinöverläkaren. Vid flygvapnet är flygöverläkaren tjänstegrensinspektör för flygvapnets hälso- och sjukvårdsväsende.

Frågor om ledningen av sjuk- och veterinärvården inom krigsmakten är föremål för utredning av 1962 års försvarssjukvårdsutredning. I avvaktan på de förslag som denna utredning kan komma att framlägga bör enligt promemorian ändringar i försvarsgrensöverläkarnas och överfältveterinärens uppgifter inte nu företagas. Enligt principen om enhetlig ledning av stabsarbetet bör deras verksamhet dock inordnas i övrigt stabsarbete inom försvarsgrensstaberna.

På intendenturtjänstområdet har vissa övergångsanordningar tillämpats från och med den 1 juli 1963 i avvaktan på lösning av frågan om en gemensam intendenturkår. I promemorian förutsattes att stabsmässiga intendenturärenden i ett slutläge skall handläggas inom de ordinarie stabsorganisationerna och att således särskilda inspektionsorgan icke blir erforderliga härför.

Återstående tjänstegrensinspektörer, generalfälttygmästaren och arméöverdirektören vid armén, kan enligt promemorian i enlighet med arméchefens förslag utgå ur organisationen. Arméstaben förutsattes i sitt arbete kunna anlita armétygförvaltningens sakkunskap. Särskilda företrädare i staben för inspektionsuppgifter på tygmaterieltjänstområdet förutsattes icke erforderliga.

Till tjänstegrensinspektörer kan också hänföras musikinspektören vid armén. Han ingår i den försöksvis inrättade sektion III vid arméstaben. Någon ändring i hans ställning och uppgifter föreslås icke.

I flygstaben ingår en regementsofficer ur armén som företrädare för markstridsutbildningen. Denna befattningshavare har tillagts benämningen markstridsinspektör. Befattningshavaren bör ingå i flygstabens utbildningsavdelning. Särskild benämning för honom erfordras icke enligt promemorian.

I flygstaben har vidare försöksvis inrättats en inspektion för ärenden an-

gående frivillig personal med en inspektör som chef. För denne inspektör utnyttjas en övergångsvis kvarstående överstebeställning vid flygvapnet. Chefen för flygvapnet vill avvakta resultatet av försöksverksamheten, innan han tar ställning till behovet för framtiden av en sådan inspektion. I promemorian förutsättes att ifrågakvarande verksamhet endast övergångsvis kvarstår särskilt organiserad.

Principer för försvarsgrensstabernas organisation m. m. I promemorian erinras om att av de tre försvarsgrensstaberna marin- och flygstaberna är principiellt lika i den formella organisatoriska utformningen och i allt väsentligt även i fråga om fördelningen av ärendena på olika organisationsenheter. Arméstaben skiljer sig från de övriga i fråga om organisationens uppbyggnad och ärendenas fördelning.

Kravet på likformighet i försvarsgrensledningarnas organisation betingas enligt promemorian av behovet av smidiga samverkansformer i samarbetet med försvarsstaben och mellan försvarsgrensledningarna inbördes liksom också i kontakterna med utomstående myndigheter. Den främsta och viktigaste uppgiften för försvarsgrensledningarna är dock förbandsproduktionen. Efter dess behov och villkor måste organisationerna i första hand vara anpassade. Med hänsyn till olikheterna i förbandsproduktionen mellan de tre försvarsgrenarna måste vissa olikheter i försvarsgrensledningarnas organisatoriska uppbyggnad accepteras.

Enligt promemorian kan allmänt sägas, att marin- och flygstaberna principiellt är med avseende å organisationernas grunddrag väl anpassade såväl till egen förbandsproduktion som till samverkan på väsentliga områden med försvarsstaben. Arméstaben är väl anpassad till arméns förbandsproduktion. Förändringarna i försvarsstabens organisation och uppgifter har emellertid medfört, att arméstabens organisation icke är på samma sätt som de övriga staberna lämpad för direkt samverkan i gemensamma kontaktpunkter med den nya försvarsstaben.

Avgörande hänsyn måste enligt promemorian vid armén och det rörliga kustartilleriet tagas till både personella och materiella resurser. Vid marinen i övrigt och vid flygvapnet dominerar åter förbandsproduktionen av stora materielenheter eller materielsystem.

Kravet på hög insatsberedskap och utnyttjandet i fredsutbildningen av fasta system för stridsledning och bastjänst betingar vid flygvapnet en nära överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisationerna. Så är ock fallet vid marinen och särskilt vid flottan beträffande utbildningen på stridsfartygen. Vid armén däremot är skillnaden mellan freds- och krigsorganisation betydande. Mobiliseringsförberedelserna är därför vid armén av särskilt stor vikt och utgör ett naturligt mellanled mellan freds- och krigsorganisationerna.

Arméstabens arbete har sedan lång tid tillbaka varit inriktat på ren förbandsproduktion. Operativa ärenden har för armén handlagts av försvars-

2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1964. 1 saml. Nr 31*

staben, som före försvarsledningsreformen helt svarade även för detaljarbetet i sådana ärenden. I samband med försvarsledningsreformen har arméstaben pålagts arbete med att skapa underlag för det operativa krigsförberedelsearbetet i försvarsstaben, nya uppgifter i form av kompletterande arbete på området för operativa stödfunktioner samt nya uppgifter av huvudstabskaraktär.

Från marin- och flygstaberna har operativa ärenden överförts till försvarsstaben. Härvid kommer dock huvuddelen av arbetsuppgifterna för de avdelningar i dessa staber som haft ansvaret för ärenden rörande operativ ledning att kvarstå.

Gränsen mellan operativt arbete och förbandsproduktion är många gånger svår eller omöjlig att draga. Med försvarsledningsreformens princip om samverkan mellan försvarsstaben och försvarsgrensstaberna är enligt promemorian en exakt gränsdragning heller inte nödvändig.

I fråga om olika led i stabsarbetet skiljes i promemorian på långsiktstudier, långsichtsplanering, genomförande samt kontroll.

Långsiktstudier avser materielens och organisationens utveckling. De ger underlag för beslut rörande mål och riktlinjer för försvarsgrensens utveckling på lång sikt.

Planeringen av verksamheten mot angivna mål tar sig främst uttryck i för de skilda verksamhetsgrenarna utarbetade långsichtsplaner, som skall vara samordnade och avvägda med sina kostnader i en gemensam plan för försvarsgrenen.

Genomförandet omfattar det samordnade stabsarbete som tar sig uttryck i anvisningar, order och åtgärder i övrigt, som skall leda till verkställighet i förbandsproduktionen. I genomförandeleddet kan särskiljas en för övrigt genomförandearbete styrande och ledande funktion, här benämnd centralfunktionen.

Kontrollen innebär uppföljning och fullföljande av stabsarbetet på fältet. Till dessa led kommer servicefunktioner såväl för själva stabsarbetet som för verksamheten inom försvarsgrenen.

I promemorian behandlas långsiktstudier och långsichtsplaneringen samt centralfunktionen gemensamt för de tre staberna. I anslutning härtill avhandlas också, gemensamt för alla staberna, förläggningen av operativt detaljarbete och huvudstabsärenden. Övrigt stabsarbete behandlas särskilt för varje stab.

Arméstabens planeringsavdelning har som tidigare sagts endast till uppgift att bedriva studieverksamhet, medan långsichtsplaneringsarbetet är fördelat på de centrala sakavdelningarna, som var för sig svarar för planeringen beträffande organisation, utrustning, taktik och utbildning. Av dessa planeringsområden är de som avser personal och materiel samt därav bebyggad organisation riktgivande för planeringen på de övriga områdena.

Vid marin- och flygstaberna ingår studieverksamheten i planeringsavdelningarna. Dessa avdelningars planeringsuppgift hänför sig i första hand till materiel samt vapen- och materielsystem. Denna planering ger riktlinjer för vidare planering på områdena för personal, utbildning och byggnation.

Den formella skillnaden mellan arméstaben och de övriga staberna i fråga om organisationen av planeringsarbetet är alltså stor. Reellt torde däremot enligt promemorian någon avgörande skillnad icke föreligga, när man ser till arten av förbandsproduktion vid de olika försvarsgrenarna.

Mot arméstabens organisation av långsiktsplaneringen har riktats anmärkningen, att i denna organisation icke finns någon avdelning som direkt kan företräda stabschefen vid samarbete med de övriga försvarsgrenarnas och försvarsstabens planeringsavdelningar. När försvarsstabens, såsom nu skett, utsträckt sin ledning av långsiktsplaneringen också till fredsorganisations-, utbildnings- och personalplaneringarna, kan emellertid samma anmärkning enligt promemorian riktas mot marin- och flygstaberna, vilkas planeringsavdelningar icke heller täcker dessa planeringsområden med ansvar för och ledning av planeringsarbetet.

Det torde, särskilt med begränsade personalresurser, enligt promemorian icke vara en praktisk arbetsform att till en avdelning förlägga arbetet med att utforma långsiktsplanerna för alla sakområden i stabsarbetet. Det blir härvid naturligt, att den avdelning blir styrande för det gemensamma arbetet som svarar för den grundläggande och för planeringsarbetet i dess helhet riktgivande planeringen, nämligen organisationsavdelningen i arméstaben och planeringsavdelningen i de övriga staberna.

Med den överblick över planeringsområdet som chefen för organisationsavdelningen i arméstaben och cheferna för planeringsavdelningarna vid de övriga staberna besitter torde dessa befattningshavare enligt promemorian vara de som bäst lämpar sig för kontaktverksamhet med försvarsstabens planeringsavdelning i planeringsfrågor. I detaljfrågor kommer personal i försvarsstabens under alla förhållanden att vara hänvisad till att söka kontakt med försvarsgrensstabernas sakavdelningar.

Någon olägenhet kan enligt promemorian icke sägas vara förenad med att man i arméstaben skiljer på studieverksamheten och långsiktsplaneringen. Studieverksamheten anger riktpunkten för utvecklingen. Långsiktsplaneringen arbetar med organisationens inriktning och utveckling mot detta mål. Det föreslås att den avdelning till vilken långsiktstudier förlägges benämnes studieavdelning. Chefen för sektion I förutsättes svara för erforderlig samordning mellan studieverksamheten och det långsiktsplaneringsarbete som ankommer på organisations- och utrustningsavdelningarna.

I enlighet med principerna för arméstabens uppbyggnad, att varje central avdelning helt svarar för sitt område, utför taktikavdelningen även studier och planering på lång sikt inom det taktiska området och tillhandahåller taktiskt underlag för utveckling av krigsorganisation. All studieverksamhet med syfte att ge underlag för utveckling på lång sikt bör dock lämpligen vara samlad. Ifrågakarande arbetsuppgifter bör därför överföras från taktikavdelningen till studieavdelningen.

I arméstaben fullföljer varje sakavdelning inom sitt område långsiktsplaneringen i planer för genomförande av erforderliga åtgärder och till bered-

ning för order eller andra beslut. Ett nära samarbete äger rum mellan avdelningarna på alla nivåer av arbetet i syfte att samordna genomförandeåtgärderna. Ansvaret för dylik samordning ligger dock i princip på sektionsscheferna, var för sin sektion, och i sista hand på stabschefen. Den s. k. centralfunktionen kommer enligt promemorian alltså inte till uttryck i arméstabens organisation.

I marin- och flygstaberna fullföljer planeringsavdelningarna frågor beträffande de viktigare materielslagen och materielsystemen till anvisningar till respektive förvaltningar för beställning. I samband med att materielen levereras fastställer den nuvarande operationsavdelningen materielens fördelning i krigsorganisationen. Avdelningen ger också riktlinjer till övriga avdelningar för den tidsmässiga anpassningen av fredsorganisation, utbildning och personalplacering till krigsorganisationens uppbyggnad. Den nu angivna arbetsgången gäller även för kustartilleriets viktigare materiel och befästningar. I övrigt fastställer operationsavdelningen i marinstaben de krigsförband som kustartilleriet skall sätta upp. Kustartilleriinspektionen svarar i övrigt praktiskt taget helt för förbandsproduktionen i genomförandeledet.

Den avdelning som i marin- och flygstaberna svarar för centralfunktionen i stabsarbetet och som ersätter den nuvarande operationsavdelningen sedan de operativa ledningsärendena övertagits av försvarsstaben föreslås benämnd centralavdelning.

I promemorian anföres, att arten av arméns förbandsproduktion gör, att arméstabens arbete i genomförandeledet icke låter sig ansvarsmässigt uppdelas mellan avdelningarna i tids- och innehållsmässigt skilda stadier på det sätt som sker i marin- och flygstaberna. I realiteten är arméstabens organisationsavdelning styrande i det samarbete mellan avdelningarna som sker i genomförandeledet på samma sätt som i fråga om långsiktplaneringsarbetet. Tanken att i arméstabens organisation inpassa en avdelning med centralfunktioner avvisas.

För att inte betungas med detaljarbete behöver försvarsstaben i betydande omfattning biträde av försvarsgrensstaberna. Detta lämnas dels i form av underlag för krigsplanläggningsarbetet, dels såsom arbete med kompletterande bestämmelser och följdföreskrifter till överbefälhavarens operativa order och grundläggande direktiv, särskilt inom området för operativa stödfunktioner. Graden av arbetsinsats för de olika försvarsgrenarna för detaljarbete på området för operativa stödfunktioner påverkas av arten av försvarsgrenarnas förbandsproduktion. Sålunda påverkas graden av ledning ur operativ synpunkt av underhållstjänsten av rörligheten i organisationen. Arméns på rörliga förband baserade underhållstjänst gör dessa ärenden där i högre grad till förbandsproduktion, medan t. ex. flygvapnets fasta bassystem ger underhållsfrågorna en starkare operativ karaktär. Över huvud taget torde enligt promemorian arméstaben komma att i jämförelsevis mindre grad än

de övriga försvarsgrensstaberna vara betungad med arbete av operativ karaktär för försvarsstabens räkning eller som följd av försvarsstabens arbete.

Ur marin- och flygstabernas synpunkt ter sig enligt promemorian konsekvenserna av försvarsledningsreformen så att dessa staber fortsätter att handlägga de ärenden som försvarsstaben icke övertar. Man är redan organiserad för dylikt arbete och inga omställningsproblem av organisatorisk art uppkommer. Försvarsstabens prioritering av arbetsuppgifter och effektivisering av olika arbetsområden kan förorsaka förskjutningar i arbetsomfattningen och, i vissa fall, ökat arbete i dessa staber. Även ärenden, som enligt huvudstabsprincipen fördelats till marin- och flygstaberna, passar väl in i deras organisation.

För arméstaben innebär enligt promemorian den nya försvarsstabens uppgifter och dess sätt att arbeta, att arméstaben tillföres ärenden av ny art, som icke låter sig utan vidare inpassas i dess organisation, sådan den principiellt är utformad. För vissa av ärendena har inrättats nya avdelningar, underrättelseavdelningen och F. N.-avdelningen. Övriga dylika ärenden har fördelats på sakavdelningar och truppslagsinspektioner allt efter som sakkunskap inom ärendesområdet i fråga funnits representerad. Mot det sätt varpå ifrågavarande ärenden förlagts i arméstaben göres i promemorian ur praktisk synpunkt inte några invändningar.

Arméstaben. I samband med försvarsledningsreformen överfördes fotoavdelningen, kartförsörjningsärenden och tolkutbildning från försvarsstaben till arméstaben, som därmed blev huvudstab för dylika ärenden. Dessa ärenden sammanfördes i arméstaben med ärenden rörande underrättelse-tjänst i taktikavdelningen och bildade en underrättelseavdelning, som tillsammans med taktik- och utbildningsavdelningarna utgör sektion II.

Arméstaben är också huvudstab för F. N.-frågor. För dessa ärenden finnes enligt Kungl. Maj:ts beslut en särskild avdelning i den försöksvis inrättade sektion III.

Dessa båda avdelningar, underrättelseavdelningen och F. N.-avdelningen, passar enligt promemorian inte in i arméstabens principiella uppbyggnad med dess sakavdelningar för de olika leden i förbandsproduktionen och med truppslagsinspektioner, som samordnar ärendena truppslagsvis. Med sina uppgifter beträffande organisation, utrustning, utbildning och personal är de principiellt att hänföra till truppslagsinspektionsnivån i stabsarbetet. Underrättelseavdelningen har emellertid — utöver organiserandet av arméstridskrafternas underrättelsetjänst — en servicefunktion gentemot övriga avdelningar. Någon lämplig anknytning till befintliga truppslagsinspektioner finns inte. Praktiska skäl talar alltså enligt promemorian för att särskilda avdelningar finnes organiserade för underrättelse- och F.N.-ärendena. Avdelningarnas förläggning till sektion II och III tillstyrkes.

Av övriga ärenden av huvudstabskaraktär, som enligt överbefälhavarens nu meddelade bestämmelser tillföres arméstaben, bör enligt promemorian

en del, tilldelning av fältpostnummer samt gemensamma bestämmelser för rekrytering, tillföras organisations- respektive personalavdelningen. Återstoden bör förläggas till truppslagsinspektioner.

Som förut angivits kommer genom överbefälhavarens nu meddelade bestämmelser arméstaben att — utöver huvudstabsärenden — tillföras nya ärenden från försvarsstaben, huvudsakligen inom området för operativa stödfunktioner. Dessa ärenden hänför sig huvudsakligen till signaltjänst och underhållstjänst. Dessa ärenden är enligt promemorian av samma natur som den del av underrättelsetjänsten, som är att hänföra till de operativa stödfunktionernas område. De innehåller emellertid icke som underrättelsetjänsten tillika moment av truppslagskaraktär. Lämplig anknytning till den centrala avdelningsnivån finns inte. Det finns heller inget behov av att de inbördes samordnas. Av praktiska skäl bör enligt promemorian ärendena förläggas till signal- respektive tränginspektionen, där sakkunskap finns på dessa ärendesområden.

I fråga om handläggningen i arméstaben av ärenden rörande specialtjänster och av tjänstegrensärenden blir det enligt promemorian fråga om ett val mellan ansvarsfördelning efter truppslagsindelning eller efter specialtjänst- och tjänstegrensindelning. Övervägande skäl talar för att den nuvarande ansvarsfördelningen truppslagsvis bibehålles. Ansvar för samordning av specialtjänster och tjänstegrenar faller på sakavdelningarna och över avdelningsnivån på sektionschefer och stabschefen.

I samband med att tjänstegrensinspektörerna enligt förslag som redovisats i det föregående utgår förutsättes personalkårcheferna påläggas visst inspektionsansvar för utbildning av personal vid respektive kårer. En dylik uppgift hör lämpligen samman med personalkårchefskapet. Ett sådant inspektionsansvar anses inte kollidera med truppslagsinspektörs ansvar, enär här är fråga om utbildning vid speciella utbildningsanstalter.

En uppdelning av organisationsavdelningen kan enligt promemorian ifrågasättas med hänsyn dels till omfattningen av de ärenden som ankommer på denna avdelning dels till lämpligheten i och för sig av att ansvarsmässigt skilja arbetet med den aktuella beredskapen och de rent fredsorganisatoriska ärendena från långsiktplaneringen. Det är enligt promemorian icke osannolikt, att en sådan uppdelning kan bli nödvändig. Till en allmän avdelning vid sidan av organisationsavdelningen skulle kunna förläggas ansvar för många av de ärenden som enligt vad i det föregående angivits icke låter sig naturligt inpassas i arméstabens nuvarande organisation. Tillräckliga skäl föreligger dock icke att för närvarande föreslå en sådan omorganisation särskilt som den sannolikt skulle föranleda ökad personalorganisation.

Vissa ärenden, som inte har så starkt samband med organisationsärenden, föreslås emellertid bli överförda från organisationsavdelningen till utbildningsavdelningen.

Som framgår av det föregående är arméstabens sektion III inrättad på försök. Till avdelningen har hänförts personalavdelningen, pressavdelningen samt F.N.-avdelningen. För sektionschefen finns i personalförteckningen uppförd en arvodesbefattning för pensionerad officer i A 30. Denna befattning var tidigare avsedd för chef för personalavdelningen. Avdelningschef är nu en generalstabsofficer. Arvodesbefattningen uppehålles av en officer på aktiv stat med överstes tjänsteställning. Till nuvarande befattningshavarens åligganden hör också att vara personalkårchef för militärmusiken.

Motivet för inrättandet av sektion III var huvudsakligen, att personalfrågorna krävde större arbetsinsatser. Behovet av en personalsektion är enligt promemorian mera betingat av önskemålet att i stabsarbetet få en hög företrädare för personalärenden och särskilt sådana som lämpligen inte bör handläggas av avdelningschef, än av att personal- och pressavdelningarna har ett sådant samband att ett sammanförande av dem till en sektion är nödvändigt ur samordningssynpunkt. Tillkomsten av F.N.-avdelningen gör sektion III arbetsmässigt mera likvärdig de övriga sektionerna.

Med sina självständiga uppgifter intar chefen för sektion III enligt promemorian en särställning bland sektionscheferna. Det vore i och för sig mera berättigat att säga, att han utgör en stabsorganisationen tillförd företrädare för kvalificerade personalärenden, som därjämte fått sig pålagt att leda arbetet för tre till en sektion sammanförda avdelningar.

Arméns relativt sett stora officerskader, uppdelad på ett flertal personalkårer med chefer såväl inom staben som i förvaltningen, gör att personalärendena är särskilt arbetsbetungande vid armén. Förefintligheten av en hög företrädare för vissa personalärenden har därför inneburit en väsentlig avlastning av arbete från stabschefen. Ifrågavarande befattningshavare bör därför enligt promemorian bibehållas i organisationen. Att ge honom uppgift att tillika vara chef för en arbetsmässigt inte särskilt betungande sektion anses vara en lämplig anordning. Hans benämning bör vara sektionschef. Med hänsyn till kvalifikationskraven finns det i och för sig ingen anledning till erinran mot löneställning som sektionschef. Kravet på personalminskning vid försvarsgrensstaberna gör emellertid enligt promemorian, att en ökning med en sektionschef bör kompenseras med en motsvarande minskning med en befattning på samma nivå i staben. Härvid kan endast en befattning för truppslagsinspektör ifrågakomma. Det föreslås i promemorian, att de två minsta truppslagsinspektionerna, ingenjör- och signalinspektionerna, sammanförs till en avdelning under en gemensam chef, ingenjör- och signalinspektör.

I fråga om expeditionstjänsten har chefen för armén förutsatt en rationalisering som skulle ge såväl personalbesparingar som smidigare stabsarbete. Alla servicefunktioner, utom skrifttjänst, skulle centraliseras inom staben till en expedition. Skrifttjänsten skulle centraliseras inom sektionerna. I promemorian anföres, att slutlig ställning till expeditionstjänstens organisa-

tion icke kan tagas förrän efter undersökning av statskontoret. Man har emellertid redovisat organisationen av expeditionstjänsten enligt arméchefens förslag.

Översiktligt framgår den i promemorian föreslagna organisationen för arméstaben i en tablå som torde få fogas till statsrådsprotokollet som bilaga (*Bilaga 4*).

Marinstaben. Såsom i det föregående framhållits är marinstabens organisation enligt promemorian i sina grunddrag väl lämpad såväl för den förbandsproduktion som marinen tillhandahåller som för samverkan med försvarsstaben. Formellt anses ingen anledning finnas till erinran mot en planeringsavdelning för studier och den viktigaste långsiktsplaneringen, nämligen på materielområdet, en centralavdelning för styrning och ledning av genomförandearbetet samt i samma sektion som centralavdelningen, sektion I, signaltjänst-, underrättelse- och sjöfartsavdelningar, vilka bland annat företräder området för operativa stödfunktioner. I genomförandedet i övrigt anses det nödvändigt att marinens ledningsorganisation anpassas till att marinen består av två vapenslag, flottan och kustartilleriet. Kustartilleriinspektionens ställning utanför marinstaben är enligt promemorian icke förenlig med den förut angivna principen om enhetlig ledning i stabsarbetet.

I promemorian anföres vidare, att vissa erinringar kan göras mot ärendenas fördelning och ansvarsförhållandena inom organisationen. Dessa erinringar hänför sig till förhållandet mellan flottan och kustartilleriet och samordningen dem emellan i stabsarbetet.

Som bakgrund till de förslag som framlägges i promemorian lämnas följande kortfattade sammanfattning över ärendesfördelningen inom marinledningens nuvarande organisation — med bortseende tills vidare från vissa tjänstegrensinspektörer.

Marinstaben svarar, i planeringsavdelningen, för studier av marinens utveckling på längre sikt och för långsiktsplaneringen på materielområdet.

Operationsavdelningen anger riktlinjer för utformningen av flottans och kustartilleriets krigsorganisationer i stort samt handlägger frågor om marins mobilisering, beredskap och krigsövningar.

I genomförandedet i övrigt är uppgifterna åtskilda för flottan och kustartilleriet.

Kustartilleriinspektionen svarar sålunda för den närmare utformningen av kustartilleriets krigsorganisation, för dess fredsorganisation, för materiel, utbildning, övningar och personal.

Motsvarande uppgifter i genomförandedet för flottan och med avseende på områden, som är för marinen gemensamma, handlägges i marinstaben i dess förbindelse-, organisations-, utbildnings- och personalavdelningar samt i vapentjänstavdelningarna.

Inspektören för kustartilleriet är personalkårchef för kustartilleriets officerare och underofficerare samt utövar befälsrätt över kustartilleriets förband och skolor.

Chefen för marinen är personalkårchef för sjöofficerskåren. Flottans underofficerare och underbefäl har en gemensam personalkårchef i chefen för

flottans underofficerare, underbefäl och meniga (CUM). Enligt marinchefens förslag till ny stabsorganisation skulle personalkårchefskapet överflyttas till chefen för en nybildad personalsektion, sektion III.

Antalet för kustartilleripersonal avsedda befattningar i marininstaben är litet. I den av marinchefen hösten 1961 föreslagna organisationen av planerings- och centrala avdelningarna är proportionen mellan flottans och kustartilleriets personal omkring 5: 1.

I promemorian erinras vidare om att det i dagens läge finns stora olikheter mellan flottan och kustartilleriet i förbandsproduktionen. Även om en del av materielen kan utformas lika i tekniskt hänseende, skiljer den sig dock i fråga om taktisk användning. I smärre delar av organisationen, särskilt inom kustbevakningsområdet, är dock förhållandena redan nu helt överensstämmande. Med fortsatt utveckling av robotmaterielen kan på detta område gränserna mellan vapengrenarna komma att utsuddas och ett enhetligt sjöoperativt försvarssystem komma att växa fram. Övergången till en lätt flotta och det ökade basberoende som därav följer liksom kustartilleriets ökade rörlighet, t. ex. i form av kustjägarförband och rörliga spärrförband, torde enligt promemorian komma att i ökande omfattning hänvisa de båda vapengrenarna till verksamhet i samma terräng och därmed till ökat samgående.

Redan under nuvarande förhållanden finns enligt promemorian berättigade krav på att ett enhetligt och samordnat stabsarbete skall ge chefen för marinen underlag för en riktig avvägning mellan flottan och kustartilleriet. Kravet på ett samordnat stabsunderlag från marinen har skärpts genom överbefälhavarens vidgade befogenheter i fråga om operativ ledning, operativt krigsförberedelsearbete, avvägning mellan försvarsgrenarna med hänsyn till krigsmaktens samlade behov och samordning av förbandsproduktionen. De nyss angivna utvecklingstendenserna understryker kravet på ett gemensamt stabsarbete för försvarsgrenens inriktning och vidareutveckling. Marininstaben skall kunna företråda marinen som en helhet såväl i det interna arbetet som utåt.

För att ett enhetligt stabsarbete skall kunna åstadkommas, är det enligt promemorian i första hand nödvändigt, att kustartilleriinspektionen inordnas i marininstaben.

Flott- och kustartilleriärenden har hittills i allt väsentligt handlagts av respektive personalkårens representanter. Insynen i och kunskapen om varandras verksamhetsområden är enligt promemorian därför för närvarande ej tillräckliga för ett sakkunnigt behandlande av varandras ärenden. Härför krävs utbildning och på praktiskt stabsarbete grundad erfarenhet. Under ett övergångsskede blir det nödvändigt att jämnt fördela de bägge vapenslagens representanter inom stabsdelar med gemensamma eller samordnade ärenden. Om ärendena i dessa stabsdelar handlägges funktionellt och icke vapenslagsvis, kommer enligt promemorian stabspersonal med tillräckliga kvalifikationer för ett gemensamt stabsarbete att erhållas.

I viss omfattning bör därför enligt promemorian kustartilleripersonal avses för befattningar i planeringsavdelningen och avdelningarna inom sektion I i utbyte mot personal ur flottan. Av samma skäl föreslås i promemorian att, när chefen för marinen kommer från flottan, marinstabschefen skall vara kustartillerist.

Även i genomförandedet av stabsarbetet bör enligt promemorian, så långt det är möjligt och praktiskt lämpligt, ärenden som är för marinen gemensamma eller som kan samordnas mellan flottan och kustartilleriet organisatoriskt sammanhållas. Avgränsningen mellan vad som bör handläggas inom denna enhet och de arbetsuppgifter som alltjämt lämpligen bör anses som speciella för flottan eller kustartilleriet bör göras efter nu rådande förhållanden.

De gemensamma ärenden som det här är fråga om är att hänföra till organisation, utbildning och personal. Ärendena är tills vidare icke av större omfattning än att de kan sammanhållas inom den organisatoriska ramen för en avdelning. En dylik avdelning anses icke böra ingå i sektion I, där genomförandeärenden på detta plan icke lämpligen hör hemma. Avdelningen bör enligt promemorian ges en sådan ställning att den kan ta initiativ till ytterligare samordning av ärenden och aktivt verka för fortsatt integration inom marinen. Det anses därför, att den bör ställas direkt under stabschefen. Med fortsatt integration förutses, att avdelningen kommer att växa ut till en sektion. För att dess ställning och betydelse skall från början markeras föreslås att den benämnes sektion och ingår i organisationen som sektion II.

Sedan gemensamma ärenden överförts från nuvarande marinstabens organisations-, utbildnings- och personalavdelningar till den nya sektion II, kommer de för flottan och kustartilleriet speciella ärendena att handläggas på i stort sett samma nivå av stabsarbete. Materielens komplicitet och organisationsbestämmande karaktär blir dock enligt promemorian alltjämt avgörande för hur långt i projekteringsarbetet planeringsavdelningen lämpligen fullföljer materielärendena. Härvid torde som hittills flottans fartygsprojekt fullföljas helt i planeringsavdelningens regi fram till anvisningar till förvaltningen för beställning. För såväl flottans övriga materiel som kustartilleriets materiel bör likaledes de slutliga anvisningarna till förvaltningen för anskaffning i princip utformas av planeringsavdelningen.

Kustartilleriinspektionen föreslås ingå i marinstaben som en sektion. Befattningen för kustartilleriinspektör ändras till befattning för sektionschef. Behov föreligger alltjämt att samordna verksamheten vid kustartilleriets sex utbildningsenheter. Sektionschefen företräder därmed i detta hänseende kustartilleritjänsten på samma sätt som arméstabens truppslagsinspektörer företräder tjänsten vid respektive truppslag. Han kan i överensstämmelse med vad som föreslagits för cheferna för arméstabens truppslagsavdelningar benämnas inspektör för kustartilleriet. Han får enligt förslaget i förhållande till den nuvarande inspektören för kustartilleriet begränsade befogenheter

i det att dennes befälsrätt över vissa delar av kustartilleriet upphör. Inspektören för kustartilleriet förutsättes vara personalkårchef för kustartilleriets officers- och underofficerskårer.

Enligt nuvarande organisation står vapentjänstavdelningarna under chefskap av inspektörerna för min- och torpedtjänsten respektive ubåttjänsten. Chefen för marinen har föreslagit, att en inspektör för övervattentjänsten skall tillkomma som chef för de till en gemensam inspektion sammanförda artilleri- och robottjänstavdelningen samt torped- och mintjänstavdelningen. Benämningen inspektör för ubåttjänsten föreslås ändrad till inspektör för undervattentjänsten.

I promemorian anföres, att vapentjänstavdelningarnas huvudsakliga arbetsuppgifter avser utbildnings- och personalfrågor inom respektive tjänstområden. Avdelningarna utarbetar reglementariska föreskrifter för respektive tjänster samt svarar för behovsberäkningar och medverkar i personalplaceringar.

Den föreslagna undervattensavdelningen förutsättes handlägga, förutom ubåttjänstärenden, även ärenden angående ubåtsjakt- och dykeritjänsterna samt helikoptertjänsten. Enligt promemorian är dykeri- och helikopterutbildningen gemensamma för flottan och kustartilleriet, men den utbildade personalen avses i de båda vapengrenarnas organisation för olikartade uppgifter. Dykeriutbildningen har många problem gemensamma med ubåttjänsten och föreslås därför i promemorian bibehållas i en undervattensavdelning. Helikoptrar används i marinen, förutom för transportändamål, främst för ubåtsjakt. Med hänsyn härtill bör ärenden inom detta område sammanhållas inom en enhet för flottan.

Ärenden rörande utbildning i närförsvartjänst bör enligt promemorian handläggas i kustartillerisektionen.

I promemorian föreslås, att vapentjänstavdelningarna skall ingå i en med övriga speciella ärenden för flottan gemensam sektion III. Sådant samband synes icke föreligga mellan artilleri- och robottjänstärenden samt torped- och mintjänstärenden att det skulle vara lämpligt att sammanhålla dem i en avdelning. Särskilda uppgifter för en övervattensinspektör anses icke förefinnas. Vapentjänstavdelningarna bör därför fortfarande utgöra särskilda avdelningar för ärenden som har anknytning till artilleri- och robottjänst, till torped-, min- och minröjningstjänst samt till ubåts-, ubåtsjakt- och helikoptertjänst.

I promemorian erinras om att fredsverksamheten på flottans fartyg sammanhålls av chefen för kustflottan, som är direkt underställd chefen för marinen. Den erforderliga funktionskontrollen av det centrala stabsarbetet utövas av denne chef. Särskild inspektör för dylik kontrollverksamhet är därför enligt promemorian icke erforderlig inom chefens för kustflottan arbetsområde.

I sektion III föreslås sammanfattningsvis ingå en allmän avdelning, en

utbildningsavdelning, vapentjänstavdelningarna, personalavdelningarna, en krigsplaceringsavdelning och en rekryteringsdetalj samt expedition. Sektionschefen bör vara chef för sjöofficerskåren samt för flottans underofficers- och underbefälskårer.

Vapentjänstavdelningarna intar i förhållande till övriga avdelningar inom sektionen i viss mån ställning motsvarande den som arméns truppslagsavdelningar har i förhållande till arméstabens centrala avdelningar. Det finns enligt promemorian skäl att i förhållande till de övriga vapentjänsterna särskilt markera undervattentjänsten. Ubåtsmaterielen är för närvarande av speciell betydelse för flottans utveckling. Det föreslås därför, att chefen för undervattensavdelningen får benämningen undervattensinspektör.

Chefen för marinen har under översynsarbetet anmält, att han icke kunnat godtaga förslaget beträffande vapentjänstavdelningarnas placering i organisationen. Enligt marinchefens mening bör vapentjänstavdelningarna i enlighet med det ursprungliga förslaget utgöra en övervattens- och en undervattensavdelning. De borde icke ingå i den föreslagna sektion III utan ges en fristående ställning, som icke försvårade eller motverkade handläggning inom avdelningarna av gemensamma ärenden.

Enligt promemorian har det övervägts, att flottans personalärenden skall handläggas inom sektion III av en gemensam personalavdelning i stället för av de tre föreslagna officers-, underofficers- och underbefälsavdelningarna. Följande anföres härom.

Det har diskuterats att sammanföra personalavdelningarna till en avdelning med de nuvarande avdelningarna som detaljer och med avdelningschefen som under sektionschefen ansvarig för samordningen av personalärendena. Chefen för marinen har inte velat acceptera ett sådant förslag, och därvid främst åberopat den psykologiska betydelsen för personalen, att de chefer den har att vända sig till med personliga önskemål och klagomål rörande tjänsteförhållanden har tillräckligt hög tjänstegrad och inplacering i organisationen. Utifrån sitt ursprungliga och alltjämt vidhållna förslag, att vapentjänstavdelningarna skall stå fristående från en sektion för flottans övriga ärenden, har marinchefen sett sektion III huvudsakligen som en personalsektion och sektionschefens huvudsakliga uppgift att vara personalkärchef. Marinchefen har i stället föreslagit en ställföreträdande sektionschef, som främst skall avlasta sektionschefen ärenden, som inte är av personalkaraktär.

Den organisatoriska indelningen av personalärendena är mera en benämningsfråga än en sakfråga. Anledning finns icke att ändra löneställningar och ansvarsförhållanden för chefer på olika nivåer i den nuvarande personalavdelningen eller i den CUM-organisation som nu föreslås införd i marinstabens. Då alltså något väsentligt icke är att vinna på att sammanföra de nuvarande personalavdelningarna till en avdelning, bör detta mot marinchefens avstyrkande icke ske.

Som förut sagts representerar allmänna avdelningen samt utbildnings- och personalavdelningarna centralnivån gentemot de mera truppslagsbetonade vapentjänstavdelningarna. Det ankommer på dessa centrala avdel-

ningar att samordna arbetet i vapentjänstavdelningarna. Därvid bör personalavdelningarna kunna uppträda samlat i stabsarbetet.

Chefen för sektion III skall enligt promemorian samordna stabsarbetet för all flottans verksamhet i genomförandeledet. Han bör icke i alltför hög grad bindas till personalfrågorna. Den bästa avlastningen för honom torde vara att han till någon underställd kan delegera detaljfrågor på personalsidan av sådan art att de bör lösas över avdelningschefsnivån. Med anledning härav föreslås, att i organisationen ingår en biträdande sektionschef, vars huvuduppgift skall vara att avlasta sektionschefen arbete med personalärenden.

I marinstabens nuvarande sektion II ingår sjövärnsskårens kårstab i avseende på inom marinstaben förekommande ärenden rörande sjövärnsskåren. För sjövärnsskåren gäller särskilt av Kungl. Maj:t fastställt reglemente och anslagsmedel finns anvisade som bidrag till dess verksamhet. Anledning finns icke enligt promemorian att särskilt markera kårstabens anknytning till ärenden i marinstaben.

Frågan om hur intendenturtjänsten slutligt skall organiseras blir enligt promemorian aktuell först sedan frågan om en gemensam intendenturkår blivit löst. Det förutsättes, att särskilt inspektionsorgan icke erfordras.

Som förut framhållits har översynen av stabsorganisationerna inte omfattat arbete av servicekaraktär. Pressdetaljen, förvaltningsdetaljen (för närvarande intendentsdetaljen), säkerhetsdetaljen och biblioteket redovisas direkt under stabschefen. Marinstabens tryckeri förutsättes överfört till marinförvaltningen.

Den för marinstaben föreslagna organisationen framgår av en tablå som torde få fogas till detta protokoll såsom bilaga (*Bilaga 5*).

Flygstaben. Flygstaben bör enligt promemorian som tidigare anförts sektionsindelas med hänsyn till att flygstabschefen med ökat ansvar för ledning av allt stabsarbete skall kunna avlastas i sitt arbete. I likhet med vad som förutsatts beträffande arméstaben bör den utökning som föranledes härav kompenseras. I första hand bör befattningen för souschef i flygstaben utnyttjas för sektionschef. I övrigt kommer en minskning av antalet inspektörer i fråga.

På avdelningsnivån är enligt promemorian, såsom förut framhållits, flygstabens organisation i sina grunddrag väl lämpad såväl för den förbandsproduktion som flygvapnet tillhandahåller som för samverkan med försvarsstaben.

Mot planeringsavdelningens ställning och uppgifter finns enligt promemorian ingen anledning till erinran.

Centralavdelningen med dess styrande funktion för övrigt stabsarbete i genomförandeledet föreslås ingå i en sektion I tillsammans med signal-tjänst- och underrättelseavdelningarna, vilka har anknytning till operativa ärenden av stödfunktionskaraktär. Samma anknytning har trafiklednings-

ärenden. De handläggs i nuvarande organisation i flygsäkerhetsavdelningen. Om flygvapenchefens förslag (skr. 13/12 1962 som behandlas i det följande) om uppdelning av trafikledningsärenden och övriga flygsäkerhetsärenden godtages, bör även trafikledningsärendena vara förlagda till sektion I.

Organisations-, utbildnings- och personalavdelningarna sammanhålls naturligt i en sektion II, vari också lämpligen kan ingå säkerhetsärenden som fristående detalj.

I överensstämmelse med den i promemorian framförda principen om enhetlig ledning av stabsarbetet bör ett särskilt flygsäkerhetsorgan underställas flygstabschefen. Dess arbetsuppgifter kommer därigenom att samordnas med och i erforderlig grad inordnas i det övriga stabsarbetet. Flygsäkerhetsorganet föreslås benämnt flygsäkerhetsledningen.

Med en flygsäkerhetsledning inordnad i flygstaben aktualiseras enligt promemorian frågan att sammanföra detta organ med väderleksavdelningen till en sektion III. Det förutsättes, att flygsäkerhetsärendena bör ha en hög företrädare; preliminärt räknas med att för chef för flygsäkerhetsledningen skall avses den nuvarande befattningen som flygsäkerhetsinspektör. Han bör enligt promemorian icke vara underställd en sektionschef. Sambandet mellan flygsäkerhets- och väderleksärenden är emellertid enligt promemorian icke av den art, att det skulle vara några fördelar förenade med att ställa väderleksavdelningen under chefen för flygsäkerhetsledningen. Väderleksavdelningen och flygsäkerhetsledningen bör därför båda vara direkt underställda chefen för flygstaben.

I promemorian erinras om att väderleksavdelningens omfattning och uppgifter grundar sig på ett principbeslut vid 1957 års riksdag (prop. 110, s. 215). Fortsatt utbyggnad av den centrala väderleksorganisationen har skett senast genom beslut vid 1962 års riksdag (prop. 110, s. 106). Med anledning av att organisationen av denna verksamhet så nyligen prövats har någon närmare granskning av densamma icke skett i förevarande sammanhang.

Såsom tidigare anförts bör enligt promemorian företrädare för markstridsutbildningen utan särskild benämning ingå i flygstabens utbildningsavdelning. Frivilliginspektionen bör sedan underlag för fortsatt ordinarie verksamhet på detta område erhållits avvecklas och dess uppgifter återföras till central avdelning i flygstaben. Detta kan enligt promemorian ske senast när den övergångsvis disponerade beställning, vars innehavare nu är chef för frivilliginspektionen, bortfaller med innehavarens pensionsavgång den 1 oktober 1964.

Vad beträffar flygöverläkaren bör, som förut anförts, ändringar i hans uppgifter icke företagas i avvaktan på de förslag som 1962 års försvars-sjukvårdsutredning kan komma att framlägga. Hans verksamhet anses dock i erforderlig grad böra inordnas i övrigt stabsarbete.

Luftbevakningsinspektionen inrättades 1948 för att leda konstruktions-, organisations- och utbildningsarbetet inom luftbevakningen. Sedan utvecklingen medfört, att luftbevakningens uppgifter allt mer kom att sammanknytas med övrig verksamhet, särskilt jaktstridsledningen, visade sig organisationen vara mindre lämplig och medföra dubbelarbete, förorsakat bland annat av inspektionens ställning utanför flygstaben. På förslag av chefen för flygvapnet indrogs luftbevakningsinspektionens stab 1957. Personalen fördelades på flygstabens avdelningar. Kvar står luftbevakningsinspektören utan eget arbetsorgan. Hans arbetsområde utvidgades till att omfatta såväl stridslednings- som luftbevakningstjänsten.

I promemorian anföres, att luftbevakningsinspektionens stab utgjorde en arbetsgrupp med uppgift att genomföra uppbyggnaden av ett nytt verksamhetsområde. När uppbyggnadsarbetet var klart, kunde verksamheten övertagas av flygstabens ordinarie avdelningar.

Det finns enligt promemorian anledning att betrakta bastjänstinspektionen på samma sätt. Det är här fråga om ett verksamhetsområde som på grund av stridsteknikens utveckling måste effektiviseras och under en utbyggnadsperiod samordnas, inriktas och ledas. Sedan arbetet med effektivisering av bastjänsten framförts så långt att säkert underlag för en väl fungerande bastjänst föreligger, bör inspektionens stab upplösas och dess arbetsuppgifter ingå i flygstabens ordinarie avdelningar. Hur lång tid som behövs för att staben skall ha fullgjort sina uppgifter som arbetsgrupp kan inte nu bedömas. Det föreslås, att den tills vidare kvarstår i organisationen. Det bör enligt promemorian ankomma på chefen för flygvapnet att framtiden anmäla frågan om ändrad organisation.

Luftbevaknings- och stridsledningsorganisationerna samt basorganisationen betjänar enligt promemorian var för sig tjänsteområden, som utgör system i flygvapnets verksamhet av stor operativ betydelse. De utgör samtidigt delsystem i hela luftförsvaret. I promemorian föreslås, att ett kontrollorgan inrättas för den stabsmässiga kontrollen av, i första hand, stridslednings- och luftbevakningstjänsterna samt bastjänsten. Med ändrade förhållanden och fortgående utveckling kan andra områden bli aktuella. Kontrollorganets uppgifter och sammansättning bör kunna anpassas efter förhållandena. Enheten bör bestå av en väl kvalificerad befattningshavare med praktisk erfarenhet från åtminstone ettdera av de aktuella verksamhetsområdena. Han bör ha tillgång till kvalificerad arbetshjälp för inspektionsverksamheten. Omfattningen av denna biträdeshjälp bör dock vara starkt begränsad i syfte att förhindra, att kontrollorganet blir engagerat i direkt stabsarbete.

För den föreslagna befattningen bör enligt promemorian tagas i anspråk endera av de nuvarande inspektörstjänsterna för luftbevakningstjänst och för bastjänst. Befattningen bör benämnas systeminspektör. Arbetsgruppen

för bastjänst, som enligt vad ovan sagts kommer att övergångsvis fungera, bör underställas systeminspektören, som därigenom tills vidare har tillgång till kvalificerad biträdes hjälp på bastjänstsidan.

I fråga om flygöverdirektören anföres i promemorian, att hans uppgifter till en del är att hänföra till personalkårsuppgifter. Flygöverdirektörens ställning direkt under chefen för flygvapnet överensstämmer alltså i detta hänseende med vad som i det föregående sagts om personalkårchefer. Flygöverdirektören skall i övrigt enligt chefens för flygvapnet bestämmande deltaga i handläggningen inom flygstaben av ärenden, som hänför sig till hans befogenhetsområde. Härigenom är det enligt promemorian instruktionsmässigt sörjt för att principen om enhetlig ledning av stabsarbetet genom stabschefens försorg kan vinna tillämpning även i förhållande till flygöverdirektörens arbetsuppgifter.

Såsom anförts i det föregående har översynsarbetet icke omfattat arbete av servicekaraktär. Det förutsattes, att rationaliseringsundersökningar kommer till stånd genom statskontorets försorg.

Enligt promemorian föreslagen organisation för flygstaben framgår av en tablå som torde få fogas till statsrådsprotokollet som bilaga (*Bilaga 6*).

Personalfrågor. De förslag som i promemorian framlägges avser principorganisationerna för försvarsgrenstaberna. Ställning har icke tagits till personalomfattningen vid staberna. Det förutsattes, att uppdrag lämnas försvarsgrenscheferna att till budgetåret 1964/65 avge förslag till personalorganisationer på grundval av en mera detaljerad utformning av organisationerna. Det erinras om att en utgångspunkt för arbetet med översyn av försvarsgrensledningarnas organisation varit, att det sammanlagda antalet befattningshavare vid ifrågavarande enheter minskas. Mot bakgrunden av de uttalanden som vid riksdagsbehandlingen gjorts i detta hänseende (jfr SU 1961: 90) torde det i första hand gälla att minska den kvalificerade militära personalen i staberna till förmån för trupparbete.

För att åstadkomma personalminskningar i staberna bör enligt promemorian en ram för personalomfattningen vid staberna fastställas av Kungl. Maj:t. Det förutsatta uppdraget till försvarsgrenscheferna bör avse att inom denna ram planera stabernas personella organisation och att till Kungl. Maj:t avge förslag till detaljutformning av organisationerna.

Den minskning som skall göras av stabernas personal bör enligt promemorian ske utifrån de förhållanden som förelåg vid tiden närmast före försvarsledningsreformens ikraftträdande den 1 oktober 1961. Mellan utgången av september 1961 och den 1 juli 1962 har väsentliga ändringar i stabernas personaluppsättningar gjorts endast beträffande arméstaben, som i samband med att vissa ärenden överfördes dit från försvarsstaben tillfördes 22 nya befattningar, samt beträffande flygstaben, som av chefen för flygvapnet minskades med 5 befattningar den 1 oktober 1961, vilket då beräknades motsvara den arbetsminskning som skulle inträda, när opera-

tiva ärenden överfördes till försvarsstaben. Utgångsläget för eventuella personalreduceringar vid fastställande av personalram för försvarsgrensstaberna anges i promemorian vara för arméstaben 149 befattningar för officer på aktiv stat, för marinstaben 107 sådana befattningar och för flygstaben 98 officersbefattningar.

Kungl. Maj:ts uppdrag till försvarsgrenscheferna att utarbeta förslag till personalorganisation för försvarsgrensstaberna m. m.

Som framgår av det inledningsvis anförda uppdrag Kungl. Maj:t genom brev den 3 maj 1963 åt cheferna för armén, marinen och flygvapnet att inkomma med fullständiga personalberäkningar för arméstaben, marinstaben respektive flygstaben. Vid fullgörande av uppdraget skulle iakttagas att staberna skulle organiseras på sektioner och avdelningar m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med den i förenämnda promemoria för respektive försvarsgrensstab föreslagna organisationen. Beträffande marinstaben skulle dock vid avgivande av förslaget förutsättningarna att inom oförändrad personalram åstadkomma en förenklad indelning av sektion III allsidigt belysas.

Enligt Kungl. Maj:ts uppdrag fick i försvarsgrenschefernas förslag antalet officerare på aktiv stat icke överstiga 148 (en minskning med en i förhållande till nuläget) alternativt 140 (— 9) vid arméstaben, 102 (— 5) alternativt 94 (— 13) vid marinstaben och 93 (— 3) alternativt 85 (— 11) vid flygstaben. I båda alternativen hade beräknats förstärkning för arbetsuppgifter som tillkommit i samband med inrättandet av försvarets intendenturverk, nämligen en beställning vid arméstaben, en vid marinstaben och högst fyra vid flygstaben.

Försvarsgrenschefernas förslag till personaluppsättning m. m. för försvarsgrensstaberna

I fråga om försvarsgrensstabernas organisation anser *chefen för armén*, att de nuvarande sju truppslagsinspektionerna skall kvarstå i arméstabens organisation och att alltså det i promemorian framförda förslaget om sammanslagning av signalinspektionen och ingenjörinspektionen ej bör genomföras. Truppslagsinspektionerna föreslås vidare få behålla nuvarande benämningar. I övrigt utgår *chefen för armén* från de i promemorian framlagda förslagen. En förutsättning för att tjänstegrensinspektörerna generalfältygmästaren, arméöverdirektören och *chefen för intendenturkåren* skall kunna utgå är emellertid enligt *arméchefen* att tränginspektören i tränginspektionen ges personal för att överta deras ifrågasvarande uppgifter.

Vad angår marinstabens organisation utgår *chefen för marinen* från de förslag som redovisats i promemorian. Som framgår av det föregående ingick i Kungl. Maj:ts uppdrag att förutsättningarna att åstadkomma en förenklad indelning av marinstabens sektion III allsidigt skulle belysas. Med

3 — Bihang till riksdagens protokoll 1964. 1 saml. Nr 31

anledning härav framlägger marinchefen i sitt förslag vissa synpunkter på en sådan förenklad indelning. På anförda skäl framlägges emellertid icke något förslag i sådant hänseende.

Efter anmaning från överbefälhavaren har chefen för marinen i en promemoria till chefen för försvarsstaben överlämnat vissa kompletterande synpunkter på förutsättningarna för en förenklad indelning av marinstabens sektion III. I promemorian, som av överbefälhavaren överlämnats till Kungl. Maj:t, har ytterligare diskuterats möjligheterna till sammanslagning av officers-, underofficers- och underbefälsavdelningarna till en personalavdelning, av allmänna avdelningen och utbildningsavdelningen till en avdelning samt av de tre vapentjänstavdelningarna. Chefen för marinen har emellertid på anförda skäl inte ansett, att någon sammanslagning av avdelningarna inom sektion III bör komma till stånd.

Beträffande flygstabens organisation utgår *chefen för flygvapnet* från det förslag som framlagts i promemorian. Chefen för flygvapnet anser, att systeminspektören och den personal han har till förfogande bör få den samlande benämningen systeminspektionen. Väderleksavdelningen bör vidare benämnas militära väderlekscentralen. Enligt flygvapenchefen bör begreppet försvarsgrensledning bibehållas som samlande begrepp för försvarsgrenschef och honom direkt underlydande stabsorgan. Med flygledningen skulle därvid avses flygstaben, flygöverläkaren, flygöverdirektören och flygförvaltningen.

I försvarsgrenschefernas förslag till personaluppsättning för arméstaben, marinstabens respektive flygstaben framhålles allmänt, att förutsättningarna för att ställda uppgifter skall kunna lösas med det i alternativen angivna antalet aktiva officerare är att personal av andra kategorier tillföres staberna. Kvalificerad civil personal föreslås därför tillkomma liksom även civil biträdespersonal för att i större utsträckning än vad som nu är möjligt befria den kvalificerade stabspersonalen från arbeten av rutinkaraktär. Det anföres, att arbetsuppgifterna är oförändrade i de olika alternativen. Vissa av de befattningar som för närvarande uppehålls av aktiva officerare kan över huvud taget inte besättas av annan personal. Genomgående anföres vidare, att antalet officerare i de av Kungl. Maj:t angivna lägre alternativen för respektive staber är otillräckligt. De lägre alternativen bedömes medföra att en del av nuvarande uppgifter icke kan lösas på godtagbart sätt. Försvarsgrenscheferna understryker, att det finns en nedre gräns för den arbetsmängd som måste presteras. I personal motsvaras denna gräns av de högre alternativen. Cheferna för försvarsgrensstaberna förut-sättes få medgivande att inom fastställd personalram vidtaga de jämkningar som erfordras för att anpassa verksamheten efter ändrade förhållanden.

A r m é s t a b e n. *Chefen för armén* utgår vid sina personalberäkningar för arméstaben som nyss antytts från det högre alternativet för antalet officersbeställningar, 148 officerare. Härtill kommer ytterligare två officerare

enligt arméchefens förslag. Den ena av dessa beställningar redovisas nu under arméöverläkaren och tillkommer vid arméstaben i samband med att arméöverläkaren i enlighet med förslag i promemorian inordnas i staben. Den andra beställningen avses för ledning och samordning inom arméstaben av automatisk databehandling, vilken funktion icke fanns vid staben, då översynen av stabens organisation ägde rum. I chefens för armén förslag till personaluppsättning av arméstaben ingår alltså sammanlagt 150 officersbeställningar.

En minskning av antalet aktiva officerare till 140 (utredningsdirektivens lägre alternativ) medför enligt chefen för armén en organisation, som kvalitativt icke motsvarar vad som erfordras för att arméstaben skall kunna lösa sina minimiuppgifter. Enligt det lägre alternativet utbytes aktiva officerare i huvudsak mot officerare i arvodesbefattning. Detta medför enligt arméchefen, att arbetsmängden för de kvarvarande aktiva officerarna kommer att öka. Härtill kommer, att vissa svårigheter föreligger att rekrytera arvodespersonal i A: 24. Det lägre alternativet bör alltså enligt chefens för armén uppfattning icke läggas till grund för beslut om arméstabens organisation.

Chefen för armén anför, att de tre sektionscheferna skall biträda arméstabschefen i fråga om ledning och samordning av ärenden inom underlydande avdelningars ansvarsområden med tyngdpunkt på särskilt betydelsefulla områden och ärendesgrupper. Uppgifter och kompetenskrav medför, att de bör ha erfarenhet som regementschef. De bör vidare ha samma tjänsteställning som truppslagsinspektörerna, som är överstar i Bo 4. De bör alltså vara placerade i Bo 4, vilket i förhållande till nuvarande organisation innebär, att en överste i Bo 3 uppflyttas till Bo 4 och att en ny beställning i Bo 4 inrättas i utbyte mot en arvodesbefattning för pensionerad officer i A: 30. De sju truppslagsinspektörerna inräknade föreslås alltså, att sammanlagt tio beställningshavare vid arméstaben skall vara placerade i Bo 4.

Avdelningscheferna vid arméstabens centrala avdelningar är nu överstelöjtnanter i Ao 27 eller majorer i Ao 25. För befattningarna finnes för närvarande beställningar för överstelöjtnant i Ao 27, för överstelöjtnant eller major i Ao 27/25 och för major i Ao 25. Avdelningscheferna — enligt organisationsförslaget åtta med bortseende från FN-avdelningen — bör enligt chefen för armén vara yngre regementsofficerare vid generalstabskåren. För att erhålla frihet vid personval samt kontinuitet i befattningarna genom att befordran kan ske i dessa, bör för samtliga avses alternativa beställningar för överstelöjtnant eller major i Ao 27/25 vid generalstabskåren. Härutöver föreslås särskilt arvode utgå till avdelningscheferna.

För stabscheferna vid truppslagsinspektionerna utnyttjas nu beställningar för överstelöjtnant eller major i Ao 27/25 och för major i Ao 25. För samtliga sju (enligt promemorian sex) föreslås beställningar vid armésta-

ben. Dessa beställningar föreslås av i huvudsak samma skäl som förenämnda avdelningschefer bli placerade i Ao 27/25.

Utöver de angivna regementsofficersbeställningarna i Ao 27/25 räknar chefen för armén med tre dylika beställningar i arméstabens personalorganisation. En särskild befattningshavare krävs enligt arméchefen som chef för arméstabens chefsexpedition m. m. En beställning i Ao 27/25 föreslås vidare för den befattningshavare som skall svara för ledning av den verksamhet inom staben som sammanhänger med automatisk databehandling. Slutligen föreslås beställning för överstelöjtnant eller major vid arméstaben avsedd för chefen för utbildningsavdelningens förvaltningsdetalj.

Antalet beställningar för överstelöjtnant eller major i Ao 27/25 uppgår således enligt arméchefens beräkningar till sammanlagt 20, nämligen för avdelningschefer åtta, stabschefer m. fl. vid truppslagsinspektionerna nio samt för nyssnämnda särskilda befattningar tre. I förhållande till nuläget innebär förslaget en utökning av antalet regementsofficerare i Ao 27/25 med 14. Samtidigt indrages dock två befintliga överstelöjtnantsbeställningar i Ao 27.

Antalet majorsbeställningar i nuvarande organisation uppgår till 11. I arméchefens förslag upptas två sådana beställningar från och med nästa budgetår, en minskning med nio. Av de två majorsbeställningarna i arméstabens nu föreslagna organisation avses den ena för underrättelseavdelningen och den andra för tränginspektionen.

Huvuddelen av detaljcheferna är i nuvarande organisation kaptener i Ao 21; med utnyttjande av alternativa beställningar för majorer eller kaptener i Ao 25/21 är emellertid fem detaljchefer majorer i Ao 25. Erfarenheterna av de alternativa beställningarna är enligt arméchefen goda, med hänsyn till att de medger en ökad kontinuitet i befattningarna. Beställningar för major eller kaptener i Ao 25/21 föreslås därför för huvuddelen av detaljchefsbefattningarna. För 19 av dessa bör avses generalstabsofficerare eller tekniska stabsofficerare, varav 12 föreslås i beställningar för alternativt major eller kaptener och de återstående sju i beställningar för kaptener. För detaljchefer vid arméstaben bör i övrigt avses 11 beställningar i Ao 25/21. Sådana beställningar bör även avses för fem andra befattningar (tre vid organisationsavdelningen, en vid taktikavdelningen och en vid utbildningsavdelningen).

I den föreslagna organisationen upptages befattningar för 89 kaptener eller löjtnanter. Av de 89 befattningarna avses 72 för kaptener i Ao(r) 21 — varav sju vid generalstabskåren och övriga 65 vid arméstaben — samt 17 för aspiranter eller andra kommenderade officerare ur truppslag i Ao 21/17.

Av de sammanlagt 150 aktiva officerarna vid arméstaben föreslås 27 vara officerare vid generalstabskåren och en officer vid fälttygkåren. Beställningar till motsvarande antal finns för närvarande vid generalstabskåren och fälttygkåren. Antalet vid arméstaben tjänstgörande aspiranter vid gene-

ralstabskåren bör vara 17. Dessa bör inneha beställningar vid truppförband eller truppslag. För övriga officerare bör finnas beställningar vid arméstaben. Bortsett från arméstabschefen erfordras alltså 149 (— 27 — 1 — 17 =) 104 beställningar. Dessa föreslås tillkomma i utbyte mot befintliga sammanlagt 34 beställningar på arméstabens och tjänstegrensinspektörernas stater samt mot 65 beställningar vid truppförband och truppslag. Fem beställningar föreslås nyinrättade.

I nuvarande organisation ingår sammanlagt tio befattningar för underofficer på aktiv stat. Chefen för armén räknar i den nya organisationen med 15 sådana befattningar. Chefen för armén anför, att medhjälpare med särskilda kvalifikationer krävs vid handläggningen av personalärenden. För dessa uppgifter, företrädesvis vid truppslagsinspektionerna, föreslås personalutbildade förvaltare i expeditionstjänst. I nuvarande organisation ingår fyra förvaltarbeställningar. Arméchefen beräknar behovet av förvaltare i den nya organisationen till 12 (+ 8). För den nya organisationen beräknar arméchefen vidare tre befattningar för beställningar för fanjunkare.

Behovet av de 15 underofficersbefattningarna föreslås skola tillgodoses dels genom utnyttjande av en underofficer i Ao 15 ur marinen eller flygvapnet, dels genom att ta i anspråk nio beställningar vid truppförband eller truppslag dels ock genom att inrätta fem nya beställningar.

I fråga om underbefälsbefattningar för arméstaben räknar arméchefen med oförändrat två rustmästare. För dessa föreslås nya beställningar vid staben.

Vad gäller civilmilitär personal föreslår arméchefen, att en beställning för arméingenjör av 1. graden i Ar 23, tygtekniska kåren, skall tillkomma vid arméstaben. Befattningshavaren avses bli placerad vid tränginspektionen och erfordras med hänsyn till tränginspektörens vidgade uppgifter i samband med att tjänstegrensinspektörerna utgår ur organisationen.

I arméstabens personalförteckning för pensionerad personal i arvodesbefattningar finnes uppförda sammanlagt 32 arvodesbefattningar. För att verksamheten skall kunna bedrivas inom fastställd personalram för aktiva officerare bedömer arméchefen det nödvändigt att pensionerad personal i arvodesbefattningar alltjämt skall utnyttjas. Denna personal användes i huvudsak i befattningar inom expeditionstjänsten. I den nya organisationen föreslås antalet öka till 42 (+ 10). Av de i den nya organisationen föreslagna 42 befattningarna föreslås fyra vara placerade i A: 30. I övrigt räknar arméchefen med sex befattningar i A: 28, 18 i A: 24, en i A: 20 och 13 i A: 18. En av befattningarna i A: 18 tillkommer genom överföring från militärmusiken. Vissa av de göromål som i den nya organisationen skall bestridas av ifrågavarande personal utföres i nuläget av fyra befattningshavare, anställda med utnyttjande av tjänstgöringsmånader.

I nuvarande organisation för arméstaben och arméöverläkarens och överfältveterinärens tjänstegrensinspektioner ingår sammanlagt 108 civila be-

fattningshavare, av vilka 12 för närvarande tjänstgör med utnyttjande av anställningsmånader (tre i A 7 och nio i A 5-rb). Den fasta personalorganisationen består alltså för närvarande av (108 — 12 =) 96 civila tjänster. I den föreslagna personaluppsättningen för arméstaben räknar arméchefen med att behovet av tjänster för civil personal ökar med 24 och att två tjänster utgår, varför antalet tjänster för civil personal i den nya organisationen föreslås utgöra 118. Av de nya tjänsterna avses en för byrådirektör i Ae 25 vid underrättelseavdelningen, tre för förste byråsekreterare i Ae 23, varav två vid organisationsavdelningen och en vid taktikavdelningen, två för stabsredaktör i Ae 21 vid pressavdelningen och en för förste byråsekreterare i Ae 21 vid underrättelseavdelningen. Vidare föreslås, att tjänster för tre kanslibiträden och nio biträden för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång skall tillkomma i stället för nuvarande system med anställningsmånader. I övrigt bör enligt arméchefen två tjänster för kanslibitråde tillkomma en för organisationsavdelningen och en för utbildningsavdelningen och tre tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång inrättas för sektionernas expeditioner. En tjänst för byråassistent i Ae 19 vid chefsexpeditionen bör utgå och ersättas med en från utrustningsavdelningen överförd arvodesbefattning i A: 24. Till försvarstabens telefonväxel överföres vidare en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång (telefonist).

Av de återstående befintliga 96 tjänsterna föreslås 52 ingå i den nya arméstabsorganisationen med oförändrad lönesättning. Höjda lönegradsplaceringar föreslås för 44 tjänster.

M a r i n s t a b e n. I sitt förslag till personaluppsättning för marinstaben utgår *chefen för marinen* från det högre alternativet i fråga om antalet officerare på aktiv stat (102). Även detta alternativ bedömes innebära, att befattningshavarna kommer att åläggas maximal arbetsbörda. Därest det lägre alternativet (94 officerare) skulle läggas till grund för stabens personalorganisation, måste därför åtta aktiva officerare ersättas med kvalificerad personal ur andra kategorier. Ett utbyte av officerare mot annan personal bedömer marinchefen emellertid medföra uppenbart försämrade möjligheter att lösa stabens uppgifter.

Chefen för marinen anför, i fråga om lönesättningen för sektionscheferna vid marinstaben, att verksamheten inom sektionerna I och II i viss utsträckning kommer att styra arbetet inom sektionerna III och IV. Ansvar och arbetsuppgifter bedöms bli i stort sett lika för cheferna för sektionerna I och II. De bör därför båda placeras i Bo 3. Inom sektionerna III och IV skall handläggas ärenden rörande den del av den förbandsproducerande verksamheten som är speciell för flottan respektive kustartilleriet. Chefen för sektion III skall dessutom vara chef för flottans befälskårer, chefen för sektion IV för kustartilleriets officers- och underofficerskårer. Chefen för marinen anser, att uppgifter och ansvar motiverar att cheferna för sektionerna III och IV placeras i lägst Bo 4.

För sektionscheferna avses sålunda två beställningar i Bo 4 och två i Bo 3. Det föreslås att två nya beställningar i Bo 4 — en på flottans och en på kustartilleriets stat — tillkommer, den ena i utbyte mot en beställning i Bo 5 på amiralitelets stat (inspektör för kustartilleriet) och den andra i utbyte mot en beställning i Bo 3 på marinstabens stat (sektionschef). För den ena av de två befattningarna i Bo 3 avses den i personalförteckningen för marinstaben återstående beställningen för sektionschef i Bo 3 bli utnyttjad, för den andra föreslås, att en ny beställning inrättas på marinstabens stat.

Som framgår av det föregående har i promemorian föreslagits att flottans personalärenden inom sektion III skall sammanhållas av en biträdande sektionschef. För denne bör enligt chefen för marinen avses en beställning på flottans stat för kommendör i Bo 3 i likhet med vad som nu gäller för chefen för flottans underofficerare, underbefäl och meniga (CUM).

I fråga om avdelningarna inom marinstaben anför chefen för marinen vidare, att vapentjänstavdelningarna intar en särställning. Chefen för undervattensavdelningen skall alltså vara inspektör. Detta förhållande samt att ubåtsvapnet och ubåtsjakttjänsten alltså kommer att intaga en central plats i flottans vapenutveckling motiverar enligt marinchefen att en beställning för chefen för undervattensavdelningen bibehålls i Bo 3.

För cheferna för de båda andra vapentjänstavdelningarna (artilleri- och robotavdelningen samt torped- och minavdelningen) räknar chefen för marinen med två nya beställningar i Bo 1 i utbyte mot en beställning i Bo 3 och en i Ao 27.

I övrigt bör avdelningscheferna vid marinstaben enligt marinchefen genomgående vara regementsofficerare i karriären. Befattningarna bör därför vara placerade i Ao 27/25. Till avdelningschef bör härutöver utgå särskilt arvode motsvarande skillnaden mellan lön i löneklass B 1 och lön i löneklass A 30. För avdelningscheferna föreslås därför 16 beställningar i Ao 27/25, fördelade med sex på marinstabens stat, sex på flottans och fyra på kustartilleriets stat.

Torped- och mintjänstinspektionen disponerar i nuvarande organisation en biträdande avdelningschef, kommendörkapten av 1. graden i Ao 27. Denna befattning erfordras även i den nya organisationen (torped- och minavdelningen). Beställningen i Ao 27 föreslås dock utbytt mot en beställning för kommendörkapten av 1. eller 2. graden i Ao 27/25.

På de flesta avdelningarna inom marinstaben bör det enligt chefen för marinen finnas ställföreträdande avdelningschefer. För befattningarna bör i allmänhet avses kapten i karriären eller en nyligen befordrad regementsofficer. Chefen för marinen räknar därför med att 13 beställningar för regementsofficer eller kapten i Ao 25/21 tillkommer för befattningar som ställföreträdande avdelningschefer, fördelade med sex beställningar på marinstabens stat, fem på flottans och två på kustartilleriets stat.

Chefen för marinen upptar vidare tio detaljchefer i beställningar för rege-

mentsofficer eller kapten i Ao 25/21 och föreslår att beställningarna fördelas med sex på marinstabens stat, två på flottans stat och två på marinintendenturkårens stat.

För befattningar i övrigt vid marinstaben avsedda för officerare bör genomgående enligt marinchefen avses minst kaptener. Den nya utbildningsgången för stabsofficerare innefattar bland annat två års aspirantutbildning efter avslutad militärhögskola och medför att den färdigutbildade stabsofficeraren normalt bör vara befördrad till kapten. De krav som ställs på officerare i marinstaben är också av den art att löjtnanter inte kan förutsättas besitta tillräcklig erfarenhet och kunnighet. Chefen för marinen föreslår därför, att beställningar för löjtnant i Ao 17/15, avsedda för de befattningar i marinstabens nuvarande organisation som kvarstår i förslaget till personaluppsättning för den nya organisationen, utbytes mot beställningar för kapten i Ao 21.

Antalet befattningar avsedda att i den nya organisationen bestridas av kaptener uppgår till 52, varav 25 föreslås inneha beställning vid marinstaben, 20 vid flottan, sex vid kustartilleriet och en vid marinintendenturkåren.

Enligt chefens för marinen förslag skall alltså finnas 47 officerare med beställning vid marinstaben. På flottans och kustartilleriets stater bör 39 respektive 13 officerare redovisas. Slutligen bör 3 officerare tillhöra marinintendenturkåren. Av förenämnda 47 officerare bör 33 tillkomma i utbyte mot beställningar på flottans stat och 8 i utbyte mot beställningar vid kustartilleriet. Tre beställningar föreslås skola nyinrättas.

I förhållande till nuläget innebär förslaget, att antalet officerare nedgår med fem från 107 till 102. Ur organisationen utgår enligt förslagen en övers-telöjtnant vid kustartilleriet, en kapten och tre löjtnanter vid flottan.

I marinstabens nuvarande organisation ingår sammanlagt 31 befattningar för underofficer. I förslaget till ny personaluppsättning beräknas behovet till 36 sådana befattningar. För närvarande ingår i organisationen en förvaltare vid flottan i Ao 19. För den nya organisationen räknar marinchefen med fem förvaltare (+ 4) i Ao 19, varav fyra med beställning vid flottan och en vid kustartilleriet.

Antalet förvaltare i Ao 17 uppgår i nuvarande organisation till 12 varav en med personlig beställning på marinstabens stat. Av de övriga innehar sju beställning vid flottan och fyra vid kustartilleriet. Behovet i den nya organisationen av förvaltare i Ao 17 beräknar marinchefen till 16, varav fem vid marinstaben, sex vid flottan och fem vid kustartilleriet.

Antalet befattningar i övrigt för underofficerare har i chefens för marinen förslag i förhållande till nuvarande organisation minskat från 18 till 15. För dessa föreslår chefen för marinen flaggunderofficerare; underofficerare av 2. graden förutsättes icke besitta erforderlig erfarenhet och utbildning för befattningarna i fråga. Behovet av underofficersbeställningar före-

slås skola tillgodoses genom att ta i anspråk en befintlig beställning på marinstabens stat, 22 beställningar — en i Ao 19, sju i Ao 17 och 14 i Ao 15 eller Ao 13 — på flottans stat och åtta — fyra i Ao 17 och fyra i Ao 15 eller Ao 13 — på kustartilleriets stat. Sammanlagt fem beställningar föreslås skola nyinrättas.

Antalet underbefäl beräknas i den nya organisationen kunna minskas från 14 till 12. Personalstaterna ändras i samband härmed enligt chefen för marinen på så sätt att två beställningar i Ao 13/11 överföres från flottans stat till marinstabens och att en beställning vid kustartilleriet utgår. En beställning vid flottan frigöres vidare för annat ändamål.

För närvarande ingår fem civilmilitära befattningshavare i marinstabens organisation. Personalen utgöres av läkare knutna till marinöverläkarens tjänstegrensverksamhet. I föreslagen organisation räknar chefen för marinen med oförändrat antal läkare. Beställningen för marinöverläkare föreslås skola uppflyttas från nuvarande Bo 1 till Bo 4. En beställning för förste marinläkare i Ao 25 föreslås vidare uppflyttad till Ao 27.

Handläggningen av ärenden rörande skydd av marina förband och anläggningar mot ABC-stridsmedel liksom uppgifterna att i samarbete med försvarsstaben och försvarets forskningsanstalt anpassa för försvaret gemensamma bestämmelser inom skyddstjänstområdet till marina förhållanden kräver enligt chefen för marinen en särskild befattningshavare inom staben. En befintlig beställning i Ao 21 på mariningenjörkårens stat kan avses för de angivna uppgifterna.

Antalet civilmilitär personal föreslås sålunda i den nya organisationen uppgå till sex.

I nuvarande organisation ingår sammanlagt 17 befattningar avsedda för pensionerad militär personal. Chefen för marinen räknar med ett utökat antal sådana befattningar i den nya organisationen. Det ökade behovet förändrades bland annat av att antalet aktiva officerare minskar. Arvodespersonalen utnyttjas huvudsakligen inom expeditionstjänsten. Slutlig ställning till nya arvodesbefattningar för dessa ändamål anser chefen för marinen böra tas först sedan statskontoret översett expeditionstjänstens organisation. I förhållande till nuläget föreslår chefen för marinen att en befattning i A: 28 tillkommer i utbyte mot en befattning i A: 24 och att sex befattningar i A: 24 nyinrättas. Två av dessa tillkommer i samband med att en beställning för kapten och en för löjtnant vid flottan indrages. I nuvarande organisation har vidare göromålen för fyra av de nu föreslagna befattningarna i A: 24 fullgjorts med utnyttjande av tjänstgöringsmånader. En befattning i A: 18 vid undervattensavdelningen för vilken enligt marinchefen krävs erfarenhet av ubåtstjänst och därmed sammanhängande frågor utgår slutligen i samband med att en beställning för flaggunderofficer på aktiv stat föreslagits för uppgifterna.

I nuvarande organisation ingår sammanlagt 106 civila tjänster, vartill

kommer två civila befattningshavare anställda med utnyttjande av anställningsmånader. Utvecklingen nödvändiggör enligt marinchefen, att civil personal med specialutbildning anlitas i större utsträckning. Chefen för marinen föreslår, att fyra tjänster i Ae 21 inrättas, nämligen för en byråinspektör vid säkerhetsdetaljen, en byråsekreterare vid underrättelseavdelningen, en byråingenjör vid allmänna avdelningens ABD-detalj och en biträdande militärpsykolog hos marinöverläkaren. I lönegraden Ae 19 föreslås två tjänster tillkomma, den ena för stabsredaktör och den andra för byråassistent vid underrättelseavdelningens fotodetalj. För personalvårds-konsulent och fotoingenjör räknar marinchefen med två nya tjänster i Ae 17 respektive Ae 15. Marinchefen anför vidare, att tillgången på biträdespersonal, särskilt sådan med sekreterar- eller högre kvalifikationer, är av väsentlig betydelse för ett rationellt arbete inom staben. Behovet accentueras av den anbefallda minskningen av antalet officerare, då personalen som handlägger stabsärenden i görligaste mån måste befrias från okvalificerade arbetsuppgifter. Chefen för marinen räknar därvid med en viss såväl kvantitativ som kvalitativ förstärkning av marinstabens biträdespersonal. Antalet föreslagna nya tjänster i lönegraderna Ae 9, Ae 7 och i reglerad beföringsgång uppgår till en, åtta respektive tre. Härjämte föreslås vissa lönegradsuppflyttningar för befintliga tjänster, i huvudsak för kontorspersonalen.

Därest det lägre alternativet för antalet officerare (94) skulle läggas till grund för marinstabens personaluppsättning föreslår chefen för marinen i förhållande till det föregående, att två officerare i Ao 25/21 och sex i Ao 21 utbytes mot två beställningar för förvaltare i Ao 19, en arvodesbefattning i A: 28 för pensionerad officer och fem civila tjänster. I de fall civila ersättare ansetts böra ifrågakomma, har genomgående räknats med något högre löneställning än vad som föreslagits för de aktiva officerare de ersätter. Detta har ansetts erforderligt för att tillförsäkra staben tillräckligt kvalificerad arbetskraft och för att undvika en sänkning av stabsarbetets kvalitet.

F l y g s t a b e n. I sitt förslag till personaluppsättning för flygstaben utgår *chefen för flygvapnet* från att i personalramarna för de olika alternativen inte inräknats den personalökning som föranledes av det av chefen för flygvapnet framlagda förslaget (skr. 13/12 1962) till ny flygsäkerhetsorganisation (jfr i det följande). Flygvapnet har, anför flygvapenchefen, under en lång följd av år befunnit sig i ett uppbyggnadsskede och har icke haft möjlighet att helt anpassa organisationen efter föreliggande behov av personal. Någon personalreserv finns icke inom flygvapnet. Icke heller har flygvapnet tillgång till aspiranter för tjänstgöring inom flygstaben. Dessa förhållanden samt det ansträngda personalläget vid förbanden har därför begränsat möjligheten att avdela personal till flygstaben i den utsträckning som varit önskvärd.

Chefen för flygvapnet anser, att det högre alternativet i fråga om antalet

aktiva officerare (93) är minimum för att flygstaben med någorlunda effekt skall kunna lösa de uppgifter som ålägges staben. Av förut anförda skäl upptar flygvapenchefens förslag till personaluppsättning sammanlagt 100 aktiva officerare. Av dessa hänför sig sju till föreslagen förstärkning av flygsäkerhetsorganisationen, för vilket ändamål nya beställningar bör tillkomma.

Till de två befattningarna för sektionschef och för befattningarna som inspektör för flygsäkerhetstjänsten och systeminspektören bör enligt chefen för flygvapnet endast ifrågakomma väl kvalificerad högre regementsofficer med omfattande erfarenhet från stabstjänst i högre befattning och från förbandstjänst såsom flottiljchef. Ifrågavarande befattningshavare bör därför vara placerade i Bo 4 och chefen för flygvapnet räknar därför med fyra beställningar i Bo 4 för dem. För inspektören för flygsäkerhetstjänsten finnes redan en sådan beställning inrättad. För de tre övriga befattningshavarna erfordras nya beställningar. Samtidigt utgår emellertid två beställningar i Bo 4 — en för inspektören för luftbevakningen och en för inspektören för bastjänsten — och en beställning i Bo 3 för souschefen vid flygstaben.

Med hänsyn till uppgifter och ansvar bör regementsofficerare, placerade såsom avdelningschefer eller motsvarande, enligt flygvapenchefen, i princip ha lön motsvarande B 1. Befattningarna som avdelningschef bör å andra sidan i regel kunna besättas av de dugligaste regementsofficerarna vid relativt ung ålder. Avdelningschefer (motsvarande) bör därför vara placerade i Ao 27/25 och därutöver erhålla arvode upp till B 1.

I den föreslagna nya organisationen upptar chefen för flygvapnet 11 beställningar i Ao 27/25 för avdelningschefer, av vilka två för flygsäkerhetsorganisationen. Ytterligare en beställning i Ao 27/25 är enligt förslaget avsedd för regementsofficer (ur armén) vid utbildningsavdelningen för markstridstjänsten. Enligt förslaget beräknas vidare en överstelöjtnantsbeställning i Ao 27 i intendenturbefattning för centralavdelningen för bas- och underhållsärenden.

Flygvapenchefen räknar vidare med att i befattningar såsom ställföreträdande avdelningschefer erfordras sju majorer, av vilka en vid trafikavdelningen. För fyra detaljchefer (studie-, förvaltnings- och frivilligdetaljerna samt centraldetaljen vid flygsäkerhetsledningen) föreslås likaså beställningar för major av vilka en i intendenturbefattning. Sammanlagt föreslås alltså 11 majorsbeställningar i Ao 25.

Vissa detaljchefer, vilka har särskilt stort ansvar och för vilka kraven på kontinuitet och kompetens i befattningen är framträdande, bör vara regementsofficerare. För huvuddelen av dessa detaljchefer bör avses beställningar i Ao 25/21. Enligt flygvapenchefen uppgår behovet av sådana beställningar till 21.

Återstående detaljchefer (17) föreslås vara kapten. Behovet av kapten i övrigt uppgår enligt chefens för flygvapnet beräkningar till 33. Sam-

manlagt beräknas alltså 50 kaptener ingå i organisationen, vilket innebär en minskning med 18 i förhållande till nuläget.

Enligt flygvapenchefens förslag skall 26 befattningar uppehållas av underofficerare. Av dessa bör sju vara förvaltare i Ao 19. Dessa bör tjänstgöra vid signaltjänst- och personalavdelningarna (två), vid systeminspektionen (fyra) och centralavdelningen (en). Beställningarna vid systeminspektionen erfordras för uppgifter sammanhängande med striltjänsten. Chefen för flygvapnet anför, att parallellt med verksamheten på bassidan erfordras inom systeminspektionen en i huvudsak likartad verksamhet på strilsidan. Den föreslagna nya beställningen för förvaltare i Ao 19 vid centralavdelningen avses även för strilärenden.

Med hänsyn till behovet av dygnet-runt-tjänst i huvudcentralen för krigsmaktens gemensamma fjärrskriftnät beräknas fem (+ 1) underofficerare som vaktföreståndare i centralen.

För underbefäl räknar chefen för flygvapnet inte med några befattningar i flygstabens nya organisation. Sådana befattningar finnes inte heller i nuvarande organisation.

I nuvarande organisation ingår tre flygläkare och två specialflygläkare. Chefen för flygvapnet föreslår, att en ny beställning för specialflygläkare i ABr 23 skall tillkomma, avsedd för undertryckskammarprov och för utprovning av bland annat tryckdräkter och syrgasandningssystem.

I fråga om meteorologpersonalen beräknar flygvapenchefen en ökning med två till 32, en för meteorolog i Ao 19 och en i reglerad befordringsgång. Behovet motiveras bland annat av att prognostjänsten bedrivs dygnet runt.

För den nya flygsäkerhetsorganisationen inom flygstaben, vilken redovisas närmare i det följande, föreslås vid trafikavdelningen för budgetåret 1964/65 nya beställningar för tre förste trafikledare i Ao 21 och en trafikledare i Ao 19. Från flygstaben föreslås tre stabstrafikledare i Ao 25 samtidigt skola överföras till trafikledningsorganisationen vid förband.

I fråga om arvodesbefattningar för pensionerad personal räknar chefen för flygvapnet med en minskning från nuvarande 19 till 18 befattningshavare. En arvodesbefattning för förvaltningsofficer i A: 28 föreslås tillkomma för ärenden rörande flygstabens interna förvaltning, bland annat flygstabens övnings- och reseanslag. För att vid utbildningsavdelningen underlätta handläggningen av den stora mängden löpande utbildningsärenden föreslås två nya befattningar för officer i A: 24, den ena i utbyte mot en frivilligt tjänstgörande kaptän. Flygvapenchefen föreslår vidare, att tre befattningar för underofficer i A: 18 utbytes mot civila tjänster (en förvaltningsassistent i A 17, en kontorsskrivare i A 13 och en kansliskrivare i A 11) och att en arvodesbefattning överföres till bastjänstskolan (F 8).

I nuvarande organisation ingår 125 civila tjänster samt härutöver åtta tillfälligt tjänstgörande befattningshavare. Sammanlagt 22 nya civila tjänster föreslås tillkomma.

Chefen för flygvapnet föreslår, att vid utbildningsavdelningen inrättas en

tjänst för gymnastikdirektör i Ae 20 för att den fysiska träningen skall kunna bedrivas mera effektivt. En tjänst för byråassistent i Ae 19 föreslås vid utbildningsavdelningen för redigering av utbildningsbestämmelser och anvisningar m. m. Ytterligare sex nya tjänster för byråassistent och assistent begäres vidare, nämligen för signaltjänstavdelningen (en i Ae 19) för navigeringsärenden, för underrättelseavdelningen (en i Ae 19 och två i Ae 17) för sortering, sammanställning, bearbetning m. m. av underrättelsemateriel och för personalavdelningen (en i Ae 19 och en i Ae 17) för rekryteringsärenden och för uppläggning och hantering av personalredovisningssystem. Vid flygmedicinska undersökningscentralen bör tillkomma en tjänst för sjuksköterska i Ae 11.

För flygsäkerhetsledningen föreslås en ny tjänst för amanuens och för trafikavdelningen en ny tjänst för assistent i Ae 15. Flygvapenchefen räknar vidare med nya tjänster för en assistent i Ae 11 med placering vid flygvapnets telefaxcentral och för tre tekniker i Ae 9 av vilka en för huvudcentralen i krigsmaktens gemensamma fjärrskriftsnät och två vid personalavdelningen för kontroll- och kodningsarbeten beträffande uppgifter som registreras centralt för databehandling. Vidare föreslår flygvapenchefen, att en tjänst för kontorist i Ae 9 inrättas vid trafikavdelningen och två tjänster för tekniska biträden vid underrättelseavdelningen.

Flygvapenchefen framlägger också förslag om höjd lönegradsplacering för ett antal civila tjänster, företrädesvis sådana avsedda för kontorspersonal.

Därest det lägre alternativet för antalet officerare i flygstaben skulle läggas till grund för beslut om stabens personalorganisation och antalet officerare minskas till 85 (inräknat förutsatt förstärkning för flygsäkerhetstjänsten 92), kan denna minskning enligt chefen för flygvapnet utföras på två principiellt olika sätt. Om officersbefattningar kan ersättas med befattningar för andra personalkategorier bör minskningen göras genom indragning av vissa officerare. Om någon sådan ersättning ej kommer ifråga bör minskningen göras genom att i stort en officer per avdelning dras in. En större minskning per avdelning utan någon ersättning anses ej möjlig. Chefen för flygvapnet förutsätter, att minskningen av antalet officerare enligt det lägre alternativet motverkas genom att motsvarande antal tjänster för civila tjänstemän tillkommer. Härvid föreslås, att åtta kapteners ersättes av åtta civila tjänster, nämligen en förste byråingenjör i A 23 och två byråintendenter, fyra byråsekreterare och en stabsredaktör i A 21. Utbytena avser en befattning vid signaltjänstavdelningen, en vid underrättelseavdelningen, två vid organisationsavdelningen, två vid utbildningsavdelningen samt en vid vardera personalavdelningen och pressdetaljen.

Yttrande

Överbefälhavaren erinrar om att samtliga försvarsgrenschefer förordar det högre alternativet i fråga om antalet officerare i respektive försvars-

grensstab. Överbefälhavaren tillstyrker, att försvarsgrensstaberna utformas enligt det av försvarsgrensheferna förordade högre alternativet.

Som tidigare anförts innebar Kungl. Maj:ts uppdrag till chefen för marinen att förutsättningarna att inom en oförändrad personalram åstadkomma en förenklad indelning av sektion III i marinstaben allsidigt skulle belysas. Överbefälhavaren biträder de synpunkter som anförts av chefen för marinen och anser att sektion III bör ges en organisation i enlighet med chefens för marinen förslag.

Överbefälhavaren påtalar vidare den bristande överensstämmelse som föreligger mellan försvarsgrensstaberna i fråga om planeringsavdelningens uppgifter och ställning. I marin- och flygstaberna är planeringsavdelningen direkt underställd stabschefen med huvuduppgift att följa den taktisk-tekniska utvecklingen, att svara för långsiktsplaneringen för försvarsgrenarnas utveckling och sammansättning samt att vara sammanhållande för materiel- och organisationsplaner liksom större budgetfrågor. I arméstaben ingår planeringsavdelningen i sektion I och har där studieverksamhet som sin väsentliga uppgift. Enligt överbefälhavarens uppfattning är det angeläget, att sammanhållning av den taktisk-tekniska utvecklingen, långsiktsplanering innefattande större materiel- och organisationsplaner samt budgetplanering handläggs och sammanhålls på likartat sätt inom försvarsgrenarna. De skäl häremot, som arméchefen anført och till vilka promemorian anslutit sig, anser överbefälhavaren inte vara helt övertygande. Den uppgiftsfördelning och organisationsform som tillämpas i marin- och flygstaberna med de angivna funktionerna sammanhållna i en särskild avdelning under vederbörande stabschef syns bättre motsvara kraven på en effektiv långsiktsplanering för försvarsgrenen.

I övrigt anser överbefälhavaren de av försvarsgrenarna insända organisationsförslagen lämpliga.

II. Förslag angående ändrad organisation för flygsäkerhetstjänsten

I en av *överbefälhavaren* med eget yttrande den 16 januari 1963 överlämnad skrivelse (13/12 1962) har *chefen för flygvapnet* framlagt förslag till ändrad organisation av flygsäkerhetstjänsten. Yttranden över detta förslag har därjämte efter remiss avgivits av *statskontoret* och *luftfartsstyrelsen*.

Nuvarande organisation. Den nuvarande organisationen för flygsäkerhetstjänstens centrala ledning grundar sig väsentligen på beslut av 1948 och 1949 års riksdagar. Ett ledningsorgan för denna verksamhet ingår i flygstaben och utgöres av en inspektör för flygsäkerhetstjänsten och en flygsäkerhetsavdelning. Flygsäkerhetsavdelningen fullgör för närvarande två relativt väsensskilda funktioner, nämligen å ena sidan en allmän stabs-

och inspektionsfunktion och å andra sidan en funktion som jourorgan för central ledning av flygräddningstjänst, flygambulanstjänst och flygtransporttjänst (central flygsäkerhetsledning). Uppgiften som organ för flygräddnings- och flygambulanstjänst fullgör avdelningen gemensamt för flygvapnet och luftfartsverket.

Flygsäkerhetsavdelningen, som förestås av en chef och en ställföreträdande chef, är uppdelad på expedition och fyra detaljer, av vilka en utgör central flygsäkerhetsledning. För jourtjänst vid sistnämnda detalj finns sex stabstrafikledare och två trafikledare. Personalstaten för de övriga tre detaljerna upptager en stabstrafikledare, tre kaptener, en fanjunkare och en förste aktuarie.

Sedan år 1948 har endast smärre förstärkningar av flygsäkerhetsledningen genomförts. Orsaken till att inga mer genomgripande förändringar föreslagits har enligt flygvapenchefen främst varit tvekan inför de personal- och kostnadsökningar som ett sådant förslag måste innebära samt osäkerhet rörande den lämpligaste organisationen.

Förslag till ny organisation. Enligt chefen för flygvapnet står det nu klart, att de nuvarande resurserna för flygsäkerhetstjänstens ledning inte räcker till för att minska antalet haverier. Klarhet har också vunnits rörande de förhållanden som påverkar organisationens utformning. Omfattningen av de ärendesgrupper som handläggs vid flygsäkerhetsavdelningen — haveriutredande och haveriförebyggande verksamhet samt trafikledning — är nu så stor, att det enligt flygvapenchefen är nödvändigt att dela upp verksamheten på två organisationsenheter, en för flygsäkerhetstjänst och en för trafikledning. Flygvapenchefens förslag innebär i stort följande. Inspektören för flygsäkerhetstjänsten och delar av nuvarande flygsäkerhetsavdelning i flygstaben bildar en flygsäkerhetsinspektion direkt underställd chefen för flygvapnet. Resterande del av flygsäkerhetsavdelningen, som handlägger trafikledningsärenden och utövar central flygsäkerhetsledning, organiseras som en trafikavdelning inom flygstaben. På det regionala planet förstärkes eskaderstaberna med en regementsofficer för flygsäkerhetsfrågor. Vid flygflottiljerna slutligen avses flygchefens adjutant bli inriktad på huvudsakligen flygsäkerhetsfrågor (för närvarande vapenutbildningsfrågor).

Flygsäkerhetsinspektionen föreslås bestå av centraldetalj, utredningsdetalj, statistikdetalj, informationsdetalj, armé- och marindetalj samt expedition.

Centraldetaljen bör enligt förslaget handlägga frågor rörande den haveriförebyggande verksamheten. Därvid skall detaljen bland annat från flygsäkerhetssynpunkt granska och analysera inträffade driftstörningar under flygning, följa flygsäkerhetssituationen inom förband och på olika flygplantyper samt leda och övervaka det förebyggande flygsäkerhetsarbetet inom regionala och lokala instanser.

Utredningsdetaljen skall enligt förslaget utföra det utredande arbetet. Detaljen bör därvid bland annat övervaka rapporterings- och utredningsverksamheten i samband med inträffade driftstörningar under flygning, medverka vid tillsättning av flygvapnets haverikommission, följa eller medverka vid utredning, utarbeta chefens för flygvapnet yttranden i haverimål, som behandlas av JK, MO eller åklagarmyndighet och som hänskjutits till chefen för flygvapnet med förfrågan.

Vid statistikdetaljen skall utföras statistisk bearbetning samt statistiska åtgärder för uppföljning och övervakning av flygsäkerhetsläget. Detaljen skall även utföra statistisk bearbetning av flygsäkerhetsfaktorer för andra flygsäkerhetsinstanser än flygsäkerhetsinspektionen. Vidare skall detaljen svara för flygsäkerhetsövervakning av den flygande personalen och utarbeta utkast till flygsäkerhetsinformation rörande det egna ansvarsområdet.

Informationsdetaljen avses svara för den publicistiska och tekniska utformningen av flygsäkerhetsinformation samt planlägga flygsäkerhetspersonalens utbildning.

Armé-/marin detaljen skall svara för att flygsäkerhetsinspektionen har tillgång till sakkunskap rörande speciella förhållanden inom armén och marinen samt biträda vid alla inspektionens ärenden, som gäller armén och marinen.

Förslaget beträffande flygsäkerhetsinspektionen innebär, att nya beställningar och tjänster behöver tillkomma för en regementsofficer, fem kapteener, varav en ur armén eller marinen, samt en amanuens. Vidare föreslås vissa beställnings- och tjänsteutbyten.

Såvitt avser den föreslagna trafikavdelningen anför flygvapenchefen bland annat följande.

Avdelningens uppgifter kan indelas i två huvudgrupper. Den ena omfattar luftrummet utnyttjande (trafikregleringsföreskrifter, trafikledningsorganisation, flyginformation och cefyltjänst) och den andra samråd och utarbetande av sakunderlag åt andra stabsavdelningar. Trafikavdelningen kommer i många avseenden att samarbeta nära med andra stabsavdelningar och bör därför kvarstå i flygstaben. Huvuddelen av arbetsuppgifterna sammanhänger med flygvapnets övnings- och rörelsefrihet — luftrummet utnyttjande — och med utnyttjande av radarstationer, som också ofta användas i operativt syfte. Trafikavdelningen bör därför ingå i den föreslagna sektion I.

Med hänsyn till de under senare år vidgade uppgifterna för trafikledningsorganet är det enligt flygvapenchefen nödvändigt att trafikavdelningen byggs ut till väsentligt större kapacitet och att denna utbyggnad sker med trafikledarpersonal.

Med hänsyn till trafikledarorganisationens pågående expansion torde det enligt flygvapenchefen framdeles vara nödvändigt att utreda denna organisations struktur, ställning m. m., vilket kan komma att återverka på ledningsorganets utformning. Med anledning härav framlägger flygvapen-

chefen endast förslag till sådana förändringar, som bedöms nödvändiga för att anpassa utvecklingen av trafikledningstjänsten till de omedelbara kraven och som icke påverkar handlingsfriheten vid en kommande utredning.

Trafikavdelningen föreslås bestå av trafikdetalj, systemdetalj, studiedetalj, flyginformationsdetalj och central flygsäkerhetsledning (cefyl) med transportflygcentral.

Vid trafikdetaljen skall bland annat utarbetas grundläggande flygsäkerhetsföreskrifter samt förslag till samordning av militär och civil luftfart. Systemdetaljen skall bland annat utveckla trafikledningssystemet och planlägga flygräddningstjänsten. Studiedetaljen skall biträda trafik- och systemdetaljerna med teoretiskt underlag för utvecklingsarbetet samt utarbeta underlag för förslag till anställning, utbildning, placering och kommendering av trafikledarpersonal. Flyginformationsdetaljen bör enligt förslaget svara för utgivning av flyginformationspublikationer samt utarbeta flyginformationskartor m. m.

Den centrala flygsäkerhetsledningen (cefyl) bör enligt flygvapenchefen även framdeles utgöra central för flygvapnets transporter och för ambulans- och räddningsflygtjänsten. Detta förslag till ny organisation innebär, att centralen återgår till renodlad jourtjänst och att de kvalificerade stabsuppgifterna upphör. Härigenom kan enligt chefen för flygvapnet en viss minskning av kompetenskravet på de jourtjänstgörande trafikledarna göras.

Såvitt avser personalkategori för befattningarna som avdelningschef och ställföreträdande avdelningschef anför flygvapenchefen, att det kan ifrågasättas om icke trafikledarpersonal borde besätta dessa. Flygtjänstens krav måste, anför chefen för flygvapnet, vara vägledande för utvecklingen, varför avdelningschefen måste ha tjänstgjort som flygchef. Trafikledarnas utbildning och de fordringar för antagning och befordran, som hittills ställts på denna personalkategori, motsvarar ej heller enligt flygvapenchefen de krav, som måste ställas på personal i berörda chefsbefattningar. Flygvapenchefen stannar därför vid att föreslå att båda befattningarna tills vidare bör avses för flygofficerare.

Flygvapenchefens förslag beträffande trafikavdelningen innebär sammanfattningsvis en ökning med nio beställningar och tjänster i förhållande till nuläget.

Såvitt avser flygsäkerhetstjänstens bedrivande vid *regionala och lokala organ* föreslår flygvapenchefen, att särskilda flygsäkerhetsofficerare tillkommer vid eskaderstaberna och att vid flottiljerna nuvarande beställning för vapenofficer utnyttjas för flygsäkerhetsofficer, tillika vapenofficer.

Yttranden

Överbefälhavaren finner att den föreslagna organisationen är lämplig från flygsäkerhetssynpunkt.

Statskontoret finner det uppenbart, att ökade resurser för flygsäkerhetstjänstens ledningsorgan är påkallade mot bakgrunden av såväl flyghaverier-
4 — Bihang till riksdagens protokoll 1964. 1 saml. Nr 31

nas omfattning som ansvällningen av rutinärenden på ifrågavarande område. Det synes därvid statskontoret motiverat att — i enlighet med flygvapenchefens förslag — det egentliga flygsäkerhetsarbetet förläggas till ett särskilt organ som samtidigt bildar stabsorgan åt inspektören för flygsäkerhetstjänsten. Detta organs huvudsakliga uppgifter skulle bli samordning och inspektion av flygsäkerhetsarbetet, analys av flygverksamheten samt handläggning av flyghaveriärenden. Beträffande flygsäkerhetsinspektionens lydndsställning anser statskontoret, att verksamheten vid inspektionen, som huvudsakligen får stabskaraktär, väl låter sig förenas med en ställning under chefen för flygstaben. För verksamheten i fråga synes vid angivna förhållanden böra, i överensstämmelse med nuläget, avses en till flygstaben anknuten inspektör för flygsäkerhetstjänsten och en likaledes till samma stab anknuten flygsäkerhetsavdelning.

Förslaget att sammanföra trafiklednings- och luftrumfrågor samt den centrala flygsäkerhetsledningens arbetsuppgifter till en särskild trafikavdelning vid flygstaben har icke givit statskontoret anledning till erinran.

Vad beträffar flygsäkerhetsavdelningens organisation bör denna enligt statskontorets mening kunna utformas i överensstämmelse med vad chefen för flygvapnet föreslagit, dock med följande undantag. En förutsatt regementsofficersbeställning i centraldetaljen bör kunna utgå. Det anmälda behovet av särskild expert ur armén eller marinen bör vidare kunna tillgodoses genom deltidstjänstgörande personal varvid behov av särskild armé-/marindetalj icke synes föreligga. Statskontoret förordar vidare, att vid statistikdetaljen tillkommer en assistent såsom biträde åt detaljchefen och för allmänna beräkningsarbeten.

Mot bakgrunden av de anförda synpunkterna beträffande flygsäkerhetsavdelningens personalbehov tillstyrker statskontoret, att två beställningar för kapten i Ao 21, en tjänst för amanuens och en tjänst för assistent i Ae 11 tillkommer samt att en tjänst för förste aktuarie i Ae 23 utbytes mot tjänst för byrådirektör i Ae 27.

Även beträffande trafikavdelningen tillstyrker statskontoret i princip chefens för flygvapnet förslag. I frågan om avdelningens personaluppsättning anför statskontoret i huvudsak följande.

Den föreslagna trafikavdelningen får en klart fackbetonad prägel och trafikledarpersonal dominerar helt personaluppsättningen. Även om flygoperativ erfarenhet måste vara företrädd i avdelningens ledning synes sådan kunna förmedlas antingen av avdelningschefen eller av dennes ställföreträdare. Statskontoret föreslår därför att båda dessa befattningar uppföres för alternativt militär personal eller trafikledarpersonal men att innehavarna av befattningarna i fråga bör representera envar av sagda två personal-kategorier.

Statskontoret tillstyrker, att beställningar tillkommer för en regements-officer alternativt civilmilitär trafikledare i Ao 27/25 (avdelningschef), tre förste trafikledare i Ao 19 samt tjänster för en assistent i Ae 15 och ett biträde.

När det gäller behovet av förstärkning av de regionala och lokala flygsäkerhetsorganen tillstyrker statskontoret, att eskaderstab förstärkes med en flygsäkerhetsregementsofficer. Förslaget att frigöra en officer vid varje flygflottilj för ifrågavarande arbetsuppgift synes statskontoret utgöra en minimiåtgärd på det lokala planet.

Luftfartsstyrelsen tillstyrker, att den av chefen för flygvapnet föreslagna organisationen genomföres. Enligt styrelsens erfarenhet från den civila verksamheten bör dock flygsäkerhetsinspektionen förstärkas med kvalificerad tekniker på grund av det sannolikt mycket omfattande samarbetet mellan flygsäkerhetsinspektionen och de tekniska instanserna.

I sitt förslag till flygstabens organisation har flygvapenchefen förutsatt en förstärkning av flygsäkerhetstjänstens organisation. Förslaget har dock ändrats i vissa hänseenden i den riktning statskontoret föreslagit. Flygsäkerhetsinspektören föreslås sålunda ingå i flygstaben och där biträdas av en flygsäkerhetsledning. Personalbehoven för flygsäkerhets- och trafikledningsorganisationerna har redovisats i samband med övriga personalförslag beträffande flygstaben.

III. Departementschefen

Som jag inledningsvis erinrat om avsåg 1961 års riksdagsbeslut angående krigsmaktens högsta ledning (prop. 1961: 109, SU 90, rskr. 258), förutom den närmare utformningen av en ny fredsorganisation för försvarsstaben, även ställningstaganden i fråga om fördelningen av uppgifter mellan å ena sidan överbefälhavaren och försvarsstaben och å andra sidan försvarsgrensledningarna. I viss utsträckning förutsattes gemensamt eller samordnat stabsarbete av staber på de två nivåerna och av personal som ingår i de olika staberna. I fråga om ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan myndigheter och stabsorgan inom krigsmaktens högsta ledning i fred innebär beslutet, att försvarsstaben skall svara för den operativa verksamheten inom krigsmakten. De operativa uppgifter och därmed sammanhängande stödverksamheter — främst underrättelse-, kommunikations-, underhålls- och sambandstjänst — som förut tillkom marin- och flygstaberna har med hänsyn härtill överförts till försvarsstaben. De tre försvarsgrenarna är härigenom numera principiellt likställda beträffande arbetsuppgifter och ansvarsområde. I den nya organisationen utövar försvarsgrenschef således under Kungl. Maj:t och överbefälhavaren den militära ledningen av och uppsikten över vederbörande försvarsgren och är, i vad på honom ankommer, Kungl. Maj:t och överbefälhavaren ansvarig för försvarsgrenens krigsduglighet och tjänstbarhet i övrigt. Detta innebär i huvudsak, att försvarsgrenschef skall ställa krigsdugliga förband till överbefälhavarens förfogande för den operativa

verksamheten och han är följaktligen i första hand ansvarig för organisation, utbildning, utrustning, taktik, personaltjänst, värnpliktsväsende och mobiliseringsarbete inom försvarsgrenens verksamhetsområde — s. k. förbandsproducerande verksamhet.

I fråga om långsiktspanering bibehålles uppdelningen av ansvaret mellan försvarsstaben, försvarsgrensledningarna samt förvaltningarna och försvarets forskningsanstalt. Försvarsstaben skall härvid ej åläggas detaljarbete utan endast verka som ledande och samordnande organ. Även i övrigt skall försvarsstaben koncentrera sitt arbete till de viktigaste verksamhetsområdena och icke betungas med detaljarbete. I syfte att avlasta försvarsstaben detaljarbete i dess huvuduppgifter samt att befria den från handläggning av vissa ärendesgrupper som är gemensamma för krigsmakten fördelas ärenden till handläggning enligt en huvudstabsprincip. Denna princip innebär, att överbefälhavaren ålägger underlydande myndigheter att för hans räkning bereda ärenden samt, i vissa fall, att besluta på hans uppdrag.

Vid anmälan av frågan om krigsmaktens högsta ledning i propositionen 1961: 109 anförde jag, att tillräckligt underlag då inte fanns för att också besluta om fredsorganisationen av försvarsgrensstaberna. Ytterligare undersökningar måste göras i denna fråga. I anslutning härtill framhöll jag (sid. 114) det angelägna i att det snarast möjligt klarlades vilka arbetsuppgifter, vilken organisation och vilka personalresurser som borde avses för försvarsgrensstaberna. Som allmänna riktlinjer för översynen angav jag, att en anpassning borde ske till försvarsledningsreformens principer samt att en rationalisering och ökad fasthet i organisationen borde åstadkommas. Uppmärksamhet borde ägnas frågan om att ge de tre försvarsgrensledningarna en i fråga om grunddragen mera likformig organisation än den gällande. Alla möjligheter att — utan förfång för tjänstens ofrånkomliga krav — vinna personalbesparingar borde givetvis tillvaratagas.

Statsutskottet (SU 1961: 90) anförde i fråga om de personalökningar i försvarsstaben som följde av beslutet beträffande krigsmaktens högsta ledning att viss mycket väsentlig verksamhet, som i dåvarande organisation icke alls eller endast i otillräcklig grad bedrivits, skulle komma att åläggas försvarsstaben, och att det därvid alltså vore fråga om nya arbetsuppgifter som i huvudsak skulle tillkomma utöver redan befintliga. Det vore enligt utskottet givetvis angeläget att tillräckliga personalresurser ställdes till förfogande för att den nya ledningsorganisationen skulle kunna fungera tillfredsställande. I fråga om försvarsgrensstaberna utgick utskottet emellertid från att samtidigt en minskning av försvarsgrensstabernas arbetsbelastning måste inträda. Ehuru denna icke lät sig kvantitativt precisera, uttalade utskottet, att den borde föranleda personalminskningar i dessa staber. — Mot bakgrunden av de uttalanden som vid riksdagsbehandlingen gjordes i detta hänseende torde det i första hand gälla att minska den kvalificerade militära personalen i staberna till förmån för trupparbete.

Statsutskottets utlåtande godkändes av riksdagen (rskr. 1961: 258).

Som framgår av vad jag anfört i det föregående uppdrog Kungl. Maj:t den 5 maj 1961 med anledning av riksdagens förenämnda beslut åt överbefälhavaren att utarbeta förslag rörande organisation m. m. av försvarsgrensstaberna m. m. Av överbefälhavaren i oktober 1961 ingivna förslag har överarbetats inom försvarsdepartementet. Resultaten härav har redovisats i en promemoria angående försvarsgrensstabernas organisation den 4 april 1963. I det föregående har en redogörelse lämnats för de förslag som framlagts i promemorian. Arbetet har utmynnat i ett förslag till principorganisation av försvarsgrensstaberna (jfr bilagorna 4—6). Kungl. Maj:t har sedermera genom särskilda beslut den 3 maj 1963 uppdragit åt försvarsgrenscheferna att med beaktande av vad i förenämnda promemoria anförts i samband med medelsäskandena för budgetåret 1964/65 inkomma med fullständiga personalberäkningar för arméstaben, marinstaben och flygstaben. Överbefälhavaren har slutligen med anledning härav med eget yttrande den 14 oktober 1963 överlämnat av försvarsgrenscheferna utarbetade förslag till personaluppsättning för försvarsgrensstaberna. Dessa förslag har redovisats i det föregående.

Jag övergår så till att framlägga mina egna synpunkter och förslag i fråga om försvarsgrensstabernas organisation m. m. Jag vill härvid inledningsvis anföra, att jag i huvudsak ansluter mig till de uttalanden som gjorts i förenämnda promemoria i fråga om försvarsgrensstabernas uppgifter och verksamhet i övrigt. Jag har inte heller något att erinra mot vad i promemorian anförts i fråga om olika chefers uppgifter och ansvarsförhållanden. Jag anser sålunda, att stabschefernas uppgift i första hand skall vara att leda och samordna respektive stabers arbete. Sektionsindelningen bör göras så, att de avdelningar mellan vilka samordningsbehoven är störst hänföres till samma sektion.

Jag biträder vidare i huvudsak vad som i promemorian anförts rörande inspektionsverksamheten. Härav följer, bland annat, att jag räknar med att generalfälttygmästarens och arméöverdirektörens uppgifter såsom tjänstegrensinspektörer skall upphöra. I avvaktan på de förslag som kan komma att framläggas av 1962 års försvarssjukvårdsutredning bör försvarsgrensöverläkarna och överfältveterinären ingå i respektive staber.

Jag vill i förevarande sammanhang även erinra om att riksdagen fattat beslut om att försvarsgrenschef inte längre skall vara chef för försvarsgrensförvaltning (prop. 1963: 1, bil. 6, s. 54 f). Med hänsyn härtill och då tjänstegrensinspektörerna utgår ur organisationen respektive inordnas i staberna torde inte längre behov föreligga av det samlande begreppet försvarsgrensledning.

I fråga om de föreslagna organisationerna för försvarsgrensstaberna vill jag erinra om att arméstaben enligt promemorian skall bestå av 14 avdelningar (med bortseende från FN-avdelningen), marinstaben av 20 avdel-

ningar och flygstaben av tio avdelningar (jfr bilagorna 4—6). I marinstabens föreslagna organisation ingår härjämte en biträdande sektionschef vid sektion III.

För egen del har jag i huvudsak inte något att erinra mot de organisationer som i promemorian föreslagits för arméstaben och flygstaben. Detta innebär att jag i fråga om arméstaben räknar med att de nuvarande två inspektionerna signalinspektionen och ingenjörinspektionen skall sammanslås till en avdelning, ingenjör- och signalavdelning, under en gemensam inspektör. Jag tillstyrker vidare, att den för närvarande på försök organiserade sektion III göres permanent. Jag räknar vidare med att arméöverläkaren och överfältveterinären med expeditioner inordnas i arméstaben. Som framgår av det föregående har i promemorian förutsatts att studieavdelningen skall ingå i sektion I. För egen del anser jag, att det kan övervägas att ge avdelningen en fristående ställning direkt under chefen för arméstaben. Det torde emellertid ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter ytterligare överväganden taga ställning till denna fråga. Jag har slutligen för min del räknat med att säkerhetsärenden skall handläggas inom underrättelseavdelningen i stället för på pressavdelningen. Vid bifall till mitt förslag kommer arméstaben alltså — med bortseende från den provisoriskt inrättade FN-avdelningen — att bestå av sammanlagt 14 avdelningar. Stabens organisation framgår översiktligt av en tablå, vilken torde såsom bilaga få fogas till statsrådsprotokollet (*Bilaga 7*).

I fråga om flygstaben har jag endast vissa detaljerinringar att göra mot det organisationsförslag som framlagts i promemorian. För att minska antalet enheter som lyder direkt under stabschefen föreslår jag sålunda, att pressdetaljen såsom avdelning skall ingå i sektion II. Säkerhetsärenden bör vidare enligt min mening handläggas inom underrättelseavdelningen. Det förslag som jag framlägger innebär även en omorganisation och förstärkning av flygsäkerhetstjänsten; med anledning av framställning från chefen för flygvapnet, för vilken redogjorts i det föregående, tillkommer sålunda en trafikavdelning inom sektion I, varvid flygsäkerhetsavdelningens uppgifter renodlas till flygsäkerhetstjänsten. Jag kommer i det följande även att framlägga förslag till personalförstärkningar för trafik- och flygsäkerhetsavdelningarna. Flygstabens organisation enligt mitt förslag framgår av en tablå, vilken torde få fogas till protokollet såsom bilaga (*Bilaga 9*).

I fråga om marinstabens vill jag erinra om att Kungl. Maj:ts uppdrag till marinchefen den 3 maj 1963 att inkomma med fullständiga personalberäkningar för marinstabens jämväl innefattade ett uppdrag att allsidigt undersöka förutsättningarna att åstadkomma en förenklad indelning av sektion III i staben, vilken sektion enligt promemorians förslag omfattar — förutom biträdande sektionschef — nio avdelningar och en fristående detalj. Som framgår av det föregående har chefen för marinen emellertid inte ansett sig böra frånga den organisation som angivits i promemorian.

Statskontoret har under hand framfört vissa synpunkter på de orga-

nisationsförslag som framlagts i promemorian och härvid ifrågasatt det lämpliga i att marinstaben organiseras på 20 avdelningar, medan arméstabens och flygstabens organisationer kunnat begränsas till 14 respektive 10 avdelningar.

För egen del anser jag att en förenklad organisation av marinstaben, särskilt sektion III, skulle vara till fördel för stabsarbetet och nödvändigt ur personalbesparingssynpunkt. Jag föreslår, att artilleri- och robotavdelningen, torped- och minavdelningen samt undervattensavdelningen inom sektionen sammanföres till en avdelning, vapentjänstavdelningen. Jag föreslår vidare, att de tre personalavdelningarna inom sektion III — officersavdelningen, underofficersavdelningen och underbefälsavdelningen — samt rekryteringsdetaljen sammanföres till en avdelning, flottans personalavdelning. Härvid bortfaller enligt min mening även behovet av en biträdande sektionschef. Med dessa förslag ernås enhetlighet och konsekvens genom att ansvaret för personalärenden och vapentjänst under sektionschefen var för sig samlas på en befattningshavare. Härigenom vinnes bättre överensstämmelse med den ordning som föreslås beträffande marinstabens sektion IV samt armé- och flygstaberna. Jag vill i sammanhanget påpeka, att vapentjänstavdelningen och personalavdelningen personalmässigt ingalunda torde komma att bli de största avdelningarna i de tre försvarsgrensstabernas organisationer. Beträffande återstående avdelningar inom sektion III föreslår jag vidare vissa andra benämningar än de som angivits i promemorian. Sammanfattningsvis kommer sektion III vid bifall till mina förslag att vara indelad i fem avdelningar, nämligen flottans organisationsavdelning, flottans utbildningsavdelning, vapentjänstavdelning, flottans personalavdelning och flottans krigsplaceringsavdelning. I förhållande till förslagen i promemorian innebär detta bland annat att antalet avdelningar minskas med fyra.

I fråga om marinstaben i övrigt föreslår jag, att säkerhetsärenden, för vilka i promemorian redovisats en fristående detalj direkt under stabschefen, skall handläggas inom underrättelseavdelningen inom sektion I. I anslutning härtill vill jag erinra om att marinstabens säkerhetsdetalj i nuvarande organisation även betjänar marinförvaltningen. Jag anser emellertid denna ordning mindre lämplig; på samma sätt som andra ämbetsverk inom försvaret bör marinförvaltningen i fortsättningen disponera egna personalresurser för säkerhetsfrågor. Jag avser därför att framdeles vid anmälan till 1964 års statsverksproposition (bil. 6) av marinförvaltningens avlöningsanslag för nästa budgetår föreslå, att en tjänst inrättas vid ämbetsverket för uppgifterna.

Vad angår marinstaben föreslår jag vidare, att förvaltningsärenden, för vilka i promemorian redovisats en fristående detalj, skall handläggas inom allmänna avdelningen inom sektion II. Under sektion II bör enligt min mening även biblioteket redovisas. I övrigt tillstyrker jag de förslag rörande marinstabens organisation som framlagts i promemorian. Jag anser dock,

att vissa av avdelningarna i förtydligande syfte bör erhålla andra benämningar än de som föreslagits. Sammanfattningsvis framgår marinstabens organisation enligt mina förslag av en tablå, vilken torde såsom bilaga få fogas till statsrådsprotokollet (*Bilaga 8*). Som tablå utvisar kommer marinstabens — oaktat staben personalmässigt kommer att vara mindre än arméstaben och flygstaben — att vara den av försvarsgrensstaberna som har det största antalet avdelningar, nämligen 17, medan arméstaben erhåller — inklusive truppslagsavdelningarna — 14 avdelningar och flygstaben 11 avdelningar.

I förevarande sammanhang anser jag även, att det bör erinras om att till propositionen 1963: 110 anmäldes (s. 9—10), att frågan om en sammanslagning av försvarets hjälpptryckerier utretts av försvarets civilförvaltning. Resultatet av utredningen har redovisats i en promemoria, som ingivits till Kungl. Maj:t. Utredningen har emellertid inte behandlat frågan om marinförvaltningens kontorsoffsetanläggning bör ingå i marinstabens eller i marinförvaltningen. I anslutning till att Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1962 på föredragning av chefen för finansdepartementet uppdragit åt statskontoret att utreda huruvida den nuvarande fördelningen av statsförvaltningens tryckeriresurser är lämplig har promemorian för kännedom överlämnats till statskontoret. I avvaktan på de förslag som statskontoret kan komma att framlägga i ämnet bör marinstabens tryckeri enligt min mening tills vidare kvarstå i staben.

I promemorian och i försvarsgrenschefernas förslag har förutsatts, att statskontoret skall överse stabernas organisationsenheter för expeditionstjänsten. Även jag anser, att en sådan översyn bör komma till stånd. I avbidan på dessa organisationsundersökningar bör expeditionstjänsten enligt min mening organiseras så att inom varje försvarsgrensstab finnes en chefs-expedition. Till denna bör knytas viss reserv av kvalificerad expeditionspersonal. Vid varje sektion skall vidare finnas en sektionsexpedition med skrivcentral. För sektionsexpedition skall finnas en föreståndare, officer i arvodesbefattning. Behov av underofficer i arvodesbefattning — som för närvarande finnes bl. a. vid sektionsexpeditionerna inom arméstaben — torde däremot i regel inte föreligga. Jag vill i detta hänseende hänvisa till resultaten av undersökningar som statskontoret utfört inom marinstabens. I den mån handhavandet av hemliga handlingar bedömes medföra ofrånkomligt behov härav bör dock expeditionsofficerare i arvodesbefattning få bibehållas vid sektionerna I och II i armé- och flygstaberna i avbidan på resultaten av statskontorets översyn. På avdelningarna bör i regel finnas endast en kanslibiträdestjänst för de på avdelningen förekommande expeditionsuppgifterna m. m.

I förevarande sammanhang vill jag även erinra om att Kungl. Maj:t den 20 oktober 1961 uppdragit åt försvarets lärarutredning att verkställa utredning rörande sammanförande till en organisatorisk enhet av de uppgifter som åvilar studierektorerna i försvarsgrensstaberna, varvid utredningen

skulle äga att pröva frågor rörande den allmänbildande undervisningen vid krigsmaktens underbefälsskolor. Utredningen har den 21 februari 1963 framlagt förslag i ämnet. Förslaget har remissbehandlats.

Läroverstyrelsen anför, att det alltjämt är nödvändigt att i försvarets regi bedriva vidareutbildning i allmänna läroämnen för att vid krigsmakten anställda skall bibringas sådana kunskaper som erfordras för att de skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Ansvaret för denna utbildning åvilar försvarsgrenscheferna. Undervisningen är specialinriktad mot viss yrkesutbildning och direkt anpassad för detta ändamål. Den har således icke, som tidigare var fallet, ett huvudsakligen allmänbildande syfte. Utredningen anför vidare att även om en begränsad del av denna undervisning skulle kunna ställas under en enhetlig ledning så erfordras även fortsättningsvis befattningshavare vid försvarsgrensstaberna med uppgift att handlägga frågor av den art som nu ankommer på studierektorerna. Läroverstyrelsen föreslår därför, att någon väsentlig förändring icke nu skall vidtas i fråga om studierektorsorganisationen. I enlighet härmed bör tills vidare befattningar bibehållas inom de tre försvarsgrensstaberna, avsedda för utbildnings- och undervisningsfrågor samt för allmän rådgivning i pedagogiska o. d. spörsmål. Enligt utredningens mening bör befattningshavarna ha att enligt försvarsgrenschefs beslut planlägga, leda och samordna all undervisning inom försvarsgrenen i allmänna läroämnen samt utöva försvarsgrenschefs inspektionsrätt beträffande denna undervisning och i pedagogiskt avseende jämväl beträffande undervisningen i övrigt. Tjänsterna bör organisatoriskt ingå i respektive utbildningsavdelningar och vara underställda avdelningscheferna.

Läroverstyrelsen anför vidare, att en utvidgad samordning bör komma till stånd inom försvaret med avseende på utbildningen i allmänna läroämnen och därmed sammanhängande frågor och ifrågasätter om icke försvarets skolnämnd bör utgöra det för försvaret gemensamma ledningsorganet i detta hänseende.

Remissmyndigheterna — överbefälhavaren, cheferna för armén, marinen och flygvapnet, försvarets civilförvaltning, försvarets skolnämnd, skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning — lämnar i allt väsentligt utredningens förslag utan erinran.

För egen del anser jag i likhet med försvarets läroverstyrelse, att studierektorsorganisationen vid försvarsgrensstaberna tills vidare bör bibehållas med i huvudsak de arbetsuppgifter som läroverstyrelsen föreslagit. Jag finner det vidare angeläget att utbildningen i allmänna läroämnen inom försvaret samordnas och anpassas till förändringarna med avseende på personalens uppgifter samt till pågående reformer inom det allmänna skolväsendet. Samordningen härvidlag bör såsom föreslagits ankomma på försvarets skolnämnd.

Jag övergår så till att behandla frågan om personaluppsättning för försvarsgrensstaberna. I arméstabens organisation (inklusive armööverläkaren och överfältveterinären med expeditioner) ingår för närvarande sammanlagt 319

befattningshavare, av vilka 149 officerare på aktiv stat. I den angivna personalorganisationen ingår 22 befattningshavare som är inkallade till frivillig tjänstgöring eller som tjänstgör med anlåtande av anställningsmånader. Arméstabens FN-avdelning är ej inräknad. I marinstabens nuvarande organisation (inklusive kustartilleriinspektionen och CUM samt marinöverläkaren med expedition) ingår 289 befattningshavare, av vilka 107 officerare på aktiv stat och nio befattningshavare som tjänstgör med utnyttjande av tjänstgöringsmånader eller anställningsmånader. I flygstabens organisation (inklusive basinspektören med stab och flygöverläkaren med expedition) ingår slutligen för närvarande 319 befattningshavare, av vilka 96 är officerare på aktiv stat och åtta tjänstgör med utnyttjande av tjänstgörings- eller anställningsmånader.

Cheferna för armén, marinen och flygvapnet har i sina förslag till personalorganisation för försvarsgrensstaberna beräknat sammanlagt 336 tjänster och beställningar erforderliga för arméstaben (150 officerare på aktiv stat), 304 för marinstaben (102 officerare) respektive 349 för flygstaben (100 officerare, av vilka sju hänför sig till föreslagen förstärkning av flygsäkerhetsorganisationen).

För egen del bedömer jag personalbehovet för försvarsgrensstaberna till sammanlagt 315 befattningshavare vid arméstaben (med undantag av FN-avdelningen), 291 vid marinstaben och 327 vid flygstaben. Av de angivna befattningarna avser jag för officerare på aktiv stat vid arméstaben 145 beställningar, vid marinstaben 98 beställningar och vid flygstaben 90 beställningar. Fördelningen på olika avdelningar m. m. av tjänsterna m. m. i försvarsgrensstaberna — med undantag av beställningarna för officerare på aktiv stat — framgår av sammanställningar, vilka som bilagor torde få fogas till protokollet (*Bilaga 10—12*).

I fråga om antalet beställningar för officerare på aktiv stat vid försvarsgrensstaberna har jag utgått från de s. k. högre alternativen i försvarsgrenschefernas förslag till personatuppsättning. Som jag närmare kommer att angiva i det följande anser jag emellertid, att vissa befattningar som försvarsgrenscheferna avsett för officerare bör kunna uppehållas med andra befattningshavare.

I fråga om beställningarna för officerare på aktiv stat vid staberna vill jag vidare anföra följande. Stabscheferna bör på samma sätt som för närvarande placeras i lönegrad Bo 5. Sektionscheferna (motsvarande) föreslås vara placerade i följande lönegrader, nämligen vid arméstaben de sex truppplagsinspektörerna i Bo 4, chefen för sektion II i Bo 4/3 samt cheferna för sektion I och III i Bo 3, vid marinstaben cheferna för sektion III och IV i Bo 4 och cheferna för sektion I och II i Bo 3 samt vid flygstaben systeminspektören och flygsäkerhetsinspektören i Bo 4 och cheferna för sektionerna I och II i Bo 4/3.

Jag vill i förevarande sammanhang anföra, att jag räknar med att cheferna för marinstabens sektioner III och IV även skall vara chefer för flottans personalkår respektive kustartilleriets officers- och underofficerskårer. Ingen-

dera bör benämnas inspektör, ehuru deras uppgifter i vissa hänseenden motsvarar truppslagsinspektörernas vid arméstaben.

Jag föreslår vidare, att cheferna för arméstabens organisations-, utrustnings- och utbildningsavdelningar samt avdelningschefen vid signal- och ingenjöravdelningen, cheferna för marinstabens planeringsavdelning samt vapentjänst- och personalavdelningarna inom sektion III samt cheferna för flygstabens planerings-, organisations-, utbildnings- och flygsäkerhetsavdelningar placeras i lönegrad Br 1. För övriga avdelningschefer avses beställningar för regementsofficer, som regel i A 27/25. Chefen för arméstabens chefsexpedition förutsättes även vara regementsofficer. Det bör i sammanhanget understrykas, att de i det föregående angivna beställningarna för regementsofficer i Br 1 och Ar 27/25 enligt min mening ofta bör kunna uppehållas av yngre regementsofficerare, majorer och motsvarande.

I fråga om antalet officerare på aktiv stat föreslås som nyss angivits för arméstaben — med bortseende från FN-avdelningen, som har personalorganisation enligt särskilda medgivanden av Kungl. Maj:t samt inspektören för militärmusiken vars avlöningskostnader bestrides från anslag till militärmusiken — sammanlagt 145 beställningar, vilket i förhållande till nuläget innebär en minskning med fyra beställningar, för marinstaben 98 beställningar, en minskning med nio, och för flygstaben 90 beställningar, en minskning med sex. Beställningarna föreslås fördelade på följande sätt.

Arméstaben

1 arméstabschef	Bo 5
6 truppslagsinspektörer	Bo 4
1 sektionschef	Bo 4/3
2 sektionschefer	Bo 3
4 regementsofficerare	Br 1
13 regementsofficerare	Ar 27/25
13 regementsofficerare	Ar 25
19 regementsofficerare eller kaptener	Ar 25/21
69 kaptener	Ar 21
17 kaptener eller löjtnanter (kommenderade)	Ao 21/17

Marinstaben

1 marinstabschef	Bo 5
2 sektionschefer	Bo 4
2 sektionschefer	Bo 3
3 regementsofficerare	Br 1
16 regementsofficerare	Ao/Ar 27/25
8 regementsofficerare	Ao/Ar 25
8 regementsofficerare eller kaptener	Ao/Ar 25/21
58 kaptener	Ao, Ar 21

Flygstaben

1 flygstabschef	Bo 5
2 inspektörer	Bo 4
2 sektionschefer	Bo 4/3
4 regementsofficerare	Br 1
1 regementsofficer (intendent)	Ao 27
8 regementsofficerare	Ao 27/25
9 majorer	Ao 25
9 majorer eller kaptener	Ao 25/21
54 kaptener	Ao 21

Beställningen för arméstabschef bör liksom för närvarande redovisas vid generalitetet. De för arméstaben avsedda beställningarna i övrigt föreslås samtliga — med undantag av 17 beställningar i Ao 21/17 för generalstabsaspiranter m. fl. — skola redovisas på personalförteckningen för arméstaben. Beställningen för marinestabschef bör som hittills redovisas vid amiralitetet. Beställningarna för marinestabens sektioner I och II samt planeringsavdelningen (två sektionschefer i Bo 3, en regementsofficer i Br 1, fem regementsofficerare i Ar 27/25, sex regementsofficerare i Ar 25, tre regementsofficerare eller kaptener i Ar 25/21 och 28 kaptener i Ar 21) föreslås redovisade på marinestabens personalförteckning, beställningarna för sektion III (för en sektionschef i Bo 4, två regementsofficerare i Br 1, åtta regementsofficerare i Ao 27/25, en regementsofficer i Ao 25, fyra regementsofficerare eller kaptener i Ao 25/21 och 23 kaptener i Ao 21) på flottans personalförteckning och beställningarna för sektion IV (för en sektionschef i Bo 4, tre regementsofficerare i Ao 27/25, en major i Ao 25, en major eller kapten i Ao 25/21 och sju kaptener i Ao 21) på kustartilleriets personalförteckning. Beställningarna för flygstaben föreslås slutligen redovisade på flygvapnets personalförteckning.

Därest antalet generalstabsaspiranter i arméstaben understiger 17 bör även andra officerare kunna kommenderas till staben, så att antalet stadigvarande kommenderade officerare uppgår till högst 17. Kommendering av militär personal förutsättes i övrigt ej få ske till staberna för längre tid än två månader utan Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall.

Mina förslag rörande officersbeställningarnas fördelning på olika lönegrader är grundade på önskemålet att nå rimliga befodringsmöjligheter för befattningshavarna. Förslagen innebär en viss förbättring i förhållande till nuläget, särskilt för arméstabens del. Kaptensbeställningarna och beställningarna i lönegrad A 25/21 och högre kommer enligt mina förslag att bli relativt jämnt fördelade på de tre försvarsgrensstaberna. Anledningen till att jag räknar med ett något förbättrat befodringsläge är även att jag anser, att nuvarande anordning med stabsarvoden till vissa kaptener vid staberna successivt bör upphöra; efter utgången av budgetåret 1964/65 räknar

jag inte med att några nya stabsarvoden skall få utgå. Det bör i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att reglera villkoren för återbesättande av ledigblivande stabsarvoden under budgetåret 1964/65.

Vid bifall till mina förslag rörande officersbeställningar för försvarsgrensstaberna och till beställningarnas redovisning på personalförteckningar bör följande förändringar ske i förhållande till gällande personalstater. På personalförteckning för arméstaben och tjänstegrensinspektörerna finnes för närvarande sammanlagt 35 beställningar (beställningen för arméstabschef i Bo 5 är redovisad vid generalitetet), nämligen för sju truppslagsinspektörer, en överste i Bo 4, tre överstelöjtnanter i Ao 27/25, en major i Ao 25, fyra majorer eller kaptener i Ao 25/Ar 21, en kapten i Ar 21 och 18 kaptener eller löjtnanter i Ar 21/17/15. Av de 35 beställningarna bör en för major i Ao 25, som är avsedd för chef för artilleriets kadett- och aspirantskola, överföras till artilleriet (A 6). Övriga 34 beställningar indrages. Vid generalstabskåren indrages vidare 25 beställningar, nämligen för en överste i Bo 3, två överstelöjtnanter i Ao 27, en överstelöjtnant eller major i Ao 27/25, sex majorer i Ao 25, tre majorer eller kaptener i Ao 25/21 och 12 kaptener i Ao 21. Vid armén indrages ytterligare 72 beställningar, nämligen vid infanteriet 15 kaptener i Ao 21, vid kavalleriet en kapten i Ao 21 och en löjtnant i Ao 17/15, vid pansartrupperna sex kaptener i Ao 21 och fyra löjtnanter i Ao 17/15, vid artilleriet fyra kaptener i Ao 21 och sex löjtnanter i Ao 17/15, vid luftvärnet en major i Ao 25, fyra kaptener i Ao 21 och tre löjtnanter i Ao 17/15, vid fälttygkåren en kapten i Ao 21, vid ingenjörtrupperna en major i Ao 25, tre kaptener i Ao 21 och två löjtnanter i Ao 17/15, vid signaltrupperna en major i Ao 25, fyra kaptener i Ao 21 och två löjtnanter i Ao 17/15, vid trängtrupperna en överstelöjtnant eller major i Ao 27/25, tre kaptener i Ao 21 och tre löjtnanter i Ao 17/15 samt vid intendenturkåren en major i Ao 25 och fem kaptener i Ao 21.

På marinstabens personalförteckning tillkommer beställningar för en regementsofficer i Br 1, fem regementsofficerare i Ar 27/25, sex regementsofficerare i Ar 25, tre regementsofficerare eller kaptener i Ar 25/21 och 28 kaptener i Ar 21. Två beställningar för sektionschef i Bo 3 är redan uppförda på marinstabens personalförteckning. Marinstabschefen — Bo 5 — bör såsom för närvarande redovisas vid amiralitetet. Vid amiralitetet utgår emellertid en beställning i Bo 5, avsedd för inspektören för kustartilleriet. Jag förutsätter att som regel chefen för marinstaben skall vara kustartilleriofficer, därest chefen för marinen är officer ur flottan, och sjöofficer om kustartilleriofficer är chef för marinen.

På flottans personalförteckning tillkommer beställningar för en sektionschef i Bo 4, två regementsofficerare i Br 1, åtta kommendörkaptener av 1. eller 2. graden i Ao 27/25 samt fyra kommendörkaptener av 2. graden eller kaptener i Ao 25/21 samt indrages beställningar för två inspektörer i Bo 3, en kommendör i Bo 3 (CUM), nio kommendörkaptener av 1. graden i Ao 27,

åtta kommandörkaptenener av 2. graden i Ao 25, 24 kaptenener i Ao 21 samt 11 löjtnanter i Ao 17/15.

På kustartilleriets personalförteckning tillkommer beställningar för en sektionschef i Bo 4, tre överstelöjtnanter eller majorer i Ao 27/25 och en major eller kapten i Ao 25/21 samt indrages beställningar för en överstelöjtnant i Ao 27, tre majorer i Ao 25 och nio kaptenener i Ao 21.

Vid marinintendenturkåren utgår tre kaptensbeställningar i Ao 21.

I fråga om flygvapnet innebär mina förslag följande. Beställningar tillkommer för en systeminspektör i Bo 4, två sektionschefer i Bo 4/3, fyra regimentsofficerare i Br 1 och sju majorer eller kaptenener i Ao 25/21. Samtidigt indrages beställningar för en inspektör för luftbevakningen i Bo 4, en inspektör för bastjänsten i Bo 4, en souschef vid flygstaben i Bo 3, en överstelöjtnant eller major i Ao 27/25, tio kaptenener i Ao 21 och sex löjtnanter i Ao 17/15.

Sammanfattningsvis innebär mina förslag till stafförändringar m. m. att totalt 19 officersbeställningar indrages, av vilka fyra vid armén, nio vid marinen och sex vid flygvapnet.

I fråga om underofficerare på aktiv stat föreslår jag, att beställningar för 11 förvaltare i Ar 17 och tre underofficerare i Ar 15 uppföres på arméstabens personalförteckning. En förvaltare vid utbildningsavdelningen avses för handläggning av ärenden rörande utbildning av frivillig personal. Samtidigt indrages emellertid beställningar vid arméns truppslag för fyra förvaltare i Ao 17 (två vid luftvärnet, en vid pansartrupperna och en vid f. d. A 2), en styckjunkare i Ao 15 (A 6), tre fanjunkare i Ao 15 (en vid signaltrupperna och två vid trängtrupperna) samt en sergeant i Ao 13 (A 9).

För marininstaben beräknar jag sammanlagt 32 befattningar för underofficer på aktiv stat, en ökning med en. På marinstabens personalförteckning tillkommer beställningar för fyra förvaltare i Ar 17 och en flaggunderofficer i Ar 15 samt utgår en förvaltarbeställning i Ao 17. På flottans stat tillkommer två förvaltare i Ao 17 och utgår beställningar för en förvaltare i Ao 19 och fyra flaggunderofficerare i Ao 15. På kustartilleriets stat tillkommer två förvaltarbeställningar i Ao 17 samt indrages beställningar för en flaggunderofficer i Ao 15 och en underofficer av 2. graden i Ao 13. För flygstaben räknar jag slutligen med 20 befattningar för underofficer på aktiv stat. En förvaltarbeställning i Ao 19 och en fanjunkarbeställning i Ao 15 bör härvid tillkomma på flygvapnets personalförteckning.

För underbefäl bör på arméstabens personalförteckning tillkomma fyra beställningar i Ar 13/11. På marinstabens personalförteckning bör tillkomma nio sådana beställningar. Tio underbefälsbefattningar vid marinstabens sektion III bör bestridas inom ramen för tillgängliga underbefälsbeställningar vid flottan. Vid flygvapnet bör tillkomma tio beställningar för överfurir i Ao 11, avsedda för underbefälsbefattningar i flygstaben. Vissa av dessa befattningar bör emellertid även kunna uppehållas av flygtekniker.

Som jag tidigare anfört har mina förslag rörande officersbeställningarnas

antal grundats på de s. k. högre alternativen i försvarsgrenshefernas förslag till personalorganisation i försvarsgrensstaberna. Jag har dock ansett, att vissa av de befattningar som i försvarsgrenshefernas förslag avsetts för officerare på aktiv stat bör bestridas av andra befattningshavare. Sålunda bör enligt min mening vid arméstaben tillkomma tre arvodesbefattningar för pensionerad officer i A: 24 (en på chefsexpeditionen och två på utbildningsavdelningen) och en stabsredaktör i Ae 21 (pressavdelningen), vid marininstaben två arvodesbefattningar för pensionerad officer, en i A: 28 (förvaltningsofficer) och en i A: 24 (personal- och utbildningsavdelningen) samt en byråinspektör i Ae 21 (underrättelseavdelningen) och en stabsredaktör i Ae 21 (pressavdelningen) samt vid flygstaben två byråintendenter i Ae 21 (signaltjänstavdelningen och utbildningsavdelningen), en stabsredaktör i Ae 21 (pressavdelningen) och en byråassistent i Ae 19 (personalavdelningen).

I fråga om flygstaben vill jag i förevarande sammanhang erinra om att den nuvarande organisationen för flygsäkerhetstjänsten omfattar sammanlagt 19 befattningshavare, av vilka fem är officerare på aktiv stat. Jag har funnit det nödvändigt att flygsäkerhetsorganisationen förstärkes såväl centralt som regionalt och lokalt. Mitt förslag till förstärkning av den centrala organisationen innebär förutom en uppdelning av verksamheten på två avdelningar, flygsäkerhetsavdelning och trafikavdelning, en ökning med nio befattningshavare. Av dessa avses en vara officer, en förste stabstrafikledare i Ao 27, en förste trafikledare i Ao 21, en trafikledare i Ae 19, två byrådirektörer i Ae 25, en stabsredaktör i Ae 21, en byråassistent i Ae 19 och en assistent i Ae 15. Härvid ersätter tjänsterna för byrådirektör och stabsredaktör tre beställningar för officer, som flygvapenchefen föreslagit tillkomma. Den nya beställningen för förste stabstrafikledare tillkommer i stället för en av flygvapenchefen föreslagen ökning med en regementsofficer vid trafikavdelningen. Jag räknar härvid med att som chef för trafikavdelningen placeras antingen militär eller civilmilitär beställningshavare. Mina förslag till personalförändringar innebär, förutom vissa ändringar i flygstabens personalförteckning, att beställningar vid flygvapnet tillkommer för en förste stabstrafikledare i Ao 27, en förste trafikledare i Ao 21 och en trafikledare i Ae 19. Förändringarna i fråga om officerare är beaktade inom den ram jag i det föregående angivit för antalet officerare vid flygstaben.

I detta sammanhang anser jag mig även böra — med tillstyrkan av flygvapenchefens förslag till förstärkning av flygsäkerhetstjänsten i regional instans — föreslå, att två beställningar för regementsofficer i Ao 27/25 tillkommer vid flygvapnet, avsedda för flygsäkerhetsregementsofficerare vid eskaderstab. I fråga om den lokala flygsäkerhetsorganisationen biträder jag likaledes flygvapenchefens förslag.

Mina förslag till personalorganisation för flygstaben innebär vidare beträffande den civilmilitära personalen, att beställningar vid flygvapnet till-

kommer för en meteorolog i Ae 19 och en meteorolog i reglerad befodringsgång.

I fråga om civilmilitära beställningshavare i övrigt inom försvarsgrenstaberna räknar jag med en utökning i marinstaben med en mariningenjör i Ao 21. Behovet bör emellertid tillgodoses inom ramen för befintliga beställningar vid mariningenjörkåren.

Anledning torde inte föreligga att i övrigt närmare redogöra för de avvikelser som mina förslag innebär i förhållande till de förslag som försvarsgrenscheferna avgivit till personalorganisation för respektive staber. Mina personalberäkningar grundar sig i första hand på de av försvarsgrenscheferna angivna arbetsuppgifterna för respektive befattningar m. m. samt på upplysningar som jag under hand inhämtat från staberna. Överläggningar har ägt rum med berörda personalorganisationer angående beställningars och tjänsters lönegradsplacering m. m. Mot den föreslagna lönegradsplaceringen av tjänsterna m. m. i försvarsgrenstaberna har vederbörande personalorganisationer förklarat sig inte ha något att erinra.

Av sammanställningar som torde såsom bilagor få fogas till statsrådsprotokollet (*Bilaga 13—15*) framgår översiktligt försvarsgrenstabernas personalorganisationer samt de olika tjänsternas och beställningarnas redovisning på personalförteckningar enligt mina förslag. Av sammanställningarna framgår även tjänsternas anställningsform m. m.

I fråga om personalorganisationen vid försvarsgrenstaberna föreslår jag vidare, att befäl skall få tagas i anspråk för frivillig tjänstgöring och utbildning i enlighet med därför gällande föreskrifter under högst det antal tjänstgöringsmånader per år, som Kungl. Maj:t må angiva i samband med att dispositionsföreskrifter för försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag utfärdas. Jag förutsätter, att reservpersonal och värnpliktig personal — utom handräckningsvärnpliktiga — i övrigt inte kommer att tjänstgöra vid staberna annat än för egen utbildning.

Jag utgår även ifrån att för kostnader för beredskapsersättningar och overtid ersättningar samt för anställande av kontorspersonal för tillfälliga behov skall få disponeras ett bestämt belopp under förenämnda anslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa kostnadsramar för angivna ändamål.

Jag vill vidare framhålla, att jag bedömer det vara mycket angeläget att försvarsgrenstabernas organisation är flexibel och lätt anpassbar efter föreliggande arbetsuppgifter. Med hänsyn härtill anser jag, att omflyttning av i organisationen ingående beställningar och tjänster skall kunna ske alltefter arbetsläget under beaktande av att arbetsuppgifterna för befattningshavare som flyttas i huvudsak skall vara likvärdiga med de tidigare uppgifterna; dock förutsätter jag, att beställningarna för avdelningschefer och högre skall vara bundna till befattningarna. I enlighet med det anförda förutsättes vidare, att Kungl. Maj:t inte skall fastställa avdelningarnas

underindelning. Det bör kraftigt understrykas, att underenheterna inte får betraktas som fasta organisationsenheter utan de bör inom de angivna personalramarna enligt vederbörande chefs bestämmande kunna upplösas, omfördelas och nyinrättas allt efter arbetsläget och omständigheterna i övrigt.

Jag vill i detta sammanhang även föreslå, att särskilda organisationsföredragande skall utses i försvarsgrensstaberna på samma sätt som gäller inom statsförvaltningen i övrigt. Jag beräknar arvodena härför till 1 200 kr. vid varje stab.

Avlöningskostnaderna för den personal som ingår i nuvarande organisation för försvarsgrensstaberna uppgår till omkring 22 800 000 kr., av vilket belopp knappt 8 000 000 kr. hänförs till arméstaben (inklusive arméöverläkaren och överfältveterinären med expeditioner), drygt 6 800 000 kr. till marinstaben (inklusive kustartilleriinspektionen och CUM samt marinöverläkaren med expedition) samt drygt 8 000 000 kr. till flygstaben (inklusive basinspektören med stab och flygöverläkaren med expedition). Avlöningskostnaderna för den av mig föreslagna organisationen uppgår till sammanlagt i runt tal 23 400 000 kr., varav knappt 8 200 000 (+ 200 000) kr. för arméstaben, drygt 6 900 000 (+ 100 000) kr. för marinstaben och drygt 8 300 000 (+ 300 000) kr. för flygstaben. Kostnadsökningen uppgår sålunda till sammanlagt omkring 600 000 kr. Ökningen för flygstabens del (300 000 kr.) hänförs sig i huvudsak till förstärkningen av flygsäkerhetsorganisationen. I övrigt hänförs sig kostnadsökningen bland annat till att tjänsterna i den nya organisationen genomsnittligt placerats i högre lönegrad än i nuvarande organisation.

Kostnadsberäkningarna utgår från näst högsta löneklassen i respektive lönegrader.

Jag anser det önskvärt att försvarsgrensstabernas nya organisation börjar tillämpas så snart som möjligt. En smidig övergång till den nya organisationen förutsätter emellertid ett omfattande förberedelsearbete i skilda hänseenden. Med hänsyn härtill bör den nya organisationen träda i kraft den 1 oktober 1964. I den mån arbetsuppgifter och organisation redan före denna tidpunkt anpassas till den nya organisationen bör emellertid hinder ej föreligga att tjänster och beställningar i denna utnyttjas redan före nämnda dag, dock tidigast från och med den 1 juli 1964.

Åtskilliga övergångsåtgärder torde komma att behöva vidtagas i samband med organisationsförändringarna och personalförändringarna. Jag förordar därför att Kungl. Maj:t, i likhet med vad som tidigare skett vid större organisatoriska förändringar, inhämtar riksdagens bemyndigande att vidtaga sådana åtgärder. Dessa torde bland annat avse förande på övergångsstat av ordinarie beställningar och tjänster inom den nuvarande organisationen samt bibehållande övergångsvis av vissa extra ordinarie tjänstemän.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

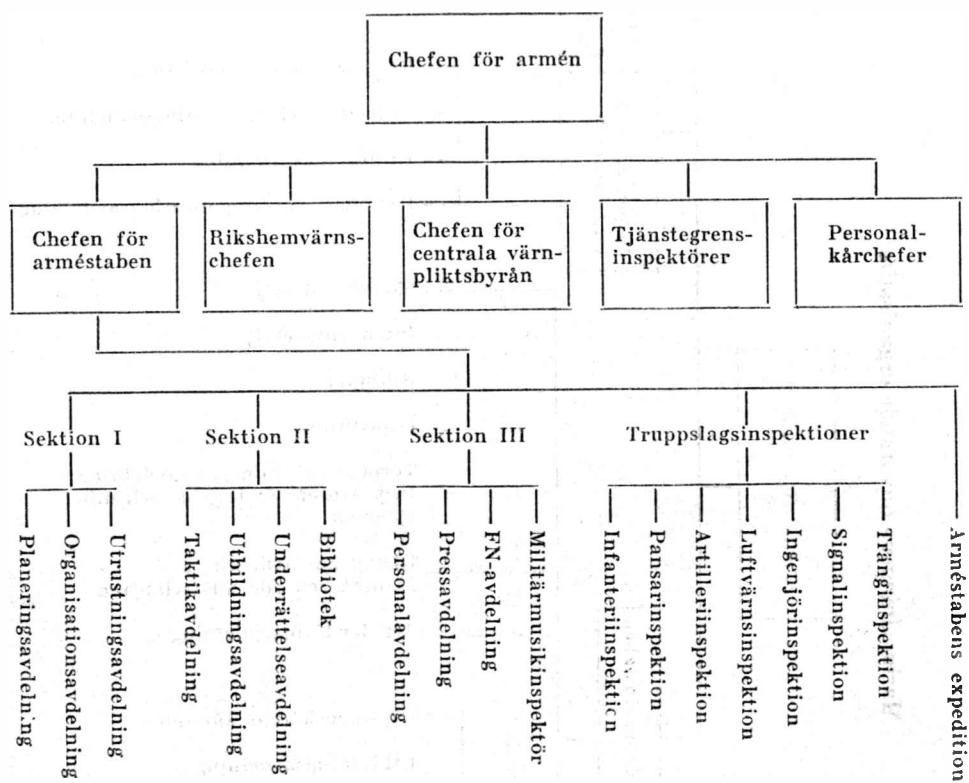
Kungl. Maj:ts proposition nr 31 år 1964

- a) godkänna de av mig i det föregående förordade riktlinjerna för försvarsgrensstabernas organisation;
- b) godkänna att arméstaben, marinstaben och flygstaben förses med beställningar och tjänster till det antal och i de lönegrader som jag förordat;
- c) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsåtgärder som betingas av omorganisationen av försvarsgrensstaberna;
- d) godkänna vad som i övrigt föreslagits rörande beställningar för flygsäkerhetsorganisationen vid flygvapnet.

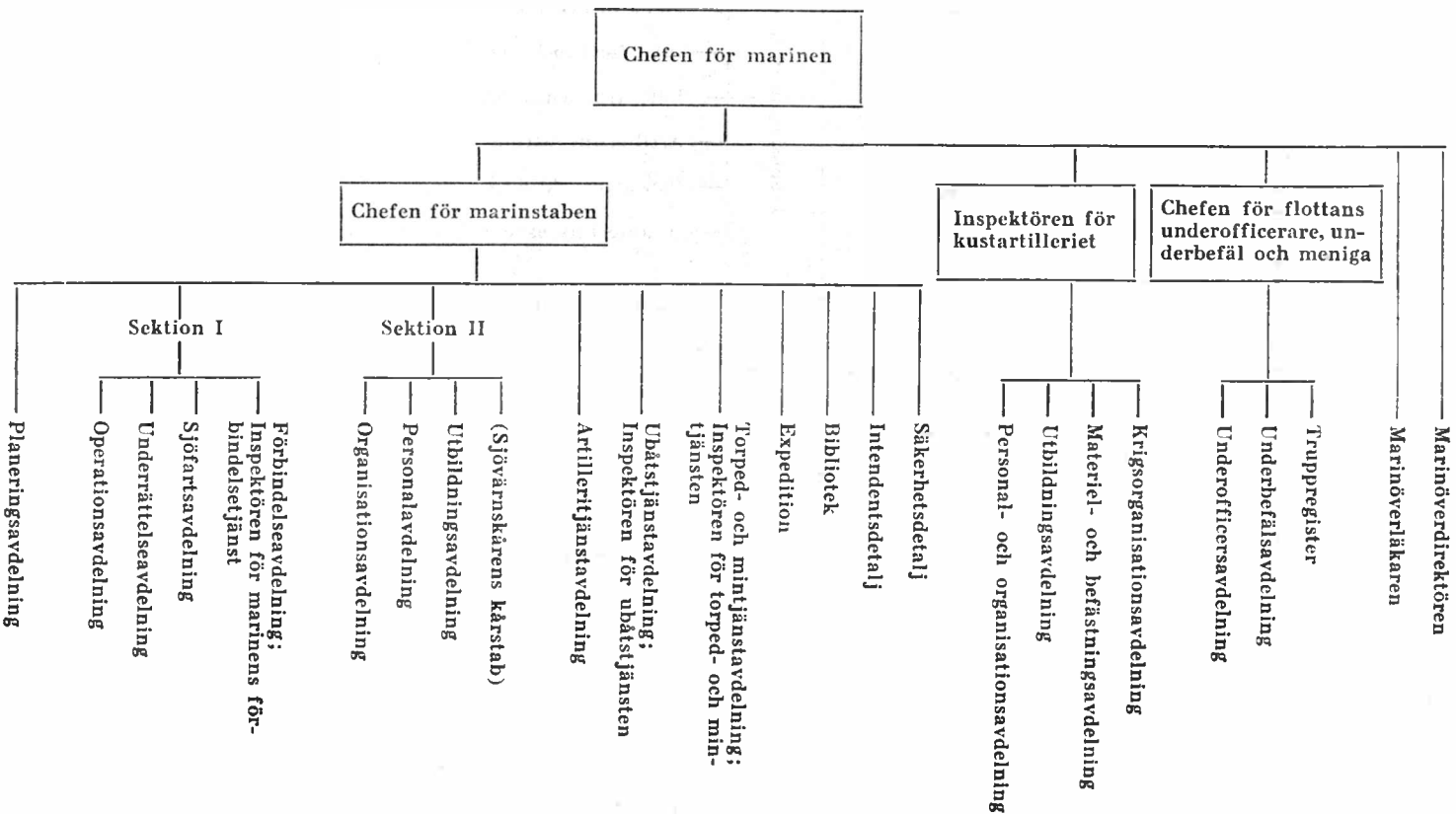
Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur Protokollat:
Eric Wachtmeister

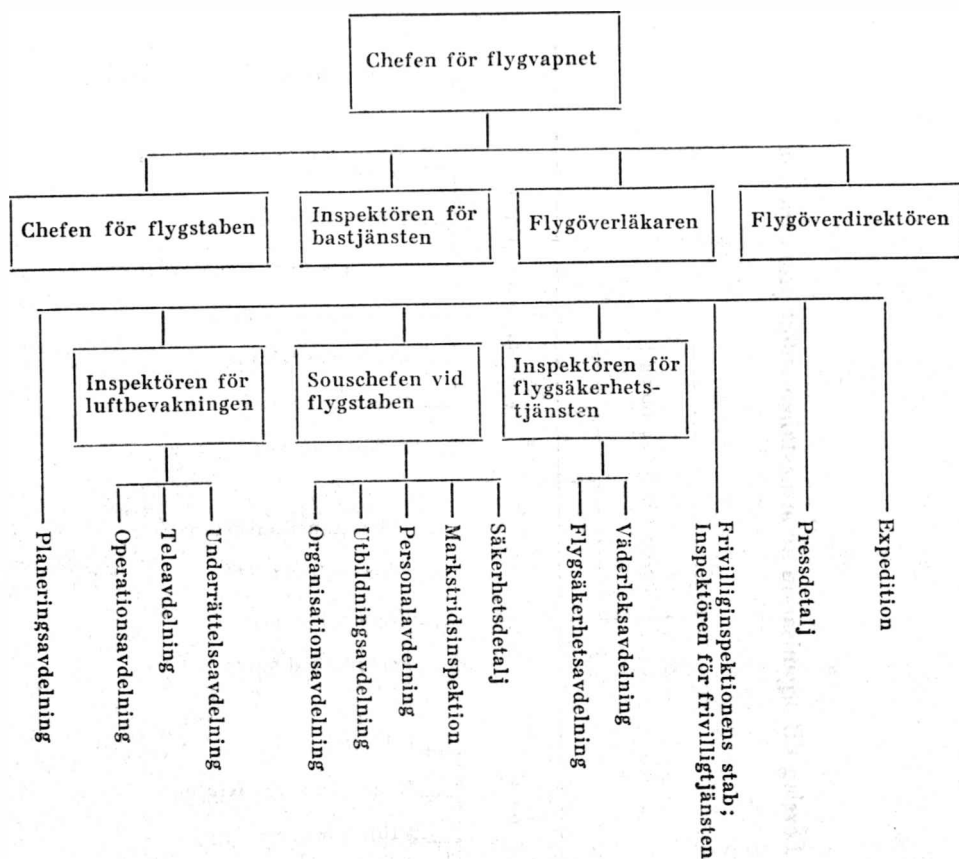
Arméledningens nuvarande organisation

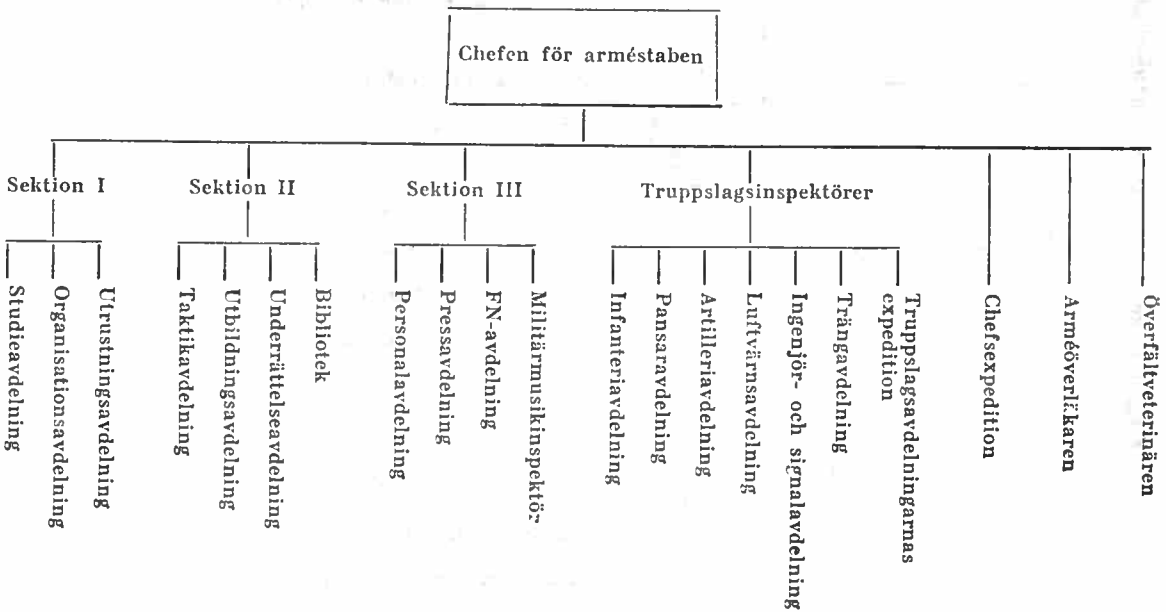
Marinledningens nuvarande organisation

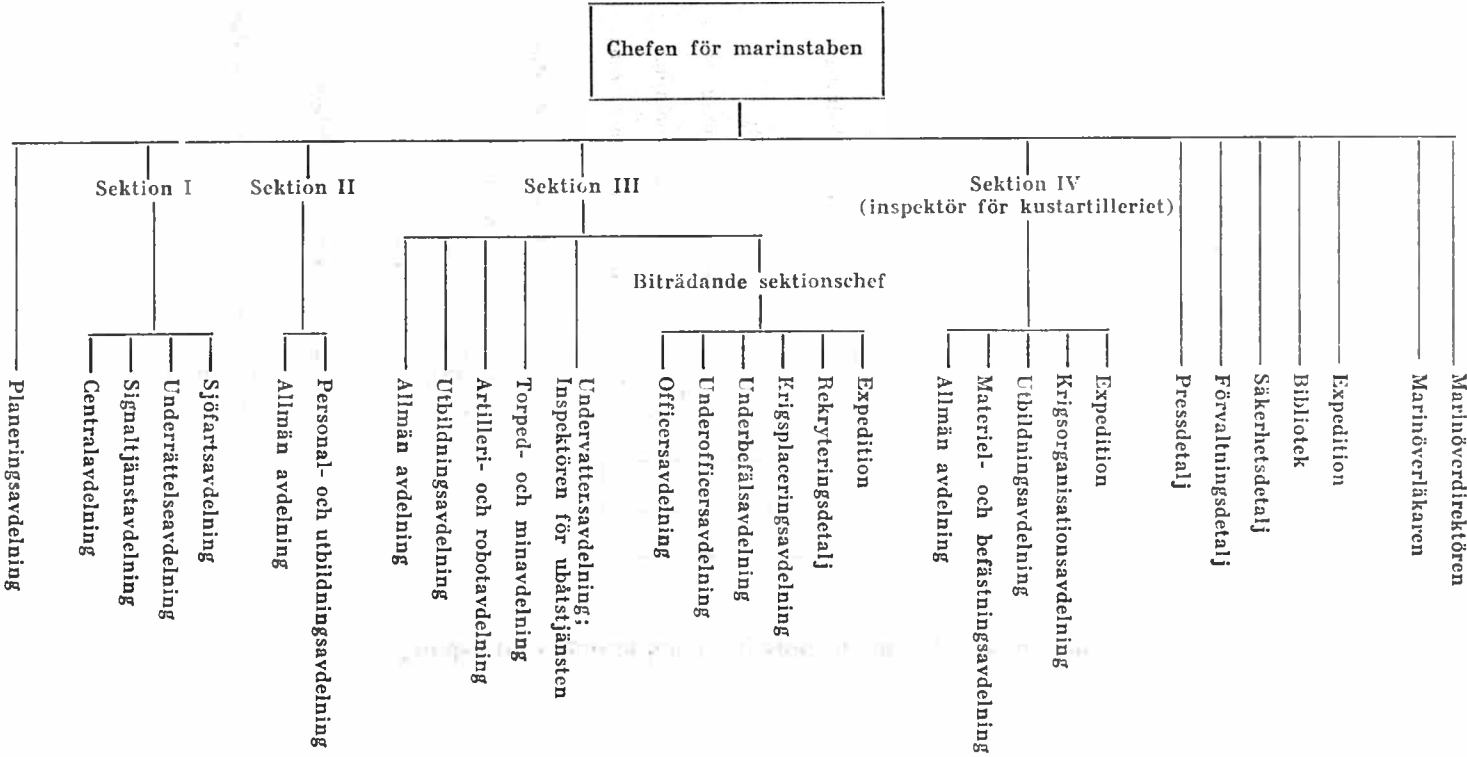
Flygledningens nuvarande organisation

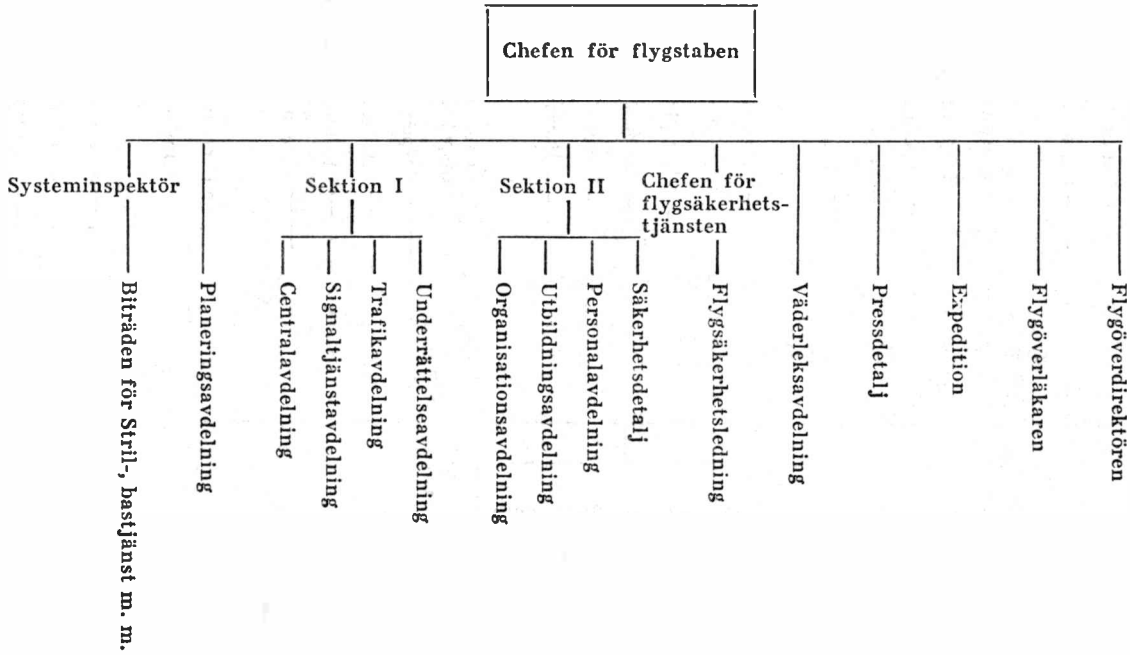
Förslag till organisation av arméstaben enligt promemorian

Förslag till organisation av marinstaben enligt promemorian

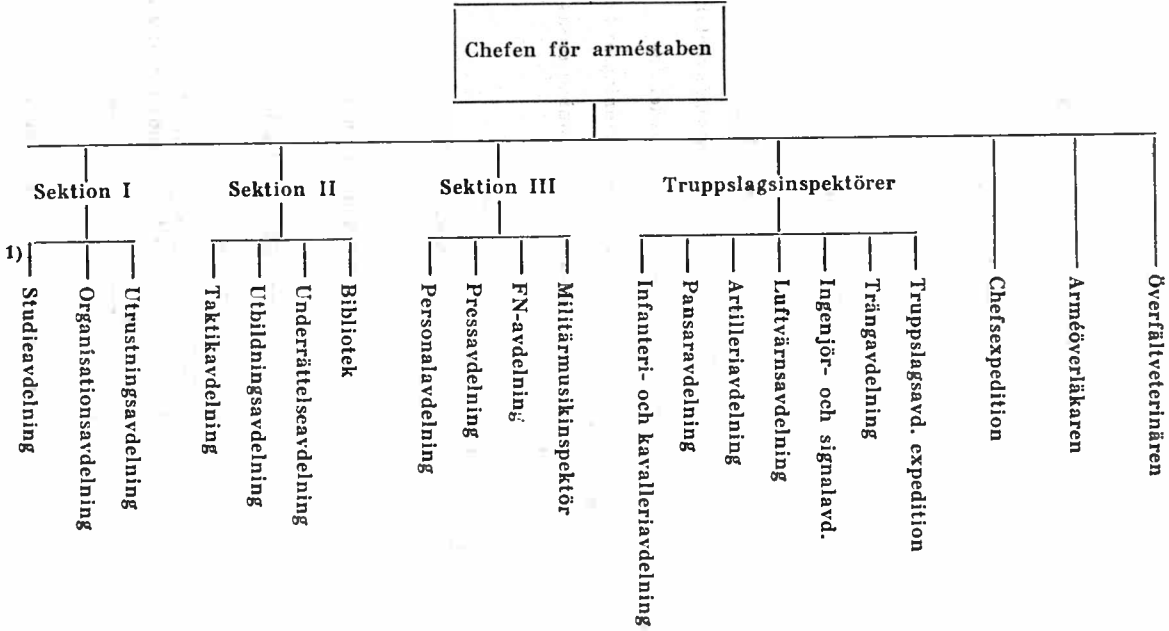

Förslag till organisation av flygstaben enligt promemorian

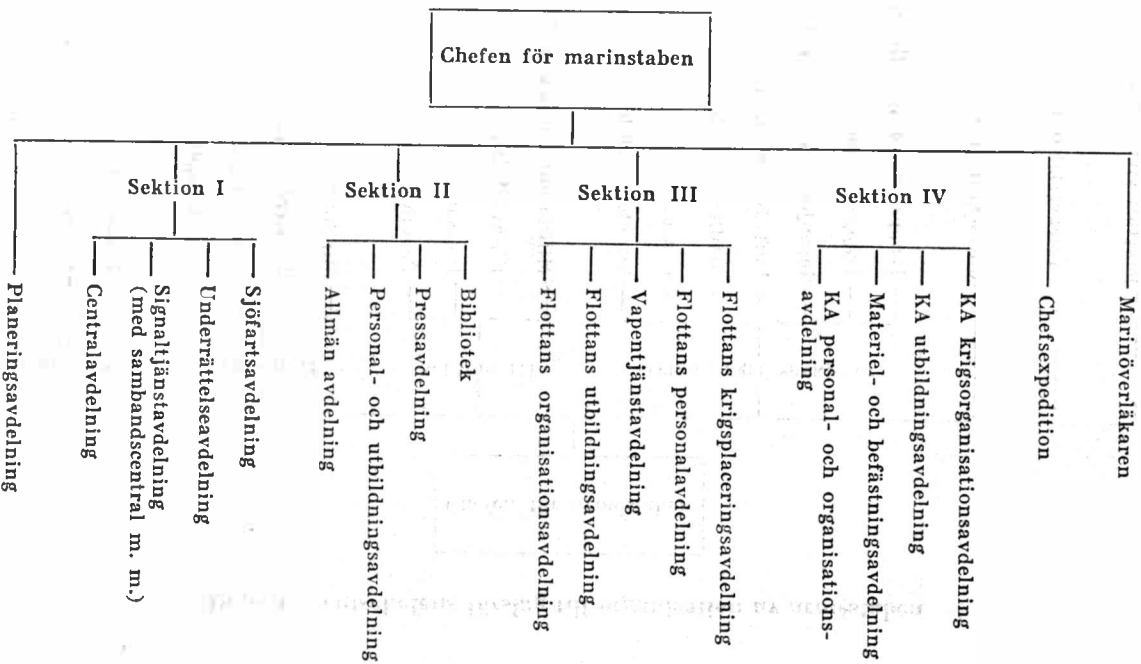

Departementschefens förslag till organisation av arméstaben

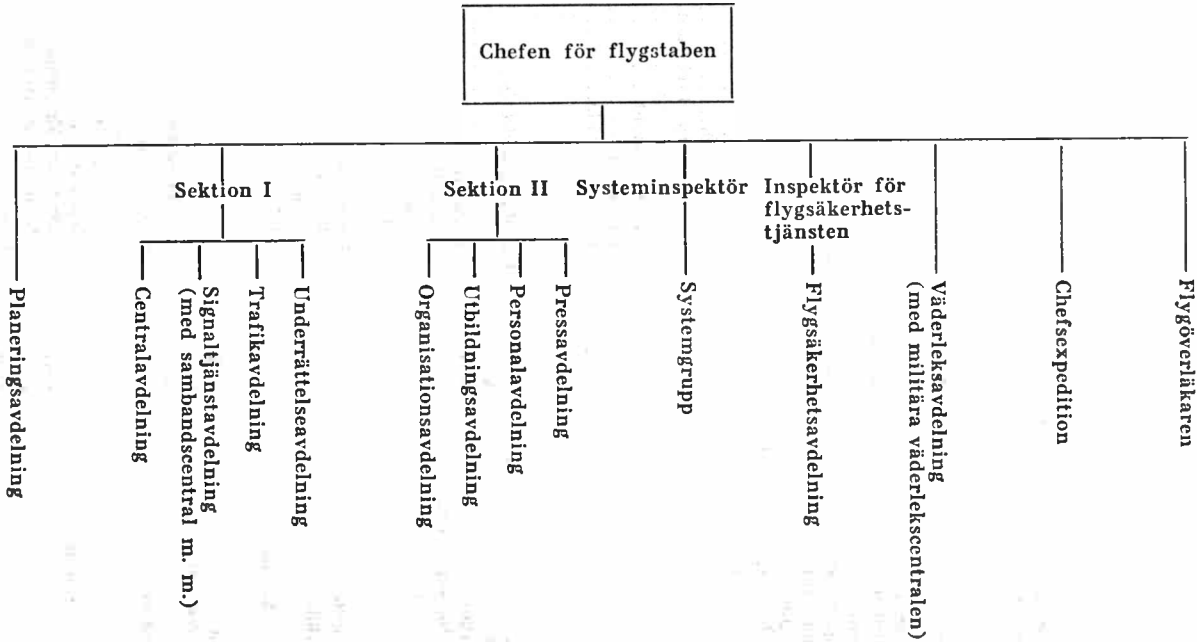

1) Frågan om studieavdelningen skall ingå i sektion I eller ställas direkt under arméstabschefen hålles tills vidare öppen.

Departementschefens förslag till organisation av marinstaben

Departementschefens förslag till organisation av flygstaben

Arméstaben

Arméstabschefen

2 kansliskrivare (varav 1 chefens
för armén sekreterare) ..... Ao 11

Chefsexpeditionen

1 officer A:28
2 officerare A:24
3 underofficerare A:18
1 kontorsskrivare ..... Ao 13
1 garageförman ..... Ae 9
1 förste expeditionsvakt ..... Ao 9
1 expeditionsvakt ..... Ae 7
1 kanslibitråde ..... Ae 7
2 biträden för skriv- och kontors-
göromål ..... rb

13

Sektion I

Sektionschefen

1 kontorist ..... Ae 9

Expeditionen

1 officer A:28
1 kontorist ..... Ae 9
1 kanslibitråde ..... Ae 7
5 biträden för skriv- och kontors-
göromål ..... rb

8

Studieavdelningen

1 kanslibitråde ..... Ae 7

Organisationsavdelningen

1 officer A:28
1 förvaltare ..... Ar 17
1 förste byråsekreterare ..... Ae 23
2 kontorister ..... Ae 9
2 kanslibitråden ..... Ae 7

7

Utrustningsavdelningen

2 officerare A:24
1 assistent ..... Ae 15
1 tekniker ..... Ae 9
1 förrådsman ..... Ae 7
2 kanslibitråden ..... Ae 7
4 biträden för skriv- och kontors-
göromål ..... rb

11

Sektion II

Sektionschefen

1 kontorist ..... Ao 9

Expeditionen

1 officer A:28
1 kontorist ..... Ae 9
1 kanslibitråde ..... Ae 7
5 biträden för skriv- och kontors-
göromål ..... rb

8

Taktikavdelningen

1 officer A:24
1 underbefäl ..... Ar 13/11
1 förste byråsekreterare ..... Ae 21
1 byråintendent ..... Ae 21
1 byråassistent ..... Ae 19
1 assistent ..... Ae 15
1 kanslibitråde ..... Ae 7

7

Utbildningsavdelningen

2 officerare A:24
1 underofficer A:18
1 förvaltare ..... Ar 17
1 studierektor ..... Ae 27
1 filmregissör ..... Ae 21
1 assistent ..... Ae 15
1 materialförvaltare ..... Ae 11
1 kanslibitråde ..... Ao 7
1 kanslibitråde ..... Ae 7
1 biträde för skriv- och kontors-
göromål ..... rb

11

Underrättelseavdelningen

2 fanjunkare ..... Ar 15
2 underbefäl ..... Ar 13/11
1 underofficer A:18
1 byrådirektör ..... Ae 25
1 förste byråingenjör ..... Ae 23
1 förste byråsekreterare ..... Ae 23
1 byråinspektör ..... Ae 21
2 förste byråsekreterare ..... Ae 21
1 byråingenjör ..... Ae 21
1 byråassistent ..... Ae 19
2 assistenter ..... Ae 15
1 faktor ..... Ae 15
1 tekniker ..... Ae 13

1 arkivassistent.....	Ae 11
3 tekniker.....	Ae 11
1 kontorist.....	Ao 9
1 kontorist.....	Ae 9
6 tekniker.....	Ae 9
1 kanslibitråde.....	Ao 7
2 kanslibiträden.....	Ae 7
2 tekniska biträden.....	Ae 7
1 biträde för skriv- och kontors- göromål.....	rb
<hr/>	
35	

Biblioteket

1 officer.....	A:28
1 officer.....	A:24
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
3	

Sektion III*Sektionschefen*

1 kontorist.....	Ao 9
------------------	------

Expeditionen

1 officer.....	A:28
1 kanslibitråde.....	Ae 7
1 biträde för skriv- och kontors- göromål.....	rb
<hr/>	
3	

Personalavdelningen

1 officer.....	A:30
1 officer.....	A:28
2 officerare.....	A:24
2 förvaltare.....	Ar 17
1 fanjunkare.....	Ar 15
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
8	

Pressavdelningen

2 stabsredaktörer.....	Ae 21
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
3	

F.N.-avdelningen

Personal enligt Kungl. Maj:ts med-
givanden den 15 september 1961
och den 14 september 1962.

*Musikinspektören (särskilt anslag)**Truppslagsavdelningarnas expedition*

1 officer.....	A:28
2 officerare.....	A:24
2 underofficerare.....	A:18
1 underbefäl.....	Ar 13/11

1 kontorist.....	Ae 9
2 kanslibiträden.....	Ae 7
5 biträden för skriv- och kontors- göromål.....	rb
<hr/>	
14	

Infanteri- och kavalleriavdelningen

1 förvaltare.....	Ar 17
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
2	

Pansaravdelningen

1 förvaltare.....	Ar 17
1 kanslibitråde.....	Ao 7
<hr/>	
2	

Artilleriavdelningen

1 förvaltare.....	Ar 17
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
2	

Luftvärnsavdelningen

1 förvaltare.....	Ar 17
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
2	

Signal- och ingenjöravdelningen

2 förvaltare.....	Ar 17
1 underofficer.....	A:18
1 kanslibitråde.....	Ao 7
<hr/>	
4	

Trängavdelningen

1 förvaltare.....	Ar 17
1 kanslibitråde.....	Ao 7
<hr/>	
2	

Arméöverläkaren

1 arméöverläkare.....	Bo 4
2 fältläkare.....	Ao 25
2 bataljonsläkare.....	Ao 21
2 underofficerare.....	A:18
1 kansliskrivare.....	Ao 11
2 kanslibiträden.....	Ae 7
4 biträden för skriv- och kontors- göromål.....	rb
<hr/>	
14	

Överfältveterinären

1 överfältveterinär.....	Bo 1
2 regementsveterinärer.....	Ao 23
1 underofficer.....	A:18
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
5	

Marinstaben

Marinstabschefen

1 kansliskrivare (chefens för marinen sekreterare).....	Ao 11
1 kansliskrivare.....	Ae 11
<hr/>	
2	

Chefsexpeditionen

1 officer.....	A:28
1 officer.....	A:24
2 underofficerare.....	A:18
1 underbefäl.....	Ar 13/11
1 tekniker.....	Ae 11
1 kontorist.....	Ae 9
1 kanslibitråde.....	Ae 7
2 biträden för skriv- och kontorsgöromål.....	rb
<hr/>	
10	

Planeringsavdelningen

1 kanslibitråde.....	Ae 7
----------------------	------

Sektion I

Sektionschefen

1 kontorist.....	Ae 9
------------------	------

Expeditionen

1 officer.....	A:28
1 kontorist.....	Ae 9
1 kanslibitråde.....	Ae 7
3 biträden för skriv- och kontorsgöromål.....	rb
<hr/>	
6	

Centralavdelningen

1 officer.....	A:24
1 mariningenjör.....	Ao 21
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
3	

Signaltjänstavdelningen

1 förvaltare.....	Ar 17
1 kansliskrivare.....	Ao 11
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
3	

Sambandscentralen

1 förvaltare.....	Ar 17
4 underbefäl.....	Ar 13/11
2 tekniska biträden.....	Ae 7
1 kanslibitråde (telefonist).....	Ao 7
5 biträden för skriv- och kontorsgöromål (telefonister).....	rb
<hr/>	
13	

Underrättelseavdelningen

3 underbefäl.....	Ar 13/11
1 byråinspektör.....	Ae 21
2 byråinspektörer.....	Ae 19
1 assistent.....	Ae 17
1 assistent.....	Ae 15
1 tekniker.....	Ae 13
2 tekniker.....	Ae 11
1 kanslibitråde.....	Ae 7
3 tekniska biträden.....	Ae 7
<hr/>	
15	

Sjöfartsavdelningen

1 officer.....	A:30
2 officerare.....	A:24
1 stabshydrograf.....	Ao 21
4 hydrografassistenter.... högst	Ae 13
1 kanslibitråde.....	Ao 7
<hr/>	
9	

Sektion II

Sektionschefen

1 kontorist.....	Ae 9
------------------	------

Expeditionen

1 officer.....	A:28
1 kanslibitråde.....	Ae 7
2 biträden för skriv- och kontorsgöromål.....	rb
<hr/>	
4	

Allmänna avdelningen

1 officer (förvaltningsofficer)....	A:28
1 flaggunderofficer.....	Ar 15
1 assistent.....	Ae 15
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
4	

Personal- och utbildningsavdelningen

1 officer.....	A:24
1 underofficer.....	A:18
1 förvaltare.....	Ar 17
1 underbefäl.....	Ar 13/11
1 studierektor.....	Ae 27
1 filmregissör.....	Ae 21
1 byråassistent.....	Ae 19
1 faktor.....	Ae 15
3 tekniker.....	Ae 13
2 tekniker.....	Ae 11
1 tekniker.....	Ae 9
1 kanslibitråde.....	Ae 7
1 tekniskt bitråde.....	Ae 7
<hr/>	
16	

Pressavdelningen

1 stabsredaktör.....	Ae 21
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
2	

Biblioteket

1 officer.....	A:24
----------------	------

Sektion III*Sektionschefen*

1 kontorist.....	Ae 9
------------------	------

Expeditionen

1 officer.....	A:28
1 kontorist.....	Ae 9
1 kanslibitråde.....	Ae 7
4 biträden för skriv- och kontors- göromål.....	rb
<hr/>	
7	

Flottans organisationsavdelning

2 förvaltare.....	Ao 17
1 flaggunderofficer.....	Ao 15
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
4	

Flottans utbildningsavdelning

1 förvaltare.....	Ao 17
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
2	

Vapentjänstavdelningen

1 flaggunderofficer.....	Ao 15
1 underofficer.....	A:18
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
3	

Flottans personalavdelning

1 officer.....	A:24
1 underofficer.....	A:18
4 förvaltare.....	Ao 17
3 flaggunderofficerare.....	Ao 15
6 underbefäl.....	Ao 13/11
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
16	

Flottans krigsplaceringsavdelning

1 officer.....	A:28
2 förvaltare.....	Ao 17
5 underofficerare.....	Ao 15/13
4 underbefäl.....	Ao 13/11
1 assistent.....	Ae 17
1 kansliskrivare.....	Ae 11
1 maskinoperatör.....	Ae 11
1 kontorist.....	Ae 9

6 kanslibiträden.....	Ae 7
10 biträden för skriv- och kontors- göromål.....	rb
<hr/>	
32	

Sektion IV*Sektionschefen*

1 kontorist.....	Ae 9
------------------	------

Expeditionen

1 officer.....	A:28
1 kanslibitråde.....	Ae 7
2 biträden för skriv- och kontors- göromål.....	rb
<hr/>	
4	

KA personal- och organisationsavdelning

1 förvaltare.....	Ao 17
1 flaggunderofficer.....	Ao 15
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
3	

Materiel- och befästningsavdelningen

1 förvaltare.....	Ao 17
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
2	

KA utbildningsavdelning

1 förvaltare.....	Ao 17
1 kanslibitråde.....	Ae 7
<hr/>	
2	

KA krigsorganisationsavdelning

3 förvaltare.....	Ao 17
1 flaggunderofficer.....	Ao 15
1 kansliskrivare.....	Ae 11
1 kontorist.....	Ae 9
4 kanslibiträden.....	Ae 7
6 biträden för skriv- och kontors- göromål.....	rb
<hr/>	
16	

Marinöverläkaren

1 marinöverläkare.....	Bo 1
1 förste marinläkare.....	Ao 25
2 specialmarinläkare.....	ABr 23
1 marinläkare.....	arvode
1 förvaltare.....	Ar 17
1 officer.....	A:24
1 kontorist.....	Ae 9
1 biträde för skriv- och kontors- göromål.....	rb
<hr/>	
9	

Flygstaben

Flygstabschefen

2 kansliskrivare (varav 1 chefens
för flygvapnet sekreterare)..... Ao 11

Chefsexpeditionen

2 officerare..... A:28
2 officerare..... A:24
5 underofficerare..... A:18
10 underbefäl..... Ao 13/11
1 kansliskrivare..... Ao 11
1 förrådsförmän..... Ae 9
1 kontorist..... Ae 9
1 kanslibitråde..... Ae 7
3 biträden för skriv- och kontors-
göromål..... rb

26

Systeminspektören

4 förste verkmästare..... Ao 19
1 kanslibitråde..... Ae 7

5

Planeringsavdelningen

1 kanslibitråde..... Ae 7

Sektion I

Sektionschefen

1 kontorist..... Ae 9

Expeditionen

1 officer..... A:28
1 kanslibitråde..... Ae 7
2 biträden för skriv- och kontors-
göromål..... rb

4

Centralavdelningen

1 förvaltare..... Ao 19
1 underofficer..... Ao 15/13
1 kanslibitråde..... Ae 7

3

Signaltjänstavdelningen

3 underofficerare..... Ao 15/13
1 byråintendent..... Ae 21
1 kanslibitråde..... Ae 7

5

Sambandscentral

1 förvaltare..... Ao 17
1 fanjunkare..... Ao 15

5 underofficerare..... Ao 15/13
1 radiokontrollör..... Ae 17
1 förste radioassistent..... Ae 15
2 radioassistenter..... Ae 13
9 assistenter..... Ae 11
1 kansliskrivare..... Ae 11
8 tekniker..... Ae 9
10 tekniska biträden..... Ae 7
1 kanslibitråde (telefonist)..... Ao 7
5 biträden för skriv- och kontors-
göromål (telefonister)..... rb

45

Trafikavdelningen

1 förste stabstrafikledare..... Ao 27
7 stabstrafikledare..... Ao 25
1 förste trafikledare..... Ao 21
3 trafikledare..... Ao, Ae 19
1 byrådirektör..... Ae 25
1 assistent..... Ae 15
1 kanslibitråde..... Ae 7

15

Underrättelseavdelningen

1 förste byråinspektör..... Ao 23
1 byråassistent..... Ae 19
1 assistent..... Ae 17
1 kontorist..... Ae 9
2 tekniska biträden..... Ae 7
1 kanslibitråde..... Ae 7

7

Sektion II

Sektionschefen

1 kontorist..... Ae 9

Expeditionen

1 officer..... A:28
1 kontorist..... Ae 9
2 kanslibitråden..... Ae 7
6 biträden för skriv- och kontors-
göromål..... rb

10

Organisationsavdelningen

1 officer..... A:24
1 underofficer..... Ao 15/13
1 byråintendent..... Ao 21
1 byråassistent..... Ae 19
1 ingenjör..... högst Ae 15
1 kanslibitråde..... Ae 7

6

Utbildningsavdelningen

2 officerare	A:24
1 underofficer	Ao 15/13
1 studierektor	Ae 27
1 byråintendent	Ae 21
1 filmreglissör	Ae 21
1 gymnastikdirektör	Ae 20
1 assistent	Ae 17
1 assistent	Ae 15
1 kanslibitråde	Ae 7

10

Personalavdelningen

2 officerare	A:24
1 underofficer	A:18
1 förvaltare	Ao 17
4 underofficerare	Ao 15/13
1 byråassistent	Ae 19
1 assistent	Ae 17
1 kanslibitråde	Ae 7
2 tekniska biträden	Ae 7

13

Pressavdelningen

2 stabsredaktörer	Ae 21
1 kanslibitråde	Ae 7

3

Flygsäkerhetsavdelningen

1 underofficer	Ao 15/13
2 byrådirektörer	Ae 25

1 stabsredaktör	Ae 21
1 byråassistent	Ae 19
1 assistent	Ae 11
1 kontorist	Ae 9

7

Väderleksavdelningen

(med militära väderlekscentralen)

1 stabsövermeteorolog	Bo 1
5 förste stabsmeteorolog	Ao 27
1 förste stabsmeteorolog	Ag 27
7 stabsmeteorologer	Ao 25
6 meteorologer	Ao 21
12 meteorologer	Ao, Ae 19
	el. rb
1 ingenjör	högst Ae 15
4 meteorologassistenter	Ae 13
5 meteorologassistenter	Ae 11
5 tekniker	Ae 9
1 kontorist	Ae 9
17 tekniska biträden	Ae 7

65

Flygöverläkaren

1 flygöverläkare	Bo 1
2 förste flygläkare	Ao 25
2 specialflygläkare	ABp 23
1 översköterska	Ag 13
1 kontorist	Ae 9
1 tekniskt biträde	Ag 5

8

Förteckning över tjänster (beställningar) avsedda för arméstaben

Tjänstemän å ordinarie stat

Militära beställningar

(personalförteckning för arméstaben där ej annat anges)

1 arméstabschef (generalitetet).....	Bo 5
6 truppslagsinspektörer.....	Bo 4
1 sektionschef.....	Bo 4/3
2 sektionschefer.....	Bo 3
4 regementsofficerare.....	Br 1
13 regementsofficerare.....	Ar 27/25
13 regementsofficerare.....	Ar 25
19 regementsofficerare eller kaptener.....	Ar 25/21
69 kaptener.....	Ar 21
17 kaptener eller löjtnanter (kommenderade ur truppförband el. truppslag).....	Ao 21/17
11 förvaltare.....	Ar 17
3 underofficerare.....	Ar 15
4 underbefäl.....	Ar 13/11

Civilmilitära beställningar

1 arméöverläkare (fältläkarkårens stat).....	Bo 4
1 överfältveterinär (fältveterinärkårens stat).....	Bo 1
2 fältläkare (fältläkarkårens stat).....	Ao 25
2 regementsveterinärer (fältveterinärkårens stat).....	Ao 23
2 bataljonsläkare (fältläkarkårens stat).....	Ao 21

Civila tjänster

(personalförteckning för arméstaben)

1 kontorsskrivare.....	Ao 13
3 kansliskrivare.....	Ao 11
1 förste expeditionsvakt.....	Ao 9
3 kontorister.....	Ao 9
5 kanslibiträden.....	Ao 7
20 kontorsbiträden.....	Ao 5

Tjänsteman å övergångsstat

1 kontorist.....	Ao 9
------------------	------

Extra ordinarie tjänstemän

(personalförteckning för arméstaben)

1 studierektor.....	Ae 27
1 byrådirektör.....	Ae 25
1 förste byråingenjör.....	Ae 23
2 förste byråsekreterare.....	Ae 23
1 byråingenjör.....	Ae 21
1 byråinspektör.....	Ae 21
1 byråintendent.....	Ae 21
3 förste byråsekreterare.....	Ae 21
1 filmregissör.....	Ae 21
2 stabsredaktörer.....	Ae 21

2 byråassistenter	Ae 19
5 assistenter	Ae 15
1 faktor	Ae 15
1 tekniker	Ae 13
1 arkivassistent	Ae 11
1 materialförvaltare	Ae 11
3 tekniker	Ae 11
1 garageförman	Ae 9
7 kontorister	Ae 9
7 tekniker	Ae 9
1 expeditionsvakt	Ae 7
1 förrädsman	Ae 7
24 kanslibiträden	Ae 7
2 tekniska biträden	Ae 7
8 biträden för skriv- och kontorsgöromål	Enl. bestämmelserna om regl. befordringsgång

Arvodesbefattningar

(personalförteckning för arméstaben)

1 officer	A: 30
8 officerare	A: 28
12 officerare	A: 24
11 underofficerare	A: 18

Förteckning över tjänster (beställningar) avsedda för marinstaben

Tjänstemän å ordinarie stat

Militära beställningar

1 marinstabschef (amiralitetet).....	Bo 5
1 sektionschef (flottans stat).....	Bo 4
1 sektionschef (kustartilleriets stat).....	Bo 4
2 sektionschefer (marinstabens stat).....	Bo 3
1 regementsofficer (marinstabens stat).....	Br 1
2 regementsofficerare (flottans stat).....	Br 1
5 regementsofficerare (marinstabens stat).....	Ar 27/25
8 regementsofficerare (flottans stat).....	Ao 27/25
3 regementsofficerare (kustartilleriets stat).....	Ao 27/25
6 regementsofficerare (marinstabens stat).....	Ar 25
1 kommendörkapten av 2. graden (flottans stat).....	Ao 25
1 major (kustartilleriets stat).....	Ao 25
3 regementsofficerare/kaptener (marinstabens stat).....	Ar 25/21
4 kommendörkapten av 2. graden/kaptener (flottans stat).....	Ao 25/21
1 major/kapten (kustartilleriets stat).....	Ao 25/21
28 kaptener (marinstabens stat).....	Ar 21
23 kaptener (flottans stat).....	Ao 21
7 kaptener (kustartilleriets stat).....	Ao 21
4 förvaltare (marinstabens stat).....	Ar 17
9 förvaltare (flottans stat).....	Ao 17
6 förvaltare (kustartilleriets stat).....	Ao 17
1 flaggunderofficer (marinstabens stat).....	Ar 15
5 flaggunderofficerare (flottans stat).....	Ao 15
2 flaggunderofficerare (kustartilleriets stat).....	Ao 15
5 flaggunderofficerare/underofficerare av 2. graden (flottans stat).....	Ao 15/13
9 underbefäl (marinstabens stat).....	Ar 13/11
10 underbefäl (flottans stat).....	Ao 13/11

Civilmilitära beställningar

1 marinöverläkare (marinläkarkårens stat).....	Bo 1
1 förste marinläkare (marinläkarkårens stat).....	Ao 25
2 specialmarinläkare (marinläkarkårens stat).....	ABr 23
1 mariningenjör (mariningenjörkårens stat).....	Ao 21
1 marinläkare (marinläkarkårens stat).....	arv.

Civila tjänster

(personalförteckning för marinstaben)

1 stabshydrograf.....	Ao 21
2 kansliskrivare.....	Ao 11
2 kanslibiträden.....	Ao 7
11 kontorsbiträden.....	Ao 5

Tjänstemän å övergångsstat

1 förste expeditionsvakt.....	Ao 9
1 kanslibitråde.....	Ao 7

Extra ordinarie tjänstemän

(personalförteckning för marinstaben)

1 studierektor.....	Ae 27
1 byråinspektör.....	Ae 21
1 filmregissör.....	Ae 21
1 stabsredaktör.....	Ae 21
1 byråassistent.....	Ae 19
2 byråinspektörer.....	Ae 19
2 assistenter.....	Ae 17
2 assistenter.....	Ae 15
1 faktor.....	Ae 15
4 hydrografassistenter.....	högst Ae 13
4 tekniker.....	Ae 13
3 kansliskrivare.....	Ae 11
1 maskinoperatör.....	Ae 11
5 tekniker.....	Ae 11
10 kontorister.....	Ae 9
1 tekniker.....	Ae 9
29 kanslibiträden.....	Ae 7
6 tekniska biträden.....	Ae 7
24 biträden för skriv- och kontorsgöromål.....	Enl. bestämmelserna om regl. befordringsgång

Arvodesbefattningar

(personalförteckning för marinstaben)

1 officer.....	A: 30
7 officerare.....	A: 28
8 officerare.....	A: 24
5 underofficerare.....	A: 18

Förteckning över tjänster (beställningar) avsedda för flygstaben

Tjänstemän å ordinarie stat

Militära beställningar

(flygvapnets personalförteckning)	
1 flygstabschef	Bo 5
1 flygsäkerhetsinspektör	Bo 4
1 systeminspektör	Bo 4
2 sektionschefer	Bo 4/3
4 regementsofficerare	Br 1
1 regementsofficer (intendenturbefattning)	Ao 27
8 regementsofficerare	Ao 27/25
9 majorer (1 i intendenturbefattning)	Ao 25
9 majorer/kaptener	Ao 25/21
54 kaptener (2 i intendenturbefattning)	Ao 21
1 förvaltare	Ao 19
2 förvaltare	Ao 17
17 fanjunkare/sergeanter	Ao 15/13
10 rustmästare/överfurirer (flygtekniker)	Ao 13/11

Civilmilitära beställningar

(flygvapnets personalförteckning)	
1 flygöverläkare	Bo 1
1 stabsövermeteorolog	Bo 1
5 förste stabsmeteorologer	Ao 27
1 förste stabstrafikledare	Ao 27
2 förste flygläkare	Ao 25
7 stabsmeteorologer	Ao 25
7 stabstrafikledare	Ao 25
2 specialflygläkare	ABp 23
6 meteorologer	Ao 21
1 förste trafikledare	Ao 21
3 trafikledare	¹ Ao 19
4 förste verkmästare	Ao 19
12 meteorologer	² Ao 19

Civila tjänster

(personalförteckning för flygstaben)	
1 förste byråinspektör	Ao 23
1 byråintendent	Ao 21
3 kansliskrivare	Ao 11
1 kanslibitråde	Ao 7
⁸ 19 kontorsbiträden	Ao 5

Tjänstemän å övergångsstat

1 militärmeteorolog	Ao 16
1 expeditivsvakt	Ao 7
1 vaktmästare	Ao 7

¹ Alternativt Ae 19

² Alternativt Ae 19 eller enl. bestämmelserna om reglerad befodringsgång

⁸ Antalet utnyttjade tjänster får icke överstiga 16

Icke-ordinarie tjänstemän

Civilmilitär beställning

(flygvapnets personalförteckning)

1 förste stabsmeteorolog..... Ag 27

Civila tjänster

(personalförteckning för flygstaben)

1 studierektor	Ae 27
3 byrådirektörer	Ae 25
2 byråintendenter	Ae 21
1 filmregissör	Ae 21
3 stabsredaktörer	Ae 21
1 gymnastikdirektör	Ae 20
4 byråassistenter	Ae 19
3 assistenter	Ae 17
1 radiokontrollör	Ae 17
2 assistenter	Ae 15
1 förste radioassistent	Ae 15
2 ingenjörer	högst Ae 15
2 radioassistenter	Ae 13
4 förste meteorologassistenter	Ae 13
1 översköterska	Ag 13
5 meteorologassistenter	Ae 11
10 assistenter	Ae 11
1 kansliskrivare	Ae 11
1 förrådsförman	Ae 9
8 kontorister	Ae 9
13 tekniker	Ae 9
14 kanslibiträden	Ae 7
31 tekniska biträden	Ae 7
1 tekniskt biträde	Ag 5

Arvodesbefattningar

(personalförteckning för flygstaben)

4 officerare	A: 28
7 officerare	A: 24
6 underofficerare	A: 18

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
I. Försvarsgrensstabernas organisation	2
Innebörden av 1961 års beslut om krigsmaktens högsta ledning	4
Försvarsgrensstabernas nuvarande organisation och försvarsgrenschefernas förslag till ny organisation m. m.	6
Resultatet av överarbetningen inom försvarsdepartementet	11
Kungl. Maj:ts uppdrag till försvarsgrenscheferna att utarbeta förslag till personalorganisation för försvarsgrensstaberna m. m.	33
Försvarsgrenschefernas förslag till personaluppsättning m. m. för försvarsgrensstaberna	33
II. Förslag angående ändrad organisation för flygsäkerhetstjänsten	46
III. Departementschefen	51
Bilagor 1—15	67